

310392

వృత్తి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఏప్రిల్ 3 వ తేది సోమవారము

No. 2.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, చైత్ర మాస శుద్ధ పక్షి ౬

సంచిక ౨

తొట్టిస్నానము చేయు తొట్టు

సుప్రసిద్ధ (బహిని) వైద్యకాశ్రుజ్ఞులయిన పి. యస్. రావుగారివల్ల కనిపెట్ట బడినందుచేత టేకుచెక్కతో చేయబడి స్నానమునకు మిక్కిలి సుఖముగాయుండును.

80 గాలములవీరు పట్టును. వలయువారు ఆర్డరుతో రు 1-0-0 అద్దాస్సు పంపుతూ పోస్టాఫీసు రయిలుస్టేషను వివరముగా వ్రాయవలెను. తొట్టి 1 కి ఖరీదు రు 5-0-0 లు మాత్రమే వి. పి. రయిలు ఖర్చులుకేరే.

స్వదేశీ స్టోర్సు, 82 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

మి. రా. రి. డి.

మీ క్లుప్తముగా పోషణను చాలివంత నేనప్పుడు, మీకు నిరాశయులే నాని నభివృద్ధి చేసుకొనటకు తొన్ని మార్గములను కనిపెట్టి అందుచే నుభము ననుభవించుదురు. ఈలాటి విషయములలో మా సలహా మీకు ముఖ్యమైనది. తక్షణమే ఒక అణా స్టాంపును పంపిన సులభముగా ప్రకము సంపాదించు మార్గములు తెలుపు పుస్తక మొకటి పంపించును. (3885)

Prof:—P. N. DILAWARI,
Amritsar, No. 49

అహమదాబాదు

సభలు

36 వ దేశీయ మహాజనసభ

ప్రతి 1-కి రు 0-4-0

నర్తకులకు 100-కి 25 చొ॥ కమిషనియ్యబడును ములుగు-వెంకటరమణయ్య, సర్కిలుపేట, బందరు.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిత్రులుగాని పంపునపుడు తమచందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పక గావింపవలెనని కోరుచున్నాము. అం॥ ప॥ వ్యవస్థాపకుడు.

అపూర్వ రాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు) 1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు } 2 4 0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము 1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము) 1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము ,, 1 0 0
6. సంస్కారణి ,, 1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము ,, 0 12 0
8. స్వరాజ్యరథము ,, 0 8 0
9. గాంధీ మహాోదయము ,, 0 8 0
10. అలీ ప్రభుతులనిర్బూధము ,, 0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానరహస్యము 0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము(ఆంధ్రమాస) 0 6 0

ఆంధ్రదేశమున ప్రకటింపబడు రాజకీయ గ్రంథము లన్నియు మావద్ద వ్రరకును.

(3402) ఉపేక్షప్రచురణాలయము,
17, నారాయణ మొదలివీధి, మదరాసు.

ఎ యి లె న్ బ ర్గు

క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు

"ఎఫ్" ట్రైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పవరు ఎంజినులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్క-లేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును. పనిని సమృద్ధముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినులోని వివిధాంగములు చాలా మంచివి, ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బు పెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినులతో సమానమైనది. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రు 2045	ప్రత్యేకపుధర రు 1842
20-24 " "	" " 2909	" " 2618

"డెన్ట్లు" వర్సికల్ ఎంజినులచే నడిపింపబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 పైజా ఎంజిను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలములు
16 " ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 ³ / ₅ " "
218 " ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 ³ / ₅ " "

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,
MOUNT ROAD, MADRAS.

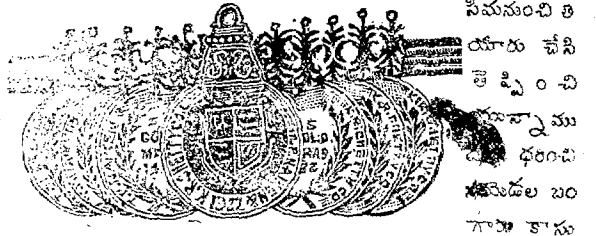
Telephone 248.

Telegrams: "KLWCO," MADRAS.

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి నెందిన హిందూస్థానముందు స్థాపించబడియుండు ఆయుర్వేద ఔషధాలయము స్థాపితము 1881 సం॥ ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయము కోరి వ్రాయు వాండ్రకు ఆయురాశోగాభివృద్ధి కలిగిల్లు ఒక గ్రంథమును తపాలు ఖర్చు సహా కోరికపే ఉచితముగా పంపుచున్నాము మామొక్క ప్రతి ఒకటి కావలయు ననిన ఆతంగనిగ్రహ ఔషధాలయం 26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేడి.

రోల్డుగోల్డులో చేసిన కానుకలదండ

మా యొక్క సంతకార్థమైన మా సోదరీమణులకు గాను

లక్షందలతో సమానముగా నుండును. ఒకసారి అడ్డరిచ్చిచూడును. 1/2 కానుకలదండ మొదటిరకము 65 రులకు రు 7-0-0 1/4 " " " " 6-0-0 1/2 " " " " 6-0-0 1/4 " " " " 5-0-0 కొ. దొరసాని మొదలి ఆయుర్వేద, నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరువల్లి త్కడి, మదరాసు

కాకినాడ విద్యార్థిసహాయము

21-3-22 తేదీ మధ్యాహ్నము 8 ఘంటలకు కాకినాడ విద్యార్థి సహాయసమితియందు జరిగిన కాకినాడ స్త్రీల కాంక్షాసభ తీర్మానములు.---

- (1) శ్రీమతి భావరాజుచిలకమ్మ గారవ్యవహార వహించిరి.
- (2) వైద్యప్రసంగము సభ ప్రారంభమైనది.
- (3) తెనుగుభాషాపరిశ్రమలో 1 వ అధ్యాయము శ్రీమతి చక్రవర్తి కృష్ణవేణమ్మగారు చదివి అర్థం చెప్పి సభాసభుల నుండి సంతకములను పొందెను.
- (4) 23-3-22 తేదీతో అంతమయ్యేవారములో యీ కార్యాలయమును జరిగిన పనులవివరము శ్రీకృష్ణలక్ష్మి నొక గ్రామములో కృష్ణవేణమ్మగారు చదివిరి.
- (5) ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని ప్రేమ మొట్టమొదట తేదీ 22 కొండ వెంకటప్పయ్యగారి ప్రేమమొట్ట ము అఖిల భారతీయసంఘముయొక్క సభ్యుల ఆశ్రయ తీర్మానములను శ్రీమతి చెన్నురి కృష్ణవేణమ్మగారు చదివి సభాసభుల నుండి సంతకములను పొందెను.
- (6) దేశమాతకు చక్కని మంగళహారతులతో సభ సాయంకాలము 8 ఘంటలకు ముగిసినది.

భావరాజు చిలకమ్మ

అధ్యక్షురాలు

కాకినాడ } విజయూరి కృష్ణవేణమ్మ
28-3-22 } వర్ధిలగారి

24-3-22 తేదీని జరిగిన కాకినాడ స్త్రీల కాంగ్రెసు సభలో వర్ధిలగారి ప్రకటనలకు తరఫున శ్రీకృష్ణలక్ష్మి నొక గ్రామములో శ్రీమతి చెన్నురి కృష్ణవేణమ్మగారు చదివిన వారపురిపోర్టు.

23-3-22 తేదీతో అంతమయ్యే వారములో ఈ కార్యాలయమును జరిగిన పనుల వివరము.

రాజడి

17-3-22 తేదీని జరిగిన సభాసభ ప్రకారము	941	6	6
18-3-22 తేదీ సరికి రాజడి			
ఈ వారములో రాజడిదానములు			
(1) మహారాజుగారి మునుగంటి వెంకటాచార్యులకు తులుగూడ మహారై సాక్షాగృహతి యిందురి సీతాదేవిగారు	2	8	0
(2) మహారాజుగారి మునుగంటి వెంకటాచార్యులకు తులుగూడ మహారై సాక్షాగృహతి వెంకట సీతాదేవి	2	8	0
ఈవారములో శ్రీమతి పులుగు రత్నమ్మగారు మాంబగారు వసులూచేసి జమ కట్టించిన చందా	18	4	0
ఈవారములో శ్రీమతి మునుగంటి సాహాయ్యురాలు వసులూచేసి జమ కట్టించిన చందా	84	8	0
ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసువారు తెజవాడలోని తమ సెంట్రల్ ప్రొవైన్సులలోని అరువు యిప్పించిన నూలు.	1171	0	0
మొత్తము	2185	2	6

ఈ సామ్యువున్న వివరము

రాజ్యములు పంటకరము వసూలు	97	8	0
ప్రైవేట్ రాజ్యములు	11	0	0
ప్రైవేట్	58	0	0
నూలు	1840	0	0
ఏనుగులు	80	0	0
సరకములు వసూలు చిల్లర సామానులు	49	0	0
ఇతర చిల్లర సామానులు	29	0	0
అప్పుకట్టలు	41	0	0
వర్గములకు చెయించుచున్న చిల్లరసామానులకు కేటికి అయినకట్ట	61	0	0
వర్గముల నిమిత్తము చేసిన పాక	96	0	0
కొలుపు	40	0	0
ఖర్చుల వత్తములమీద పెట్టుబడి	341	9	6
మొత్తము	2185	2	6

ఈవారములో మనకు వచ్చిన రెండు రాజ్యదానములును, ప్రైవేట్ రాజ్యముల శ్రీయంత్రమునుగంటి వెంకటాచార్య పంతులుగారు నుండి వచ్చిన మొత్తము రైలవేరు యిప్పించిరి. ఈ రాజ్యములు అనాధలకు వీధి స్త్రీల కిచ్చి వారికి శివనోపాధులు కలుగు

తేనుగునదిలో తమయొక్క పూర్వదైవభక్తిని చూపుతూ గాక తమ చిన్నబిడ్డలకు కూడ దైవభక్తిని పుణ్యపాలతో కూడ పోయించుచున్నారని వీరి కుటుంబమును వారి చిన్నబిడ్డలు వయామయడకు భగవానుడు పూర్ణాయారోగ్య అయ్యవ్యయముల నిచ్చి ఆశీర్వాదించ గలందులకై భగవానుని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈవారములో యింకా నూలుయేబడి దూపాలుల బట్టలు చెల్లినవి, నూలువహువారు గరిగా నూలువహుడి ఇచ్చుచున్నాడు. పనులకు నూలు తోడుచున్నాడు. నూలుకు రంగు వేయుచున్నాడు. వర్గములు అమర్చుచున్నాడు. గత సంవత్సరాది పంతులగారిజన సేవి ఆరంభమగునని నమ్ముచున్నాము.

కేటికిమున తెజవాడలో జరుగుచున్న ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసభకు మనసోదరిమణులు (1) శ్రీమతి వేదాంతం కమలాదేవిగారు (2) శ్రీమతి విజయూరి కృష్ణవేణమ్మ గారు వర్ధిలగారిశ్రీకృష్ణ (3) శ్రీమతి పులుగు రత్నమ్మగారు శ్రీకృష్ణ గారు వెళ్లియున్నారు

చెన్నురి కృష్ణవేణమ్మ
కాకినాడ 24-3-22. జాయింటు శ్రీకృష్ణ.

అమ్మచున్నాము

నెండ్ల హేండ్ల 14, 7 1/2. హే. పి. హరన్నది ఆయర్ యజ్ఞశాల అమ్మకమునకు యున్నది.

కావలెను

12. యజ్ఞ. హే. పి. యజ్ఞశాల, వర్ధిలగారి వాయిల్ కావలెను.

సి. ఆర్. కృష్ణారెడ్డి, C/O సి. కె. రెడ్డి, తెజవాడ.

బహుమానము.

1922 సం॥ మార్చి 25 వ తేది రాత్రి తాడి ప్రతి గ్రామమునుండి రైలుకు పోవుదోవలో దొంగలచే తప్పురింపబడిన 19, మదరాసు నూరు రూపాయల నోట్లు నెం॥ BE/ 39 87741 మొదలు BE/ 39,87759 నెం॥వరకూన్ను అట్టిదే నెంబరు తెలియని ఒకనూరురూపాయల నోట్లను పత్తా తెలుపువానికి (పోలీసువిచారణగాక) నూరురూపాయలు బహుమానము యివ్వబడును.

పూల శంకరయ్య,
మాదివ్యాపారులు, తాడిప్రతి.

గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞ

‘హిందీ నేర్చుకొనుడి!’

[8279]	రు. ఆ. ప.
హిందీ తెలుగు పాఠశాల	... 0 2 0
రాష్ట్రభాషాచరిత్ర	... 0 2 0
రాష్ట్రభాషాభాషి	... 0 2 0
హిందీకి పోలీస్ పుస్తక	... 0 4 2
హిందీకి మానసి పుస్తక	... 0 4 0
స్వదేశీ గీత	... 0 3 0
హిందీ సా. స. ప్రచారకార్యాలయము,	
గంగ, బిగ స్ట్రీటు, తిరువల్లికేటి - మదరాసు.	

మలబారు

కల్లికోటలో, పెరులు జడ్జి ఆర్. నారాయణయ్యకు వి. సి. యన్ గారు ముఖ్య విప్లవకారుల కేసులను విచారించుచున్నారు. తిరుగు ఖిలాఫతు సంఘకార్యదర్శియగు పర్వీంత్ కా తు మహమ్మదు హాజిగారి పై సార్వభౌముని తో యుద్ధము చేసి రను నేరము మోపబడెను. (వి. సి. సి 121) బారిష్టరు నంజుంట్లు (గారింట్లు) (చెన్నపురి) వకీలు అబ్దుల్లా ఖట్టి (చెన్నపురి) వకీలు టి. యం. తుమ్మని నెడునుగిడి (కల్లికోట) వకీలు టి. వి. నందరమయ్యకు (కల్లికోట) గార్లు నిందితుని పక్షమున వాదించుచున్నారు. కేసువిచారణ 27 వ తేది ప్రారంభమైనది. తిరుగు పర్వీంత్ కేసు రిలను లూటిచేయవలెను నిందితుడు ప్రజలచే నాయకుడుగ పరిగణింపబడుచుండె నని సాక్ష్యమువల్ల కొంతవరకు తేలెను. విచారణ ఇంకను ముగియలేదు.

అమ్మ కమ్మ

పురూవులు యెట్టిటు యిలాకా జంగంగూడై గ్రామములో శ్రీరాజా ఇనుగంటి వెంకటరమ్మ య్యమ్మ రావుబహద్దరుగారికి నున్న శేరి పల్లం య 36-0 లున్న జరిబు య 8-40 సెంట్లను విక్రయించబడును. పల్లం రామిలేరు నల్లనీరు అభారము గల చెరువుతూములవద్ద ఏకఖండముగా నున్నది. నూజివీడు రోడ్డుకు ఒకమైలు దూరము. జరిబు కూడా పల్లముకు చేరియే యున్నది కావలసినవారు వెంటనే ఈ క్రిందివారికి దరఖాస్తు చేసికొనవలెను. (3530)

శ్రీరాజా ఇనుగంటి వెంకటరాజగోపాలరావు, బహద్దరుగారు.
నూజివీడు (కృష్ణాజిల్లా)

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
(8198) 27, చీవాటాడురోడ్డు, మదరాసు.

“స్వరాజ్య” సిరాబిల్లలకు
సోల్ ఏజెంట్లు కాలవరమిలి వరల్డు
1922 సం॥ నవంబరు నెల 31-వ తేదీతో ఆఖరైనది.
ఇప్పుడు అందరికిని పంతులను సిరా లన్నిటివాన అతిసరసమైనది. మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. ధర్ బ్లూస్ 6 గ్రాములు 0-14-0, 12 గ్రాములు రు 1-8-0, 28 గ్రాములు రు 4-0-0, ఎలవు 6 గ్రాములు రు 1-12-0, 12 గ్రాములు రు 3-4-0, 6 గ్రాములు రు 2-4-0. పోస్టు, ప్యాకింగు ఖర్చులు తరు.

Swaraaj Ink Factory,
173/3 (7) Cornwallis Street, Calcutta.

దేశభక్తుల చిత్రవటములు

(ప్రతి యింటను పూజించ తగినవి)

[3516]

గాంధీమహాత్ముడు లోకోత్తర పురుషుడు

కాపీసహాయై మార్పుని యున్న మహాత్ముని చిత్రపటము సాబర్కత్తి సత్యాగ్రహశ్రమమునందు ప్రత్యేకముగ ఆంధ్రచిత్రకారు లైన చావలి నాగేశ్వరరావుగారిచే తీయబడి పలురంగులతో చక్కని పనులుకాగితముపై చిత్రంపెడినది. సైజు 15 x 20 అంగుళములు. వెల ప్రతి 1-టికి రు 0-8-0 మాత్రము.

వర్తకులకు కమిషను వివిధగ నియ్యబడును.
ఆంధ్రదేశమునకు సోలుయేజంట్లు: దొంతరాజు సీతారామయ్య, గుంటూరు.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు

ఆ ధ్రుత్తు రామదాసు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య, చిత్రరంజన ఆలీదాసు, సహోదరులు శ్రీమతి సోలాలా లజపతిరాయి, సి. యస్. ఆంధ్రాసు మున్నగువారు ఖద్దరుపత్రములు ధరించిన తరువాత తయారుచేయబడిన ములు. బహుఅందముగ నుండును. సైజు 12+10 అంగుళములు వెల 0-2-0 మాత్రము.

ఇందులో దేశభక్త ఆంధ్రరత్నముల పటములకు సోలుయేజంట్లు: డి. అయ్యవారిశాస్త్రి, స్వరాజ్యగ్రంథాలయము, తెనాలి. తదితర పటములకు యీక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

The Andhra Chitrasala, Princess Street, Bombay.

సామిప్య ప్రాచ్యసమస్య

పారిసు సమావేశసూచనలు

మిక్కిలి యత్నప్రికరముగ నుండుట

కేంద్ర కిలాఫతు సంఘకార్యదర్శి కాత్రిగాన బొంబాయి నుండి ప్యారిసు సమావేశసూచనలను విమర్శించుచు ఇట్లు తీర్తి వార్త నిచ్చిరి.

సామిప్యప్రాచ్యసమావేశసూచనలు ముసల్మానుల మత నియమములకును, భారత ముసల్మానులకు బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రి కావించిన వాగ్దానములకును, యుద్ధకాలమున మిత్తమండలి యులు కావించిన వాగ్దానములకును భంగకరముగ నున్నవి.

(1) జలసాగుల ప్రదేశమునందు నేలను తీసివేయుటకు లన తుర్కిదేశము సురక్షితముగ నుండుట కభ్యంతరముగ నుండును. భావికాలమున వైరులవలనను తుర్కిదేశ దాడివెడలుట కవకాశ మేర్పడును.

(2) గాలిపోలి, త్రేసు, ఏడియానోపిలు లందు ముసల్మానుల జనసంఖ్య అత్యధికముగ నున్నది. కనుక వానివై గ్రీకులకు కొంచెముగూడ హక్కులేదు. గాలిపోలిని గ్రీకుల కొన గుటచే తుర్కిముఖ్యపట్టణమును, కిలాఫతు ముఖ్యస్థానమును, భావియుద్ధములను చెడగొట్టుటయు ముసల్మానులను పరిభ్రమించుటయు నగుచున్నది. గ్రీకుల కొనబడిన ఏడియానోపిలు నగరమునందు తురుష్కు లొత్తివేయవలెనని భక్తియుండును. అందు మహమ్మదీయ మందిరముల నేకములు గలవు. మహమ్మదీయ ప్రపంచమున కంతటికిని వానియందు పూజ్య భావము గలదు. గ్రీకులకు వానితో సంబంధము లేదు. అందు వలన స్వాధీనమున నుండునట్లుగా, వివిధముగ నాలోచించి చూచినను గాలిపోలి తురుష్కునగును. అది గ్రీకులస్వాధీనముగా నుండేదిని తురుష్కు దేశమునకు గ్రీకు ప్రతిఘోషించివైమువలె నుండును. కాన్స్టాంటినోపులు ఎప్పుడును గ్రీకులదృష్టికి లోనై యుండును. స్మిర్నా నియమించుకొని అంతర్జాతీయప్రదేశముగ చేయుటచే కేపును-నగరమును ఇందర యాధీనమందుటచే ఆసియామైనానానీ తురుష్కుప్రదేశమునును భంగకరముగ నుండును. అలెగ్జాండ్రీయా వివాదము స్మిర్నా యందుగూడ ప్రదర్శించుటకు ముసల్మాను లగిరింపజాలరు. ఏడియానోపులును గ్రీకుల కిచ్చుటకును స్మిర్నాను అంతర్జాతీయ ప్రదేశముగ మార్చుటకును తుర్కిదేశము వైరుల బాని బడుట కవకాశముల కేర్పరిచినట్లైనది. స్మిర్నా ముసల్మాను పట్టణము అందు ముసల్మాను సభ్యులు ముసల్మాను మతమందిరములు గలవు. సామిప్య ప్రాచ్యసమావేశ సూచనలకును, ఇంత కాలమునుండి తురుష్కు సామిప్యమునకు ముఖ్యపరక కేపుగ నుండిన యవకాశము, స్వాతంత్ర్యము గొప్పవలె నుండును. ఏ గాని నిట్లు ఉమ్మడికేయుటచే ఆసియా యందును, తురుష్కు రాజ్యము నందును తుర్కిదేశమును కాశ్యముగ నిలువజాలదు. ఎప్పుటి వైనను ఉపగ్రహముండును.

(3) పెరియ్య సంధిమారును అంగీకరించుట తుర్కి అధిక సిద్ధి దుర్భాగముగను. తుర్కిరాజ్యము స్వాతంత్ర్యరాజ్యముగ తలయెత్తుకొని యుండుట కుప్రము.

(4) పరిశ్రమదేశములవై ముసల్మానులకు హక్కుండునని ఇంగ్లాండు కావించిన వాగ్దానము గాలివార్తగ గావించబడినది. ఈహక్కును గలిగియుండుట యవసరమున మతసిద్ధాంతములు కలిసియు బోధించుచున్నవి.

(5) జెయిజిరాతుల్ ఆరబ్-అనగా సిరియా, ఈరాక్, మెసపొటేమియా పాలస్తీనా, అరేబియా-ప్రదేశమును మహమ్మదీయోరుల యాధీనమున నుంచుటనని మహమ్మదీయ ప్రపంచమునకు ఇంగ్లాండు కావించిన ప్రతిజ్ఞలయందు చెప్పబడు గానింపదు. మతసిద్ధాంతములందు రాజీనామా గాని, 'యిచ్చివుచ్చు కొనుట' కాని తగదు.

(6) తురుష్కుప్రదేశముల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలుగదని 1918వ జనవరిలో బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రి ప్రపంచమునకును, భారతదేశ ముసల్మానులకును నొసగిన చారిత్రాత్మికముగ వాగ్దానముకు 1, 2, 3, 4 లలోని సూచనలు నింపుకొనుట విరుద్ధభావమున నున్నవి.

ఈవిధముగ జలసంఘటన ప్రదేశమునందు నైతికదర్శనము తీసివేయుటచే, తురుష్కు రాజధానికిని, జాతకిని ఉపసంహరింపబడును. త్రేసునందు, ఏడియానోపులుందునూ గ్రీకు రాజ్యమును స్థాపించుటచే తురుష్కుప్రదేశమును కొన్నిటిని

గ్రీకురాజ్యమునకు చేర్చినట్లుగుచున్నది. స్మిర్నాను ఉమ్మడి ప్రదేశముగ చేయుటవలన ఆసియా మైనారు సురక్షితముగ నుండుట దుర్లభము. పెరియ్యసంధి నియమించిన ప్రదేశమునకును మును ప్రపంచయుటలను, తుర్కి కాశ్యముగ యూరోపియను జాతులకు అధికముగ బానిసజాతిగ నుండుట తటస్థించుచున్నది.

దక్షిణ యిండియా వ్యవస్థాపనము

సాంవత్సరిక సమావేశము

మార్చి 31వ తేదీ సాయంత్రం దక్షిణ యిండియా వ్యవస్థాపనసంఘమువారి పుట్టించిన సాంవత్సరిక సమావేశము జరిగెను. ఎం. జమలాలు మహమ్మదు నేతుగాను అనివార్యములగు కారణములచే రాజులకు పోవుటచే సర్. ఎం. సి. టి. ముత్తయ్య కెట్టిగారధ్యక్షత వహించిరి.

సంఘముయొక్క సాంవత్సరిక నివేదిక సంగీకరింపవలెనని కోరుచు అధ్యక్షు లిట్లు నడిపిరి:-

మనము భవముల నిర్మాణమునకు దీసికొనిన ఋణమును దీర్చివేయుటకు. ఇందులకుగాను, వాగ్దానములనున్న బడిన చంతాలను నమూనాజేయవలెను. ఇదివరకు మనసంఘమున కధ్యక్షులుగ నున్న సర్. సి. త్యాగరాజుకెట్టిగారి చిత్రపటమును వ్రాయి చి మనభవమునందుంచుటవ్యవసరము. గతతర్సినీ మన మీ రెన్నుకొనిన, కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు తరువుగ సమావేశమై విషయములను తమకాలమున చర్చింపజాలక పోయిరి. ఇంకను చాల చిరస్మియంశములు నివేదికచివర నిలిచియున్నవి. అందుచే నీమారు నగర కార్యముల నిర్వహింపల సభ్యుల నెన్నుకొనవలెను. మనము చాల విధములగు విషయముల చర్చించి యొక్కవలసి యుండుటచే కార్యనిర్వాహకసంఘమునందు విభాగము లొనర్చి ఒక్కొక్క భాగమున కొక్కొక్క కాఖ్యవై శిక్షాకామియవలెను.

మాంటాగూగారు ఈతరీఖమున రాజనామానిచ్చినందులకు చాల విచారించుచున్నాను. మాంటాగూగారు నొసర్చిన సహజమును భారతీయుల మరచిపోజాలరు.

మన కిచ్చినసంస్కారాల మాడలాగవలెనని ఆంగ్ల దేశముగ కొందరు ఇటీవల ఆందోళన జేతు గడిగిరి. ఇట్టి కార్య మెప్పు టికిని యొనర్చబడ తని నేనుచలచెదను. మనము ఇంకను క్రొత్త సంస్కరణలకొర కెదురుచూచుచుండ వారు అసలు సంస్కరణలూడవలెననుట బోధ్యముగ నున్నది.

భారత ప్రభుత్వమువారు నూచించిన ప్రకాశము భిలా ఫకు సమస్య పరిష్కరింపబడునని యాసిందుచున్నాను. ప్రస్తుతము మిగ్రినుండలివారు నూచించిన మరతులు భావి సమీప ప్రాచ్య సమస్యపరిష్కారముకు మూలబీజములై వెలయుగాక.

కేంద్ర ప్రభుత్వము వారు నూతన ఆదాయవ్యవస్థాపనను ప్రవహించి:వచ్చును మన మంతమును నైతికవ్యయును నందలి వైశిష్టికమును గురించి అనన్యతని దౌరేపితిమి. మన ప్రైవేట్ మొరపెట్టినను ప్రభుత్వమువారు నైతికవ్యయును నిర్వహించుటకు విచారించు చుంటిని. 150 కోట్ల రూప్యములు రైలువేలవై వెచ్చించ నిర్ణయింపబడెను. ఇందు మనదేశమున నామానులు కొనుటకు విశేషము ఖర్చుపెట్టి కుండుట శోచనీయును. అధిక సంఘమువారి కలహము ప్రభుత్వమువారు గవనించి అనరణలో పెట్టెదనని నమ్ముచున్నాను. దేశమునాడి భనమునలాగు కొనిపోవు విధానమును వీడి భారతీ అధిక సిద్ధిని జక్కజేయుటకు ప్రయత్నింపవలెను.

రాజోవు వత్సరమున దేశమునందు కాలింపబడు వర్షిల నని విల్లింగుడ ను ప్రభువు గారు మొన్న చెలిపిరి. వీరి భావమును నేను తిరిగి ప్రకటింపుచున్నాను. ఇట్టిస్థితి సమకూడునని నాకు నమ్మకము మాత్రము లేదు. ప్రభుత్వమువారు దేశముల సంస్కృతివలచి సమాధానపరపవతనని గోరుచున్నాను. పశుబలముచేతి మాత్రమే మనదేశము కంటివికాలప్రదేశముగ అత్యధులు స్థాపింపబడజాలవు. ఈదేశము ప్రజలసమృద్ధితో పరిపాలింపబడవలెనని నేరునిధి యగా పరిపాలింప బడవలెను. ప్రభుత్వమువారు వ్యయమును తక్కువ జేయవలెను. సివిలు మిలిటరీ కాఖ్యలందులి అమితవ్యయము ఆదాయమున మితివారిపోయెను. సమాధానపరపవతన గాని నిష్పంధవిధానము పనికిరాదు. సహకారము గానలెనుగాని సహకారనిరాకరణ ముచితముగాదు. ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును గూడ "మెల్లగా ముందుకు జనుడు" అనుసందేశము నొసగుచున్నాను.

నివేదిక యంగీకరింపబడెను. తరువాత రాజోవువత్సరమునకు కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిరి.

కూలివాడు సార్వభౌము డగుట

రాజు-రాతిబండయగుట

కొండ-కూలివా డగుట

ఒకప్పు డొక కూలివా డుండెను. వాడు రాత్రింబవళ్లు కళ్లువంచకుండ పనిచేయువలసియందెను. వానికి కడుపునిండ తిండిలేదు. వానిపడక వట్టి గట్టి నేలమీదనే. ఆహా! "నేను భనవంతుడ నైచో పంప స్తమానమును మెత్తని పరుపుమీద పందిరి చుంచుమీదనే పరుదును. పంచభక్ష పరమాన్నములనే భుజింతును. చీపురుపుల్లనైక కవలింపకుండ విజనియు లేకుండ నుండునుగా! దైవమా" అనివాడు గట్టున్న విడచెను.

"ఓరి! నీవుకోరినట్లే వరమిచ్చితివ" అకాశవాణి పలికెను. వెంటనే వానికి సుహృదేశ్వర్యము వట్టినది. కాని వానికి ఏమి యును కాలక్షేప మగుటలేదు. ఒక నాడు గొప్ప పరివారముతో నొక సార్వభౌము డాదారిని పోవుచుండ వాడు చూచెను. "నాకు సంపదయుండి లాభమేమి? నాకు అధికారము లేకపోవుటచే ప్రజలు నాకు వంగివంగి సలాములు చేయుటలేదు. నే నేల సార్వభౌము డను కానూడదు" అని వాడు మరల ననుకొనెను.

"కదా! నీవు సార్వభౌముడ వయ్యెదవ"ని మరల మింటి వార్త వివరచ్చినది.

అటులే కూలివాడు సార్వభౌము డయ్యెను. అదేజావులు బడేశావులు. అర్భాటములు అడవిదులు అట్టహాసములు అన్నియును కచ్చివచ్చిగాని మండువేసవి వచ్చింది. ఎండ నేడిమి కూలి చక్రవర్తిగారికి చాల దుర్గరముగా కనబడినది. వానికి అలసట తలనొప్పి కలిగెను. "అట్లా సార్వభౌమత్వ ముండిన మాత్రమేమి లాభము. నూర్కడు నన్నుగూడ మాచ్చివేయుచున్నాడు. నేనొక సూర్యుడనైక బాగుండు"నని వాడునుకొనెను.

"నిన్ను సూర్యుని చేసితివని" అకాశవాణి వెంటనే పలికెను.

వాడు భాస్కరుడై గగనభాగమున ప్రకాశించుచుండెను. ప్రపంచము నంతను మాచ్చివేయుచుండెను. అంతిలో నొక కారుణ్యము వ్యధ నేర్పడినది. వానిప్రకాశము సాగలేదు. "నే నింత సూర్యుడనైన నేమి. ఒక చిన్న నుజ్జు నాకాంతింతను అడచితే నుజ్జులనది. నేనొక నుజ్జునైక బాగుండు"నని వాడు నిలచెను.

అకాశవాణి అంతలోనే వాని నంబుకమురు చేసెను.

భాదోక నీలమేఘమై నిలచెను. కుంభవృష్టి వర్షమును కరిపింపసాగెను. ఏళ్లుకోల్లు నేకమై పోవుచుండెను. "ప్రతాపము నగా యిటు లుండవలెను. ఇప్పుడు నాకు నిజముగా శక్తికలిగినది" వాడు కంఠించెను. అంతలో నొక పవ్వళికలము నాప్రవాహము చుట్టుముట్టెను గాని దానిని కదల్చ లేకపోయెను. "ఇంతేనా నాశక్తి. ఈకొండనే కదలింపజాలక పోయినది నేనీకొంతైన బాగుండునని" వాడు తలచెను.

మింటిదేవత వెంటనే వానిని కొండను చేసెను.

వాడు కొండయై నిలచి దేనికిని చలించకుండనుండెను. అతడు నొకకూలివాడు సమైక్యము గొనివచ్చి ఆకొండను పగులగొట్టసాగెను. "అయ్యో నాకంటె యా కూలివాడే ఘనుడుగా కనబడుచున్నాడు. నేను కూలివాడనగుటయే మేల"ని వాడు తలచెను.

వెంటనే కూలివా డయ్యెను. మొదట కూలివాడే. మధ్య మాద్రము మార్పుకొందెను. చివరకు మల కూలివాడేయయ్యెను. సునోజయము లేకున్న ఏపదవియందున్న సౌఖ్యముకలుగదు. సౌఖ్యము పునుగొనున్నది గాని పడనిలో లేదు. సంక్రమియే సౌఖ్యముఅను నీతి నీచిచ్చి కథ బోధించుచున్నది

భారతకావ్య సభలవారికి అట్లు పంపుకొను విషయమై తీర్మానించుటకు సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డెనుగాని అధ్యక్షులైకొంద నొకసంఘము నియమింపబడియుండెను. ఈసభలకు అట్లు పంపవచ్చునను హక్కును అంగీకరించవలయు ననియు, సాధారణముగ నీసభలు చర్చించుచున్న చట్టములకు సంబంధించిన అట్టి లవై వీరు తీర్పు చెప్పుచున్ననని యాసంఘము వారు సలహా నిచ్చుచు ఒకనివేతమును ప్రయోగించిరి.

జాతీయవారము - దేశీయుల విధి

కాంగ్రెసున చేరుడు - ఖద్దరు వ్యాపింపజేయుడు

పండిత మదన మోహనమాలవ్యాగారి

ఉత్తేజక గంభీర ఉద్బోధనము.

మార్చి 20 వ తేది రాత్రి బాంబాయిలో మాక్వాడీ విద్యాలయమున రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము శ్రీమతి సోజీబేవిగారి అధ్యక్షతకొంద గొప్ప సభ జరిగినది. జాతీయవారమును గూర్చి పండిట్ మోహనమాల వ్యాగారిని పిలిచెను.

సోజీబేవి

జాతీయవారమున దేశీయులందరను ముఖ్యముగా బాంబాయి పోరులందరను అనుకూలముగా దేశవేద చేయుటకు వారిని ప్రోత్సహింపదుటకే యీసభ జరుపబడెను. మన ప్రధాననాయకు డా. గాంధీమహాత్ముని ఉపదేశములకు వన్నె కలుగునట్లును దేశీయులకు గల దేశభక్తికి కళంకము కలుగకుండునట్లును జయప్రదముగ నీవారమున (ఏప్రిల్ 6 మొదలు 14 వరకు) దేశీయులందరను అధిక వీక్షితో దేశవేదము చేయ గలుగునట్లు వారి కుత్సాహమును కలిగించుటకును వారికి మార్గదర్శి లగుటకును వారి సుచిత్తీరిని నడపించుటకును నేను పండిత మాలవ్యాగారిని కోరుచున్నానని సోజీబేవిగారు సుచిత్రి.

పండిత మాలవ్యాగారు

ఈవార మెటుల ముఖ్యతము?

మనజీవితమునం దెన్నియో వారములు గడచినవి. అట్టివో యీ వారమునుమాత్రమే ముఖ్యతమున మన మేల భావింపవలెను. ఈ ఏప్రిల్ 6 మొదలు 13 వరకు యీవారము దినములందుగల విశేషమేమి? దీనికి మూలమేమి? కారణమేమి? ఏప్రిల్ 6 వ తేదీని హాటూలుజరుపవలెనని 1919 లో మహాత్ముడాజ్ఞాపించెను. ఈ భరణిఖండమునం దదివర కెన్నడును ఏ క్రొత్తయొకటి యాజ్ఞా నొంటరిగ నిచ్చి యుండ నలేదు. దేశీయుల అట్టియాజ్ఞాను అనుసరింపవలెను. మహాత్ముని ఆజ్ఞలను తలదాల్చినట్లు మరి ఎవ్వనియాజ్ఞలనుగూడ దేశీయులందర నేకగ్రీవముగ నెన్నడును తలదాల్చి యుండలేదు. తక్కిన వారివలె గాంధీమహాత్మునిగూడ భారతమాతేవులలో నొక్కడు. అట్టివో దేశీయులందర సరియైనట్లు కట్టు విధేయులగుటకు గల కారణమేమి? అట్టియాజ్ఞను మహాత్ముడేల యిచ్చెను? అందులకు మూలకారణ రాలకుచున్నది. ప్రభుత్వము వారు దాని నామోదించుటవలననే దేశమునం దంతట నట్టి విపరీతముగు శాంతిభంగము కలిగినది. ప్రజలు విజృంభింప నుపేరి. ఆక్షేపణల ప్రకటించిరి. ప్రాశ్నించిరి. వారేమి చేసినను దొరతనమువారు పట్టువదలక చట్టము నామోదించిరి. అంతట కానననభలలోను దేశమునందంతటను జరిగిన సభలలోను గొప్ప అందోళనము జరిగినది. ఆ చట్టమును రద్దుపరిపించుటకు గాంధీమహాత్ముడు స్పష్టమైన యోచన. ఆ రీతిగా జాతీయ వార మిచ్చే. తమన ప్రారంభమైనదని సుదీని అప్పుడు జరిగినవిషయముల నన్నిటిని పండిట్ వివరించెను. ఏడయ్యారు పంజాబుగవర్నరు గానున్న ప్రదచటజరిగినచర్యలను మాలవ్యాగారు పేర్కొనిరి. దాని ఫలితముగ డయ్యరసేనాని బలమవాలాబాగులో సంఘమరణము కలిగించెను. ఆ రాష్ట్రమున నైనిక కాననమును ప్రకటించిరి. అందువలన సరిదారులులగు రాక్షసకృత్యములు జరిగినవి. ఒకడు ఆబాగులో మకణోన్ముఖుడై యుండెను. ప్రాణములు కంఠగతమైనవి. వానికి మరొక ఎండిపోవుచుండ నతనిభార్య అచట సతిభయోనకమగు వారంగమునం దానిభయము నొంటరిగ తన భర్తచెంత గూర్చుండి గంటెడు గంటెడు నీళ్లారని నోట బోయుచు భర్తసంసేవన మొనరించెను. ఆసోజులం దెందో యిట్టి దురంతములకు పాల్పడిరి. ఆ విపరీతములను భావించుకొని నపుడు భారతీయులలో నెవ్వరినైన సుత్రము కలుగకుండు తెలుసు? గాని ఆ దారుణకాక్షునకృత్యములవలన మన మనేకవిషయములను నేర్చుకొంటిమి. భారతీయులకు సహజముగ నైకమత్యమును మనము గ్రహింపగలిగితిమి. మన పౌరుషమును మనశక్తిని మన అసహాయ సిద్ధిని మనము బాగుగా గ్రహింపగలిగితిమి. మన స్వదేశమునం దే మన మెందులకును కొరగాని స్థితిలో నున్నామని మనము

గ్రహించితిమి. మన స్వదేశమునందుగూడ మన కట్టి హక్కులను స్వతంత్రములు లేవని తెలుపవలెను. 6000 మైళ్ల దూరము నుండి కచ్చిన కొద్దిమంది విదేశీయులు మనకు పరిపాలకు లగుట చేతనే మన కట్టి అసహాయసిద్ధి ఏర్పడినది. ఆ విదేశీయులకు మనము బానిసలముగా నున్నామని మనము గ్రహించితిమి అంగ్లేజీమన రాజాగూడ తాను ప్రజాసేవకుడ నని చెప్పుకొనును. మన దేశమున ప్రజాసేవకు లనబడువారే ప్రజాభివృద్ధి అధికారమును చూపుచున్నారు.

మనము నేర్చుకొనిన ముఖ్య విషయములు

1. మన కే హక్కులును లేవు.
2. మనము త్యాగమునకు సంసిద్ధులముగ నుండవలెను. ఉండవలె ననగేల జలమవాలాబాగులో మనసోదరులు పెక్కుండు ప్రాణత్యాగమునే చేసిరి.
3. జలము వాలాబాగులో హిందువులను మహాత్ముడీయులును గూడ కలిసి ప్రాణముల కదలికి. వారి రక్తము మిశ్రమమై ఏకప్రవాహమై ప్రస్తుత జడత్యమునండి దేశీయులను లేవదేయుటకు దేశహితార్థమై ప్రవహించినది. తరమ పవిత్రమగు క్రైమానవమివారమున నీ హిందువులన్నియును, జరిగిన. అది హిందువుల కలిపివక్రమైన వారము. మన యొక మత్యమున కది మరియొక చిహ్నము. సంయుక్తముగు భారత జాతియందుభరణిఖండవాసులు-హిందువులు-మహాత్ముడీయులు-పార్సీలు-క్రైస్తవులు మున్నగు వారందరను చేరియుండవలెను. మనకందరకును భరణిఖండ జనని. మనమందర మేమి విద్వలము? మన విదేశమున జన్మించితిమి. ఈదేశమున జీవించుచున్నాము. ఈ దేశమునందే మృతినొందెదముగాన మనదేశమాత నుద్ధరించుటకు మనమందరమును కలిసి పనిచేయువలె నను విషయమును దేశీయులందరను గ్రహింపవలెను. ఈమహాత్మరమగు జాతీయ వారముయొక్క పరమాధ్యమిదియని దేశీయులందరను గ్రహింపగలరదను.

జాతీయవారమున మన కర్తవ్యము

మన దేశమున మన కెట్టియాజమాన్యమును లేదు. మన యజమానులు అంగ్లేజీమనం దున్నాడు. అచట బ్రిటిష్ పార్లమెంటు సభయొక బ్రిటిష్ మంత్రివర్గమును కలవు. మనపన్నులనుగూర్చి నిర్ణయించుటకు మన కధికారములేదు. అర్జునీయోధ్యము జరుగుచున్నపుడు యుద్ధవ్యయములకుగాను భరణిఖండవాసులు బ్రిటిష్ పార్లమెంట్ 10 కోట్ల పౌనుల నియ్యదలెనను తీర్మానమును భారత కాననసభలోనే నాడేపింప నానాసింది నపుడు "మీ కాడేపింపకుడు మన మీ యాదార్యమును చూపిన మన కనికూలము లగు రాజకీయసంస్కరణములు చేయరా"ని నామితులగు శ్రీనివాసకాశ్రీ భూషేంద్ర శాధ బానుగార్తవుడు నను నుండవలెను. మన కెట్టిసంస్కరణములు కచ్చిన నో? దేశీయుల కందరి కిని పుడు తెలిసి యే యున్నది. ఈ సంకల్పర ఆదాయవ్యయపట్టికలో భారతకాననసభవారు 9 కోట్ల వ్యయమును లెగింపగా అంగ్లేజీమన 5 కోట్ల పౌనులను జరులుచేసెదమని దొరతనమువారు చెప్పిరి. మనకు లభించిన అమూల్య సంస్కరణములకును మిరితిగా నున్నది. అంగ్లేయుల కాంగ్లేజీమనమున కెనడావారికి కెనడాదేశమును ఆమెరికావారికి ఆమెరికాదేశమును ఎట్టిహక్కులు కలవో అట్టిహక్కులు మనకు గూడ మన దేశమున లభించువరకును మన మీ జాతీయ వారమును తిప్పక జరుపుచునే యుండవలెను. మన దేశీయులలో 12000 మంది రక్తపరతపంధ చెరసాలలో నవయుచున్నారు. వారుచేసిన మహాపరాధ మేమి? విదేశప్రభుత్వపద్ధతికంటె హెచ్చుగా మార్కదేశమును ప్రేమించి మార్కదేశవేదము సరిపినకులకే వారి కాక్షు విధింపబడెను. ప్రస్తుతమున్న యీ నిరంకుశప్రభుత్వము నంతరింప జేయువరకును దేశీయు లీతిగా జాతీయవారమును జరుపుచునే యుండవలెను. మన మహాయోధుడు కాకా గృహ బంధుడై యున్నాడు. ఈ జాతీయ వార

రమున చేయవలసిన కార్యముల శివుడైన దేశీయులు క్రదాభక్తులతో చేసెదరా? మహాత్మునిపట్ల దేశీయులకు గల శ్రమయును భక్తియును కార్యనిరతియును ఒకవారముతో నంత మొందవలసినదేనా? లేక ఆ సద్భావములను కాళ్ళతొడుగు దేశీయులు మాన నిచ్చుకులగుదురా? శ్రేష్ఠముగ వానినెట్లు చూడెదరు? మహాత్మునిపట్ల లేవకు గల శ్రమను చూపుటకు త్రమహర్గమెత్తుకొని? కాజ్ఞోబిలా నిర్ణయాంబుబడిన నామగు విభులను నిశ్చలభక్తితో నిర్వృత్తిచుటయే అందుల కుత్తమభావము. (1) భారతీయులలో ఎవ రెట్టిప్రతికూలాశ్రిప్తాయములను కలిగియున్నను ఒక రింకోకరి కట్టి అపకృతినిగూడ చేయగూడదు. స్వకాన్యప్రాప్తికిది ప్రథమసోపానము.

హాటూలు

13 వ తేదీని హాటూలును మిక్కిలి శాంతముతో ఎక్క బలవంతమును లేకుండ స్వేచ్ఛవలననే ప్రజలు జరుపవలెను. ఎవరినిగాని బలవంత పెట్టుగూడదు. బెందరింపగూడదు. దౌర్జన్యమును చూపగూడదు. అశపెట్టుగూడదు. ఈప్రకారము మెగగనివారు మహాత్ముని ఆదేశముల సతిక్రమించిన వారగుదురు. మహాత్ము డెందులకు చెరసాలకేగను? దేశీయులు దౌర్జన్యము లొనరించుటచేతనే మహాత్ముడు చెరసాల కేగెను. గాన దేశీయులలో నెవరైనసరే ఎంత అల్పముగ నైనసరే దౌర్జన్యమున రించినచో మహాత్మున కత్యధిమగు సంతాపమును కలిగించిన వారగుదురు. గాన దేశీయులందరను దౌర్జన్యమును పూర్తిగా పరివృజించుటకు గట్టి కృషి నలసి ఆ అభ్యాసమున ప్రవీణులు కావలెను. గాన దేశీయు లెవ్వరును ఎట్టి ప్రతికారమును చేయ గూడదు. అత్యల్పముగ నైన దౌర్జన్యమును చూపగూడదు.

వికమత్యము

తెండవది వికమత్యము. హిందువులకును మహాత్ముడీయులకును మూత్రమెగాను-హిందువులకు, మహాత్ముడీయులకు, యూదులకు, క్రైస్తవులకు, పార్సీలకు అన్ని జాతులవానికిగూడ అధికమగు నైకమత్యము కలుగవలెను. భరణిఖండవాసు లందరను భరణిఖండ విద్వలే గాన సోదరులు. అసహాయోద్యమమువలన కలిగిన యంతర ప్రయోజనము లటుండ ఇది ముఖ్యతముగను ప్రయోజనము. సంయోగము ముఖ్యప్రయోజనముగ నేడేగాదు కలకాలమును గూడ నుండవలెను.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము

కాశీ విశ్వవిద్యాలయమునుగూర్చి దేశీయులు నన్నాక్షేపించిరి. కాశీపురు కార్యకర్త మత్యధిముగ నుండుటవలన ధనసంపాదనమునకు ఇది అవను కాశీపురుటవలననే నేనుచేక్షించిరి గాని ప్రభుత్వముతో నెట్టి సంబంధమును తేకుండ కొనసాగగల జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము నొక నెలదినములలోనే నేర్పడవగలను.

వృత్తిని వదలుట

మన నాయకులలో న్యా య వారు లు నెక్కుడుం కిని హూరణముగ వృత్తిని వదలితేసిరిని కొంత రాక్షేపించిరి. నాయకు మూకులకుల ఆకాయముకు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారును నాయకు అరులకుల ఆదాయమును తేకంధు చిత్తకంజన దానుగారును కదలిరి. వారు భోగముల నన్నిటిని పరిత్యజించి తేకసేవకు గడంగిరి. అందువలన కలిగిన ప్రయోజన మేమి? వారు చేసిన దేమున్నది అని వారడిగిరి. ఈ నాయకు లిట్టి మిక్కిలిగొప్పత్యాగమును చూపుటవలననే దేశీయులలో శేలము మంక ప్రజులకు గూడ జాతీయభావమును కలిగినది. దేశీయులకు తాము చేయవలసిన సేవ తేకీయుల కందరికిని బాగుగా విదితమైనది. అసహాయోద్యమ నిత్యానివిధాన మిదియే. స్వరాజ్యసాధనముకు యిట్టి యొకమత్యమే రెండవ ముఖ్యము. వికమత్యమువలన స్వయమును సాధ్యమగును. అది లేనిచో నేడియును అరుగ నేరదు. మన మొకమత్యమును కలిగి యున్నచో అభివృద్ధియును బడయగలుగుదుము. దేశీయులు ముఖ్యముగా జ్ఞాపక ముండుకొనవలసిన విషయములలో దౌర్జన్య రాహిత్యము మొదటిది. వికమత్యము రెండవది.

అస్పృశ్యత

మాడవది అస్పృశ్యతను తొలగించుట. సత్యవ్యవస్థకు మానవులందరను ద్విడలేగానమనకు పంచములుగూడ సోదరుల వాని సుదరించుట మన ముఖ్యవిధి. వారు మనుజులకొరకు నీచకృతులను చేయవలసినచిన్నన వారి ఆత్మలు.మలినము కాడెను. అత్యులు నిష్కంకములు మనము వారికి న్యాదు మొనరింపకున్నచో మనము వారిని సోదరులవలె చూడవచ్చునో వారి సుదరింపవచ్చునో మనకు స్వరాజ్యము లభింపదు.

ఖద్దరు

వార్తనది ఖద్దరు ప్రచారము. ఖద్దరు యుద్ధమును పరిహరించినవా రందఱో కలరు. మతవిషయమునను ఆర్థిక విషయమునను, రాజకీయవిషయమునను గూడ మనము ఖద్దరును ప్రోత్సహించుచుంటుంటి ముఖ్యము. "ఆంగ్ల వర్తకులు హిందూ జేతమున యశ్రేణులగుట వీర్యవంతులను" అని మాంచెస్టరు గార్డియన్ పత్రిక వ్రాసినదని మాలవ్యాగా రావ్యాసమును సభలో చదివిరి. ఇప్పటికి గూడ చాలమంది జేతములు పురుషులను శ్రీమణులగుడ విదేశీబట్టలను వదల కుండుట చాల కోచరియము. ప్రచారకు తీవ్రగమన ప్రతియింటికిని బోయి ఖద్దరును గూర్చియు రాట్టమును గూర్చియు బోధింపవలెను.

కాంగ్రెసుసభ్యులను చేర్చుట

ఈవారమున కొటిమంది సభ్యులను చేర్చవలెను. ప్రస్తుతము 20 లక్షల మంది మాత్రమే కాంగ్రెసు సభ్యులు కలరు. ఎవరెట్టి పద్ధతిని విశ్వాసమున కలిగియున్ననుగూడ కాంగ్రెసు సభ్యులుగానుండుట కావలెను మేమియును లేదు. మనము శ్రీష్ట సంకల్పము స్వరాజ్యసంపాదనము. అందులకే మనమందరమును దీక్షతో పనిచేయవలెను. కాన హెచ్చుమంది కాంగ్రెసు సభ్యులుగా చేరవలెను. అట్లుబరిగినవోనన్ను గూర్చి తాళములేని పడకకుర్చి ప్రసంగములను చేయుటకు వి. జే. పటేలుగారికి తిరుబడియుండదు. జేతమునకు కొంత యు ప యు క్రమ గునికాగ్యకార్యమును చేయ వలగును.

పటేలుగారికి వత్తుత్తరము

ప్రతికూటోద్దమము

మహాత్మునకంటె విచేక కాతిననియు మహాత్ముని నాయకాధికారము నాతలవై బడినదనియు నేనెన్నడును తెలుపలేదు. మన మహాసభ "అభిభావిత జేతమునాతీయ మహాజనసభ"గాన దానియం దందరకును తావుండవలెను. కాంగ్రెసు సంవిధానమునకును సిద్ధాంతములకును ప్రతికూట చుగు నేవిధానమున నేనాలోచించుటలేదు. ప్రతికూట వహించిన వారిందరికిన మరల కాంగ్రెసుసభయందు చేర్చుటకే నేను ప్రయత్నించుచున్నాను. నా విధానము కాంగ్రెసు విధానమునకు సహకార మగు నేగాని ప్రతికూటముకాదు.

గాంధీ ఖద్దరునిధి

ఈ నిధి శేర్వరులుకు పలువు రంగీకరింపలేదు గాన వీనిని వదలి తిలకు స్వరాజ్యనిధికి భజము చేర్చుటకే మన మందరమును ప్రయత్నింపవలెను. కాన జేతము అందరును నిస్సంకోచముగ కాంగ్రెసు సంఘమున చేరదగును. జేతములు తమ విధిని సరిగ నెరవేర్చుచో గాంధీమహాత్ముని ఆజ్ఞల నిర్వర్తించుచో, గాంధీమహాత్ముని ఆదేశములకు తప్పకుండెడిచో, స్వరాజ్యము తప్పక సిద్ధించును. ఈ విషయమున పటేలుగారుగూడ మాటలాడగోర నేను కలదని వారిచిత్తనిగాని యింత దీర్ఘముగ చెప్పవలసివచ్చిన దని మాలవ్యాగారు నుడివిరి.

పటేలుగారు

మాలవ్యాగారి యుపన్యాసమును పూర్తిగా సవర్ణించితిని పటేలుగారు నుడివిరి.

సరోజినీదేవిగారు

మాలవ్యాగారు తెలిపిన సంగతుల నన్నిటిని శ్రద్ధగా వాలకించి బాగుగా మనసులలో పదిలపరచుకొంటి రనియు ఎట్టి నిరోధములు కలిగినను వెనుదీయక నిరాశజెందక తొలుపడక గమ్యస్థానమును చేరువరకునువికదీక్షతో జేతనేర చేవదరనియు నమ్మెదనని సరోజినీదేవిగారు నుడివిరి.

అఖిలభారత ఖిలాఫతు సంఘము

జాతీయ వారము

ఖిలాఫతు సంఘములకు ప్రకటనము

ఏప్రిలు 6 మొదలు 13 వరకు జరుగు జాతీయవారమున జేతమునందంతటను ఖిలాఫతు సంఘములన్నియును కాంగ్రెసు సంఘములతో కలసి పనిచేయవలెను. తిలకునిధికి భజమును కూర్చవలెను. కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చవలెను. ఖద్దరును వ్యాపింపజేయవలెను. 13 వ తేదీని బలవంతముతో గాంతముగ హరటాబు జరుపవలెను. కాంగ్రెసువారి ఏర్పాటుప్రకారమే ఖిలాఫతువాదు గూడ కాత్యములను నెరువేర్చవలెనని యావద్భారత ఖిలాఫతు సంఘాధ్యక్షుడు నేతమియాను మాహమదు చోటేసి గారు బొంబాయినుండి ఏప్రిలు 1 వ తేదీని తంతివార్తనంపిరి.

జాతీయ దీక్షా వారము

ఏప్రిలు 6 నుండి 13 వరకు.

స్వరాజ్య స్థాపనమునకు

కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్చుడు
తిలకు స్వరాజ్యనిధిని పోషింపుడు
ఖద్దరు వ్రతమును స్వీకరింపుడు
అహింసా సత్య ధర్మముల నారాధింపుడు

13 వ తేదీని హరతాళమును గమనింపుడు

గాంధీమహాత్ముని నాయకులను భజియింపుడు.

మ్యూనిషన్సుబోర్డుకేసు.

కలకత్తా, ఏప్రిలు 1:—ఈజిప్టు పోలీసుకోర్టులో అవ్వోకేసు. జనరలు కోరగా, 3 వ మ్యూనిషన్సుబోర్డుకేసునందలి ఇద్దరు నిందితులు నార్మల్టాంగ డిపో స్టాంప్పర యం. యల్. స్క్రింగరు, కంట్రాక్టరు ఎ. యు. సల్తానాగారి వివాదాల్లీలు ఉపసంహరించబడివారు వదలిపెట్టబడిరి. ఈ కేసులో బిల్లింగ్ రన్స్ థాక్ బర్క్, స్టాండ్ డ్రాఫ్ట్ మెకేలుమిడి నేనుచివారణ ముగిసిన పిదప దివ్యాత్మిక కలెక్టర్ వ్రేటుమీద మోపండిన నేతము విచారించబడును.

ఈస్టుఇండియన్ రైల్వేసమ్మె.

కలకత్తా, ఏప్రిలు 1:—నేడు ఈస్టుఇండియన్ రైల్వే ఏజెంటుగారు ప్రకటించినట్లు రాక్షసిబాగ్గుమండలములలో 200 మంది సమ్మెకట్టినవారు తిరిగి పనులలో చేరిరి. అనంతసోలు లోనే 50 మందికివైగా తిరిగి పనులలో చేరిరి. ఇట్లుచేతినవారిని మిగిలినవారు కొట్టిరి. నైస్వము బయలుబడివచ్చిన పిమ్మట సమాచారము చెల్లాచెదరయ్యెను. 30 వ తేదీని కాలిరయలు పెట్టెల కాఖలో పనిచేయుచున్న 12 మంది ప్లాటుఫారముమీదనే ఎదిరించబడిరి. సమ్మెకట్టినవార శేకమంది ఇంకరయలు బాగ్గువాములను విడిచిపెట్టలేదు. వెళ్లవలసినవని ఆజ్ఞాపించబడినవారందరూ తమకియ్యకులసిన మిగత జీతమును ఇచ్చివేయబడిరి. ఇంజనలోవారిని, గార్డును రక్షించుటకు ఆరుమంది పైనికులు ప్రతిమెయిలులోను, పార్శ్వము ఎక్కువైసులోను ప్రయాణము చేయుచున్నారు.

సర్ హెన్రీ హీల్లరు

అస్సాం క్రొత్త గవర్నరు

పాట్నా, ఏప్రిలు 1:— బీహారు ఒరిస్సారాష్ట్రములకు క్రొత్తగా నియమించబడిన గవర్నరు సర్ హెన్రీ హీల్లరు గారు ఏప్రిలు 3-వ తేదీని సోమవారము పాట్నీపురమున కడతెంచెదరు.

సర్ హెన్రీ హీల్లరు అర్హరిని బహుళగించబడె నని "ఎక్స్ప్రెసు" పత్రికవ్యాఖ్యానము చేయుచున్నది. స్వపరిపాలనమును గోరుచున్న బీహారు ఒరిస్సారాష్ట్రములకు క్రొత్త గవర్నరు తనతోగూడ సానుభూతిని కృతనిశ్చయమున జేవలెననియు బీహారుఒరిస్సారాష్ట్రీయవాసుల ఉద్దేశములు మారితోయినవనియు "సర్పిలెటు" వాయుచున్నది. తాను ఉన్నట్లు ఇతరులకు దెలుపుటయందు కత్తిసామర్థ్యములు గలవారిలో క్రొత్తగవర్నరు ఆగ్రగణ్యుడనియు హీల్లరుగారికి ఆడంబరమంటే అసహ్యమనియు బీహారు-ఒరిస్సారాష్ట్రీయనుండి ఆడంబరమర్థ్యక మనియు తన కసహ్యమగు నాడంబరమును తారక్రూలుటకు మనోబలముండవలె ననియు "బీహారు హెరాల్డు" పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

గాయక్యుల మహారాజు ఏప్రిలు మొదటితేదీని బొంబాయి ఒడకేవునందలి నార్మంజానావలో సెక్కివెల్లిరి.

సి. రాజగోపాలాచారిగారు

మహాత్ముని దర్శించుట

అహమదాబాదు వెళ్లుట

ఏప్రిలు నెల 1 వ తేదీని యరవాడ చెరసాలలో నున్న మహాత్ముని రాజగోపాలాచారిగారు సందర్శించి అటనుండి అహమదాబాదుకు వెల్లిరి. 7 వ తేదీకి చెన్నపురికి రాగలరు(స్వరాజ్య)

బెంగళూరు సమీపమునకు శ్రీనివాసపురందర్గఱ 27వ మైలున్న స్థలమునందు నెం21రు ప్రయాణికులబండి ఏప్రిలు 1వ తేదీని మార్గమును తప్పిపోగా 3వ తరగతి పెద్దపెట్టెతలక్రిందుగాబడెను. రిమండ్రిప్రయాణికులకు చిన్న గాయములు తగిలెను. ఇతరులుగ్లు నిలిచిపోయెను. 2వ తేదీని ఉదయము రిగంటులకు మార్గముబాగుచేయబడెను. రయల్గన్వి యథాప్రకారము నడుచుచున్నవి అని బెంగళూరు అసిస్టాంటు ట్రాఫిక్ సూపరింటెండెంటు తంతివార్తను పంపెను.

ప్రకృతిపు బాంబాయి నగరమును నిర్మించిన సర్ వాల్టరు ఛార్లెట్ హ్యూసుగారు ఆంగ్ల జేతములో మరణించిరి.

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటీసు

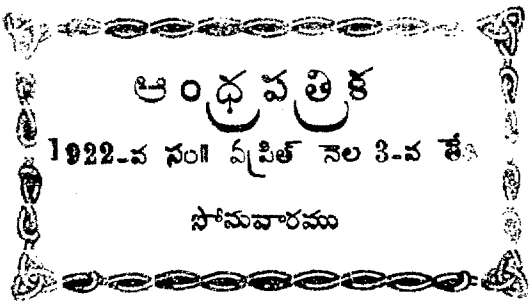
1922-23 సంవత్సరమునకు ఈజిగువ తెలుపబడిన కంట్రాక్టులకు తెండరులు 1922 సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల 8 వ తేదీ శనివారమునాడు మధ్యాహ్నము 1 గంటకు రిప్పన్ భవనమువద్ద కమిషనరుగారిచే వారిఆఫీసున దు అంగీకరించబడును.

అచ్చొత్తింప బడిన తెండరుఫారములు చెన్నపురి కార్పొరేషను హెల్తు ఆఫీసరుగారివద్ద దొరకును. సదరు ఫారములలో వ్రాసి పంపినట్టియు, సదరు ఫారములలో తెలుపబడిన నిబంధనల ప్రకారము ఒప్పుకొన్నట్టివారి తెండరులు మాత్రమే అంగీకరించబడును.

(1) చాకలపేట, బార్డితాను ఈరెండు స్థలములయందు మండు కార్పొరేషను నైస్వశాలలకు కావలసినవస్తువులు, బహుభాషాధములు మాన్యుగువాటిని సప్లైచేయుటకు కంట్రాక్టరులు కావలెను.

(2) జూలాజికల్ ఖోటలో నున్న జంతువులకు ఆహారము సప్లైయి చేయుటకు కంట్రాక్టరులు కావలెను.

మద్రాసు కార్పొరేషన్ హెల్తుడిపార్టుమెంటు } ఎమ్. బజ్జెల్లు } కమిషనరు.
31-3-22.

ప్రస్తుత వనర కర్తవ్యము

జాతీయవాసరము సమీపించుచున్నది. 6-వ తేది మొదలు 13 తేదినరకును, భారతీయులు ఆత్మపరీక్ష గావించి, ఆత్మపారిశుధ్యము నలనచుకొనుటకు ప్రయత్నింపవలయును. ద్వైతమును దూరముజేసి, సత్యమును అహింసను చేయుతగ గొని, భారతీయులు గమ్యస్థానమును త్వరలో జేరవలసిన యావశ్యకత గలదు. ఈ యావశ్యకతను గుర్తించినవా రెవరును, ముహూర్త కాలమయినను తడవుజేయజాలరు. పక్షముల విభేదములను పాటించుట కిది తరుణము గాదు. దేశము సంతను ఎదుర్కొనిన యుద్ధవనమును తొలగించి, ప్రజలకు సౌఖ్యమును శాంతిని చేకూర్చుటకు, ఎల్లరును సమము గట్టవలయును జాత్యైక్యతను బలపరుచుటకు, జాతీయవాసరమున ప్రబలప్రయత్నములు జరుగవలెను. జలియన్ వాలాబాగు వీరుల సంస్మరణము, ఇక్తార్వమున కెంతయు ప్రోత్సాహమొసగగలదు. జాతీయ పు నర్ని ర్వాణము నకు, జాత్యైక్యత మూలాధారము. హిందువులు మహామృదీయులమధ్యనే గాక, పార్సీ, క్రైస్తవ, యూధ సంఘములమధ్యను, మితవాదులు జాతీయవాదులమధ్యను, సహాయనిరాకరణావలంబులు సహకారవాదులమధ్యను, హృదయసంయోగము గుదురవలెను. జాత్యైక్యతయందే స్వరాజ్యము గలదు. గాంధీ మహాత్ముడు విధించిన నిర్మాణకార్యక్రమము సఫలమగునేని, జాత్యైక్యత బలపడు ననుటకు సందియము లేదు. కనీసము కోటిమంది సభ్యుల నయినను కాంగ్రెసుసంఘమునందీవారమున జేర్పవలయును. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగు చేయవలయును. ధనము పుష్కలముగ చేతున్న గాని, తలవెట్టినవనులు త్వరలో నెరవేరవు. నిర్మాణకార్యక్రమమునం దెల్లను ముఖ్యమని మహాత్ముడొచ్చిన కద్దరును వ్యాపింపజేసి, విదేశవస్తుత్పాదమును స్వదేశవస్తునిర్మాణమును పూర్తిజేయుటకు, ఈవారము ఉపయోగపడవలయును. సంకల్పబలమువలన ఎంతటి కార్యముల నయినను సాధింపవచ్చును. ముప్పదికోట్ల భారతీయులు దృఢసంకల్పముతో, మహాత్ముని యాజ్ఞలను నిర్వహించుట కీవారము నుపయోగించి, అప్పటినుండియు తదేక నీతుతో పాటుబడి నిర్మాణకార్యక్రమము నంతను ఎంత త్వరలో పూర్తిజేసిన స్వరాజ్యము అంత త్వరలో సిద్ధించు ననుటకు సందియము లేదు.

ఇక ప్రత్యేకసందేశములతో బని లేదు. మహాత్ముడు ఉపదేశించిన కద్దరుమంత్రము, సంకల్పసిద్ధి యగునరకు సరిపోవును. ఇప్పుడు చూపవలసినది నిరంతరకార్యదీక్ష. జాతీయవాసరము, ఈ కార్యదీక్షను బలపరుపవలెను. పవిత్రమగు నీవారమున జేసేది నిశ్చయము అచంచలముగ నుండవలెను. జాతీయంతయు ఏకసంకల్పముతో, తన దృఢద్రవ్యము నాచరింప వలయును. ఇందుకు నిష్కప్రభా

నము. అట్టినిష్క యలవడుటకు ప్రారంభదిన మగు ఉపవాసదినము ఆత్మసతోపయోగకారి యగును. ఉపవాస ప్రతోపయోగము, భారతీయులకు క్రొత్త గాదు. ప్రార్థనావశ్యకత, భారతీయులకు తెలియనిసంగతి గాదు. పవిత్రపుతలంపులు నాలుకొనుటకును, ఆత్మస్వరితముగ సఫల మగుటకును, ఇట్టి ప్రతదినుమలవలె ఇతరదినము లుపయోగపడవు. ఆరవతేదిన ఉపవాసముతోను, ప్రార్థనతోను ఆరంభమయ్యెడి పవిత్రసంకల్పము, పదమూడవ తేదిన మరల ఉపవాసముతోను హారతాశముతోను ప్రవృద్ధిగాంచును. సత్యఅహింసాధర్మ మార్గములద్వారా మాత్రమే సంచరించుటకు, భారతజాతి దృఢనిశ్చయము గావించును. పదమూడవ తేదిన, జాతీయయాత్ర సరియగు మార్గము దొక్కును. ఆమార్గమునుండి, గమ్యస్థానము జేరునరకును మరలను. పవిత్రసమయము లందు గావించెడి ప్రత్యేక భంగము వాటిల్లరాదు. జాతీయైక్య నిజబల మిందేగలదు. ఆత్మపరీక్షా ప్రయోజనము, ఇదియే. మహాత్ముని నిర్బంధములన, భారతజాతికి నష్టము గలుగుటకు మాడుగ, ఆత్మోపలాభము గలిగినది. ఇంతవరకును తటస్థముగ నుండిన నాయకులు నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించుటకు దీక్ష వహించుట శుభసూచకము ఇట్టివారిలో పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి సహాయము అమూల్యమయినది. వాతీసహాయము నీసందిగ్ధసమయమున పొందగలిగినందులకు, భారతీయులు తమ అదృష్టమును కొనియాడవచ్చును. మాలవ్యా గారు, కాంగ్రెసుకు భిన్నముగ ప్రవర్తించుననిగాని, క్రొత్తమార్గముల దొక్కి భారతజాతిదృష్టిని మరియొక దిక్కునకు మరలించునని గాని, తలంప నవకాశము లేకుండ, బొంబాయి నగరమునందు మాలవ్యాగారి రాసిన యుపన్యాసము ఆభయ మొసగుచున్నది.

గాంధీ కద్దరునిధిని మాలవ్యాగారు ప్రత్యేకముగ నెలకొల్పిచో, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుచేయుటలో కష్టములు గలుగజచ్చుననియు, రెండునిధుల నేర్పరుచుటవలన పనుల కాటంకము గలుగవచ్చుననియు కొందరు తెలిపిన యాక్షేపణలను మాలవ్యాగారు గ్రహించిరి. అందుచే గాంధీ కద్దరునిధిని ప్రత్యేకముగ స్థాపించెడి తలంపును మానుకొని, తిలకుస్వరాజ్యనిధికి ఎల్లరును డబ్బును ప్రోగుజేయవలయునని మాలవ్యాగారు హెచ్చరించిరి. మాలవ్యాగారి హెచ్చరికను నెరవేర్చి స్వరాజ్యముకొరకై తన సర్వస్వమును భారబోసిన మహానీయుడు లోకమాన్యతిలకుపై గల నిజభక్తిని భారతీయులు గనుబజుచుట యత్యవశ్యకము. మాలవ్యాగారి తోడ్పాటుతో, జాతీయావసరములకు సరిపోవు ధనము ఈవారమున ప్రోగగునని భావించెదము. మాలవ్యాగారు, భారతజాతి స్వరాజ్యము చేరువరకు తమ పట్టుదలను విడువరని యూహింపవచ్చును. గాంధీమహాత్ముని యందు, మాలవ్యాగారికి గల శ్రావము అపారము. బొంబాయిలో నె సగిన యుపన్యాసమునందు తమకు గల శ్రావమును మాలవ్యాగారిలు సూచించిరి. “గాంధీ యాజ్ఞలనువలె, ప్రజ లితరులెవరియాజ్ఞలను అంతటిశ్రద్ధతో శిరసా వహింపరు. ....ప్రజలు తమధర్మమును నెరవేర్చెదరేని, గాంధీ యాజ్ఞలను అనుసరించెదరేని, గాంధీ మహాత్ముడు చెప్పినవొప్పున నడచెదరేని, స్వరాజ్య గమ్యస్థానమును వారు తప్పక జేరెదరు.” మహాత్మునిపై నింతటిభక్తినికనుబజుచినవారుకీమాలవ్యాగారిక్కడే గారు. సుప్రసిద్ధ రసాయనశాస్త్రజ్ఞుడును, నిష్కళంకచారిత్రుడు నగు డాక్టరు ప్రభుల్ల

చంద్రకే గారుగూడ మహాత్మునిపై నిట్టి భక్తిని కనుబజుచుచున్నారు. వారిచ్చిన సంశేషమును శనివారపు పత్రికలో బ్రచురించియుంటిమి. దాని నెల్లరును పఠించి తదనుగుణముగ నాచరించుట యుక్తము.

ప్రభుల్లచంద్రుడు దెలిపినట్లు, భారతీయుల కెల్లరకు గాంధీమహాత్ముడు రాటముమూలమున నిజసంయోగము గుదిరైనను, ఆత్మసాక్షాత్కారము నకు, రాటము పరమప్రయోజనకామి యగుచున్నది. అహింసాధర్మమును సుప్రతిష్ఠితము గావించుట కిది యుపయోగపడుచున్నది. మహాత్ముని నిర్బంధించినను, ఆయనఅందరహృదయములను నిండి యుండుటచే, కొరంతగలుగ లేదు. మహాత్మునియెడగల నిజశ్రావమును ప్రజలు చూపుటకు, ప్రతిగృహము నందును రాటపు మధురధ్వని వినిపించుచుండవలెననియు, ఎల్లరును కద్దరు వస్తువును ధరించు చూడవలయు ననియు ప్రభుల్లచంద్రుడు సోదర సోదరీమణులకు విన్నవించుచున్నాడు. నారీమణులకు ప్రభుల్లచంద్రుడు గావించిన విన్నపము, ఎట్టి హృదయముల నయినను కరగింపకమానదు. వంగదేశస్త్రీ లింకను విదేశవస్తువులను ధరించుచున్నారు. అవి ఎంత సుఖదాయకముగ గనుపించినను, వానియందు తామదేవత తాండవమాడుచున్నట్లుల ప్రభుల్లచంద్రుడు దెలుపుచున్నాడు. ఈ వస్తువులే, తామదేవతకు భారతీయులను కట్టిపడవైచినవి. కద్దరువస్తువులే బీదలకు లక్ష్మీప్రదము లగుచున్నవి. కద్దరును ధరించి, ప్రజలు అహింసను చేపట్టుటచే, కారాగృహమునందుండే మహాత్మునికి అత్యంతసౌఖ్యము చేకూరునని, ప్రభుల్లచంద్రుడు దెలిపిన సత్యమును తిశస్కరించుట కెట్టివానికియినను మనసాస్పనా? మాలవ్యా, ప్రభుల్లచంద్రుల హెచ్చరిక లింకను చాలవేని, గాంధీ మహాత్ముడు సబ్బుతీ కారాగృహమునుండి పార్శ్వలకు పంపిన యీక్రింది సందేశమును ఎల్లరును పఠించుట యుక్తము. “ఈ యుద్ధమమునందు విశ్వాసము నెన్నడును కోల్పోవవలదని పార్సీ సోదరసోదరీమణులకు దెలుపుము. వారియెడ నాకు గల నమ్మకమును వదలుకొనుట అసంభవము. కద్దరు, రాటము, రాటము, కద్దరు, ఇవి దప్ప నాయొద్ద వేరొక కార్యక్రమ మేదియు లేదు. చిన్ని నాణెములవలె, చేతితోవడికిన నూలు ఎల్లరయొద్ద గనుపించుచుండవలెను. ఈ పని నెరవేరుటకు, చేత నూలుతో నేసినవస్తువు దప్ప మరియొకవస్తువును మనము ధరింప వీలులేదు. ఈ మాత్రపు కార్యము నయినను హిందూదేశము నిర్వహింప జాలదేని, శాసనాతిక్రమణము ప్రయోజనము మాలినదగును. స్వరాజ్యమును సంపాదించ వీలు లేకబోవును. కిలాఫాత్, పంజాబు కష్టములు తొలగుట అసంభవమగును. ఈ సంగతిని మీరు గ్రహించెదరేని, నూలువడుకుచు కద్దరును ధరించుచుండు. నూలువడుకుటలో నేర్పరులు గండు.”

గాంధీమహాత్మునిసందేశ మేదియో గ్రహించుటకు వైవాక్యములు చాలును. జాతీయవాసరమున ఆంధ్రులు గూడ తగుసంచలనమును కనుజూప వలయునని, ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము నిర్ణయించినది. ఆంధ్రు లింతవరకును కనుబజుచిన ఉత్సాహము ప్రశంసార్హమని, మహాత్ముడు హాగిరించి యుండెను. ఆంధ్రప్రముఖులు పలువురు, దేశభ్యుదయముకొరకు స్వరాజ్యాశ్రమముల కేగి, తమభక్తిని వెల్లడించియున్నారు. వారిత్యాగము నిష్ఫలముగాకుండ, వారు ఆంధ్రదేశమునకు దెచ్చిన కీర్తికి ఏమాత్రము కళంకము గలుగకుండ, జాతీయవాసరమున ఆంధ్రులు తమ

సత్యాగ్రహవాసరము

గాంధీమహాత్ముని సందేశము

జాతీయవాసర కార్యక్రమము, ఉపవాసము, ధ్యానము ముఖ్యములని నా యభిప్రాయము. మన జాతీయ జీవితమునందు ప్రబోధము గలుగుట కీ రెంటియుత్కృష్టతను నే నిదివరకే నివేదించియుంటిని. స్వామిభవములమున, నీ సం గతు లను దెలుపఁజూచుచున్నాను. ప్రాథమికశ్రమ గూర్చి యొక స్నేహితునకు లేఖన వ్రాయునపుడు, 'తెన్ని సమయమున వ్రాసిన ఈ క్రిందివాక్యములు నాకు గోచరమయ్యెను.

"ఈ ప్రపంచ మహిమయజానికన్న, ప్రాథమికముల మన ఆనక కార్యములను జగుపవచ్చును. రాత్రింజనులు, మి కతధ్వని జూతయమువలె బ్రతికేమగాక! భగవంతుని దెలిసి కొనియు, రెండుకరములను మైకి రాచి తమకొరకును తమ స్నేహితులకరకును భగవంతుని ప్రార్థింపక, అంధశ్రావముగ జీవితయాత్ర జరుపువారి జన్మ, శకుజన్మకన్న నుత్కృష్టమయినదా? భూగోళమంతయు, భగవానుని పాదములకు బంగారపు గొలుసులతో బంధింపబడి యున్నదనుట, సత్యం."

హిందూదేశమునందు నేను గావించిన పట్టుదలములలో, అన్నిటికంటె మధ్యమ అనక జేలమంది శారీర తృప్తి ము ల వధ్యను, వందలకొలది విద్యార్థుల మధ్యమ సంచరించుట తటస్థమైనది. జాతీయమధ్యమ గూర్చి వారిలో సత్యం భావ తీవ్రతతో చర్చించితి. మన జాతీయపరిస్థితులను మనవారల దాగగ గ్రహింపజేసి, నాకు దోచినది. ఆదుకు దగిన క్రమ

శిక్షను మనవారలు పడయలేదు. అవసరమగు శిక్షను, స్వార్థ త్యాగమును, అడవులను, మనోనిశ్చయమును పొందుటకు, ఉప వాసధ్యానములకన్న నెక్కుడు శక్తి గల సాధన మిదికొరకటి లేదు. హిందూదేశమునందలి ఆ సంఖ్యా కులగుప్రజలు ఉప వాసత్రయమును, ధ్యానమును నిశ్చలభక్తితో జరిపి, సత్యాగ్రహ వాసరము నానందించెదరుగాకయని గోరుచున్నాను.

ఈ వారమున, సత్యాగ్రహభాగ మగు సాత్వికనిరోధము నవలంబింపుడని, నే గోరుట తేదు. సత్యమును, అహింసను గూర్చి మనము జేసి, వాటి అజేయత్వమును గుర్తించు గోరెదను. సత్య అహింసాధ్యముల సమస్య చి మన జీవితము లను నడుప గలిగితి మేని, సాత్వికనిరోధమునకు గాని మరయే యితర నిరోధమునకు గాని, అనకాకముండదు. అల్పసంఖ్యా కులు మాత్రమే, సత్యము ననుసరించి ప్రాతికూల్యము బోనాడు టుకు బూనినపుడు, సాత్వికనిరోధ మనర సుఖము. సాత్విక నిరోధము నవలంబించుపుడు, స్వస్థ మెదియో దెలిసికొనుట కష్టమగును. సత్యాగ్రహమున, దౌర్జన్యమునుండి మరలుటలో, ప్రమాదమునకు లోనగావూడుట కష్టమే. జాతి మతపక్షభేదములు తేక శతాభ్యుదయమునకు ఎల్లర తోడ్పాటు నానించుచున్న జాతీయవాసరము, సాత్విక నిరోధమునుబోధించుట లాభకరము గాదా యను విషయమై భేదాభిప్రాయము లుండ వచ్చును. యంగు ఇండియా మార్చి 31, 1920,

బర్లెండు వ్యవహారము.

బర్లెండుదేశ వ్యవహారమునుగూర్చి ఉత్తర దక్షిణభాగముల ప్రతినిధులు యొడంబడిక నేర్పరుచుకొనిరి. బర్లెండు స్వరాజ్యశాసనమును పార్లమెంటుసభవారంగీకరించిరి. ఇది, సార్వభౌముని అంగీకారముగూడ బడసెను. ఇంతటినుండియు, అల్పస్థుభాగమునకును తదితరభాగమునకును గల పోరాటము లంతరించునని భావించెదము. ఉత్తర ప్రభుత్వమున కధిపతియగు సర్. ఛార్లెసు క్రెయిగు గారు, దక్షిణప్రభుత్వమువారితో శాంతిస్థాపన నిమిత్తము తీర్పుజేడమని, కామన్సునభలో వాగ్దానము జేసిరి. "శాంతినిగూర్చి ప్రసంగింపుము. శాంతికొరకు పనిజేయుడు. శాంతికొరకు ప్రార్థింపుము. భగవంతుడు మన ప్రార్థనల నాలించి, మన దేశము నాశీర్వదించుటకు దేవాలయములనును ఇండ్లలోనుగూడ ప్రార్థింపుడు" అని క్రెయిగుగారు హెచ్చరించిరి. అల్పస్థునకును, తదితరదేశమునకును చాలకాలమునుండియు బెరిగిన కృత్రిమపు విభేదము లొక్కమారు అంతరింపజాలవు. పరాధీనతవలననే, ఇట్టి విభేదములు రానురాను విస్తరించినవి. స్వార్థమును మరచి, రెండుపక్షములవారును దేశమునందు భక్తి గనుబొమనెడ, ఇంతవరకును బెరిగిన ఎడబాటు తప్పుక సమసిపోవును. అల్పస్థు భాగమువా కిదివరకు, ఇంగ్లండుపై నే తమదృష్టిని నిలిపియుంచిరి. తమ ప్రత్యేకపుహక్కులను కాపాడుటకు, ఇంగ్లండు సహాయపడగలదనియు, దక్షిణపు బర్లెండుభాగము తమకు ఆటంకముగ నుండు ననియుతలచిరి.బర్లెండునకు స్వరాజ్యములభించినచో, తమ ప్రత్యేకలాభముల కెక్కడ ముప్పు వాటిల్లునో యని ఎల్లపుడును భయము జూపుచుండిరి. అందుచే స్వరాజ్యమును మొదటినుండియు ఎదిరించుచుండిరి. స్వరాజ్యమును ప్రసాదించినపిమ్మట, అంతరంగికపు పోరాటములు వానియంతట నవియే సమయమని విశాలహృదయులు కొందరు తెలుపుచుండినను, బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారి హితమునకు పెడచెవిని బెట్టుచుండిరి. బర్లెండున కిప్పుడు స్వరాజ్యమును ప్రసాదించుటచే, అల్పస్థుభాగమువారు

కొంత కలనరము జూపసాగిరి. సర్. ఛార్లెసు క్రెయిగు గారు ఈవిషయమై పట్టుదలజూపుచుండిరి. అట్టివారికి సయితము నిజము తెలిసివచ్చెను. పరులసహాయముపై ఆధారపడియుండుట కన్న సోదరదేశీయులతో సమాధానపడుట మేలని వీరు తుట్టుతుడకు గ్రహించియుందురు. అందుచే దేశశాంతికొరకు దక్షిణప్రభుత్వమువారికి తీర్పుజేడమని, క్రెయిగు గారు వాగ్దానము జేసిరి. ఇకమీద, బర్లెండునందు గల ఆంతరంగికపు పోరాటములు తొలగు నని తలంపవచ్చును. ఇరుపక్షములవారిమధ్యను కలహములు తగ్గినను, ప్రజాస్వామ్యవాదులగు డివెలరా పక్షమువారు గలరు. వారు మైకేలు కాలిన్సు గ్రీఫిత్సు ప్రభుత్వమువారిని చీకాకు పరుచుటకు ప్రయత్నము జేయవచ్చును. కాని, ఇంతకాలము నకు చేజిక్కిన స్వాతంత్ర్యమును విడిచిపెట్టుటకు వరిషు ప్రజలు అంగీకరింపరని యూహింపవచ్చును. డివెలరాగారి ప్రతికూలప్రయత్నములు చిరకాలము నిలువనేరవు. బర్లెండుదేశము త్వరలో శాంతిని చేపట్టి, మాతనముగి సంపాదించబడిన స్వరాజ్యమును సుప్రతిష్ఠితము గావించి, స్వాతంత్ర్యసాఖ్యము ననుభవించుగాక.

మైసూరు సంస్కరణములు
బ్రిటీషు హిందూదేశమునందు వలె, స్వదేశ సంస్థానములయందును, ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యభిలాష పెచ్చుపెరిగిడి చిహ్నములు గనుపించుచున్నవి. వీనిని తృణీకరించుట ప్రయోజనకరము గాదు. మైసూరు సంస్థానమున కిప్పుడు గావలసిన సంస్కరణములను పొందుపరచుచు, హెచ్. కృష్ణారావు గారును, హెచ్ కృష్ణశాస్త్రిగారును, ఒకవిధానమును తయారుజేసిరి. ఇది చాలవరకు మాండుఫర్టు విధానము ననుకరించుచున్నది. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వము శాసనసభకు బాధ్యతవహింపవలెనని, వీరియద్దేశము. ఈ రెండును కలసి ప్రభుత్వ మగును. అయినను మైసూరు మహారాజుగారి ఆధికారము ముఖ్యప్రమాణముగనుండును. కార్యనిర్వాహకసభ యందు అనధికారసభ్యు లిరువురును, అధికారసభ్యు లొకరును ఉండవలెనని, నూతనవిధానకర్తల యద్దేశము. శాసనసభలు, రెండు ఉండవలెనని నూచింపబడినవి. ఒకటి పెద్దది. రెండవది చిన్నది. చట్టములనుగావించువధ్ధతి చాలవరకు మాండుఫర్టువిధానపు ఏర్పాటు బోలియున్నది. బిల్లులవిషయమై, మహారాజుగారికి సర్వాధికారము నూచింపబడినది.

బిల్లులు చర్చించుండి, ప్రాసాదవ్యయము, మిలిటరీ వ్యయము, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమున కీయ వలసిన కప్పములు, పొలగింపబడినవి. పోలీసు, లా, పబ్లిసి కల్ పెన్షనులు, రివిన్యూను చేర్చిడి ముఖ్యముగు శాఖలగూర్చి చర్చింప వీలయినను, వీనిపై కార్య నిర్వాహక ప్రభుత్వమువాకికే సర్వాధికార ముండును. శాసనసభలు కావించెడి తీర్మానములు, మొదటిమాట సలహాలుగ మాత్రమే ఉపయోగపడును. ప్రభుత్వమువారువీనినిపునర్విమర్శింపవలయునని శాసనసభను కోరినమీదట, శాసనసభ వారాతీర్మానములను మరలకావించుచో, అవి యమలులోనికి వచ్చును. అప్పుడయినను, మహారాజు గారు వీనిని నిరాకరింప వచ్చును. సంస్కరణవిధానమునందు వివరము లింకను గలవు. ఈ సంస్కరణములవలన, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము సిద్ధింపనేరదు. ఈ గ్రంథమున కుపోద్ఘాతము వ్రాసిన చక్రవర్తిగారు తెలిపినరీతిన, ప్రజలకు కోశాధికారము లభించిన గాని పరిపాలనావిధానమును నమపుటకు వారికి వీలుచిక్కదు. ఈ సంస్కరణములగూర్చి మైసూరుప్రజలు తమ యభిప్రాయమును నెల్లడించుట మేలు. మైసూరు దొరతనము వారు ప్రపంచపరిస్థితులను గ్రహించి, తరుణము మించక ముందే ప్రజలకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును ప్రసాదించి, తమ కారవమును నిలువ బెట్టుకొని, ప్రజల కృతజ్ఞతకు పాత్రులగుట శ్రేయస్కరము.

కాంగ్రెసు వర్కింగుకుమిటీ తీర్మానము
హాకీం అబ్దుల్ ఖానుగారి సమ్మతితో కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు వి. జే. పటేలుగారు వర్కింగుకుమిటీవారి యభిప్రాయమునిమిత్త మొక తీర్మానమును పంపిరి. హిందూదేశమునం దంతటను మహాత్ముడు నిర్బంధమునుండి విడుదల యగువరకు ప్రతిమానమునందును 18 వ తేదీని, త్యాగదినముగను ప్రార్థనాదినముగను అవలంబింపవలయుననియు, ప్రతివారును తమ త్యాగమును కనుబజుచుటకు ఆరోజురాబడిని తిలక స్వరాజ్యనిధి కీయవలయు ననియు, ఈతీర్మానము కోరుచున్నది. మద్రాసు బొంబాయిరాష్ట్రములవాకి కోర్కెననుసరించి 13 తేదీ సంవత్సరాదిదిన మగుటచే, హరతాళమును 14 వ తేదీన అవలంబింపవలయు ననియు జాతీయవాసరమును ఆతేదీవరకు పెంచవలయుననియు, ఈతీర్మానము గోరుచున్నది.

ఏప్రిల్ నెల 6, 13 తేదీలు

మహాత్మాగాంధీగారి హాచ్చరిక

హిందూదేశమునం దంతటను నూతనోద్యమము గలిగించిన 6 ఏప్రిల్ తేదీని, పంజాబును దేశమునకంతటను యాత్యాసానముగ గావించిన 13 ఏప్రిల్ తేదీని మరచిపోవుట అసంభవము. 6 ఏప్రిల్ తేదీని సత్యాగ్రహ మారంభమయ్యెను. అందులోని సాత్వికనిరోధము నంద రంగీకరింపకబోవచ్చును. కాని అందరి సత్యము, ప్రేమ, అహింసాభావముల కమరున ఆక్షేపణ జెప్పబారు. సత్యము అహింసతో జేయున్నపుడు, ప్రపంచమంతయు నీరు పాదాశ్రిత మగును. సత్యాగ్రహమనిన, జాతీయజీవితమునందు సత్యమును, అహింసను ప్రకటించుటయే. సత్యాగ్రహవ్రతదీక్ష నెవరు నైకొనినను నెవరు నైకొనకబోయినను, సత్యాగ్రహభావము ప్రజాసామాన్యమున పాదుకొనిన దనుటకు సందియము లేదు. పంజాబుదేశములోనే తిరుగుచు వేసరువేలు పంజాబీలను కలిసికొనినపుడు, నాకీ సత్యము బాగుగ చెలిసి వచ్చెను. 6 ఏప్రిల్ తేదీన హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమునకును స్వదేశీవ్రతాచరణమునకును సరియగు మార్గ మవలంబింపబడెను. రౌలెటు కానను నుపయోగ మగుటకు 6 ఏప్రిల్ తేదీయే మూలకారణము. 13 ఏప్రిల్ తేదీన జరిగిన వివాద కథనము మూలమున హిందూ మహమ్మదీయ సత్యము బలపడెను. ఇట్టి ఉత్కృష్టజాతీయసంఘటనములను జ్ఞాపకముంచుకొను జైలులు? రాబోవు 6 ఏప్రిల్ తేదీన, ఇవ్వవలసిన వారందరును 24 గంటలు ఉపవాసముజేసి, ప్రార్థనానిమగ్నులై యుండవలెను. 6 తేదీ మొదలు వారమంతయు, 13 వ తేదీ జరిగిన వివాద వృత్తాంతమునకు సంబంధించిన పనులకు పయోగపడవలెను.

తమను. 13 తేదీ ఉపవాసమునకును ధ్యానమునకును వినియోగింపబడవలెను. ఎవరిపైనను, కోపముగాని, అసూయగాని కనుపరుపరాదు. నిరపరాధులై చనిపోయిన వారిని స్మరించుటయే మన కర్తవ్యముగాని, దురంతములను స్మరించుట మనపని గాదు. జాతీయంతయు పగదీర్చుకొనుటకు గాక, స్వాగ్రహమునకు మాత్రమే సంసిద్ధమగును. ఆ దినమున ప్రజలు గావించిన అల్లరులను కూడభారతజాతి దలచికొని పశ్చాత్తాపము నొందవలెను. సత్యాగ్రహము, హిందూ మహమ్మదీయసంయోగము. స్వదేశీ వ్రతసూత్రములను ప్రతివారును బాగుగ మననము జేయవలెను. శుక్రవారము పాయంకాలము 7 గంటలకు, హిందువులును మహమ్మదీయులును కలసి, తమ దృఢసంయోగమును వ్యక్తపరచుటకు సభలు గావించి, ఖిలాఫత్ సమస్య తమ కోర్కెల ననుసరించి పరిష్కరింపబడవలెనని తీర్మానింపవలెను. ఈ జాతీయవాసర మంతయు, ఆత్మపారిశుద్ధ్యము, ఆత్మపరిశోధనము, స్వాగ్రహగము, కృమికీణము జాతీయభావప్రకటనములకోరకు, వినియోగింపబడవలెను. పరుషవాక్యముల సుపయోగింపక, నిర్భయత్వమును దృఢత్వమును కనుపరుపవలెను. దేశీయులలో నన్ని పక్షములవారును జాతీయవాసరపు కర్మలలో మృదయపూర్వకముగ పాల్గొని, జాతీయప్రబోధమునకు లోబడ్డదెదరి, సవినయముగ నమ్మెదను.

(యంగు ఇండియా నూర్చి 10, 1920)

పదేక వార్తలు

ఐరిషుసమస్య

స్వాతంత్ర్య చట్టము

సార్వభౌము దనుమతించుట

మార్చి 31 :— ఐరిషు సంధియొడంబడిక చట్టమునకు సార్వభౌము దంగీకారమును జెలిపెను.

ఐరిషు చట్టమునకు ప్రభుల సభయందు గావించబడిన సవరణలను ప్రభుత్వమువారు రంగీకరింపజాలరని చర్చిల్లుగారు కామన్సుభయందు తెలిపిరి. అల్లస్టరున కీయబడిన గడువు విషయమున గావించబడిన సవరణమూత్రము ప్రభుత్వమువారిచే నంగీకరింపబడెను. తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు నమృతము గనే సంధిపరతుల ననుసరించెద రనియు విషను బలవంతు లగు వారి విరోధులయెదుట తమ కార్యమును నిర్వహింపజాలరేమో యని అభిప్రాయపడుచుండిననియు చర్చిల్లుగారు నుడిచిరి.

కాంతిరత్నము అల్లస్టరు ప్రభుత్వమువారు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారికి మహాపూర్వముగ బోధపడెదరని కామన్సుభయందు క్రెయిగుగారు నుడిచిరి.

అల్లస్టరు సభినందించుట

ప్రభుల సభవారి సవరణలను కామన్సు సభయందు చర్చించు సందర్భమున చర్చిల్లుగా క్రింది నుడిచిరి:— క్రెయిగుగారును వాకిలితమువారును విశ్లేషణకై పరిశీలించుట చాల అనుకూలముగ మెలంగి సమస్యపరిష్కారమునకు బోధపడిరి. అల్లస్టరు ప్రభుత్వము అయిర్లందు స్వతంత్రరాష్ట్రమునకు కాంతిరత్నముయందు చాల లోబడ్డదెను. అందువలన మనము అల్లస్టరు నకు గావించిన వాగ్దానముల యొక్కయు అల్లస్టరు బ్రిటిషు సంబంధములయొక్కయు బలము ద్విగుణీకృత మాయెను.

క్రెయిగుగారి విజ్ఞాపన

అల్లస్టరు పార్లమెంటునందు 30, జేమ్సు క్రెయిగుగారు కాంతి స్థాపనము నొనర్చుటకు బోధపడవలసిన విజ్ఞాపనను గావించెను. ఆసమయమున వారిట్లునుడిచిరి. “కాంతిని గురించి ప్రపంచము గింపుడు. కాంతిని గురించియే కృషిసల్పుడు. మీ గృహములందు చర్చిలయందును కాంతిని భగవంతుని ప్రార్థించుడు. ఆ ప్రార్థనలకు భగవంతుడు విని మన ప్రయత్నములకు బోధపడవచ్చును.”

దక్షిణాఫ్రికా నమ్మె

దక్షిణాఫ్రికా సమ్మెయందు ప్రభుత్వము పక్షమున 50 మంది మరణించిరి. 257 మందికి గాయములు తగిలెను. సమ్మెదారుల పక్షమున 138 మంది హతులైరి. 287 గాయములు తగిలెను. భారతీయులును, దేశీయులును 98 మంది హతులైరని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

ఇండియన్ టీబిల్లుచర్చించు సందర్భమున కామన్సుభయందు జనరలు స్పెక్టర్లుగా రీతిగబాటునకు జాతీయవాదులయొక్కయు కమ్యూనిస్టులయొక్కయు చర్యలే కారణ మని జెలిపిరి.

జర్మను నమ్మపరిహారములు

మార్చి 31 :— జర్మను ప్రభుత్వమువారు నమ్మపరిహార సంఘమువారు నిర్ణయించిన మొత్తమును ఈయజాలరని అధ్యక్షుడగు డాక్టరు వర్త్ గారు గావించిన ప్రకటనను విచిస్టారు వాకనుమతించిరి.

లెయిస్టరు ఎన్నికలు

మార్చి 31—లెయిస్టరు జిల్లా యందు పార్లమెంటు లై ఎలక్షనునందు బాంటునగారు (కార్యకపక్షము) జయ మందిరి. వీరికి 14082 ను మార్గ్ (కొయిలినను లిబరలు) గారికి 8710 అల్లెను (ఇండిపెండెంటు లిబరలు) గారికి 3825 సమ్మతులును వచ్చెను.

బెల్జియన్ బహిష్కరించుట

బెల్జియన్సంధి కాపతీకు మరణుల కోరికపై తాత్కాలిక ప్రభుత్వములై యగు డెస్మండు షిడ్లరాజుగారు బెల్జియన్ బహిష్కరింపవలెనని ప్రకటించిరి. ఇంతకున ప్రజాస్వామ్యవైసికులయొక్క స్థితిని తెలిసికొనవచ్చును. శత్రు సాయంతనమునకు పూర్వము ప్రభుత్వమునందు భక్తిగల యువోగ్యుల లంక తను అధికారులకు తమను తెలియబరచుకొనవలెనని ప్రకటించబడెను.

చాంబర్లెనుగారు

బర్మింగ్హామునందు చాంబర్లెనుగారు రుపన్యసింపుచు విర్రండునందు దక్షిణోత్తరములవారు గావించుకొనిన యొడంబడికను అభినందించుట నిట్లు నుడిచిరి. సంయుక్త అయిర్లందు కిషియే ప్రభువునూచనము. అయిర్లందు ఏకమగు స్థితిని నాజీవిత కాలముననే చూడగలనని నమ్ముచున్నాను. జెనోవా సమావేశ మన్ని వ్యాధులకును తగిన చికిత్స యనియించ గూడదు. ప్రపంచ పునర్నిర్మాణమున కది లోబడ్డదవచ్చును.

భారత వ్యవహారములు

ప్రతి పన్నులు—లంక మైదు

మార్చి 31 :—లంక మైదు పార్లమెంటు సభ్యులు భారత కార్యదర్శిని దర్శించి ప్రస్తుతింపబడుచున్న ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రకటించిరి:—జాంజాయి ప్రతిపక్షముల యజమానులు భారత ప్రభుత్వమువారికి బలవంతపెట్టి తగుమతి పన్ను పెక్కువ జేయించి రనియు అంతచే ఇరుపక్షములవైసను వస్తును సమానముగ నుంచు భారము భారత కార్యదర్శి వైసనున్నదనియు, రాయబారవర్గమువారు తెలిపిరి. ఆంగ్లభారత దేశముల మధ్య స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్య ముండవలెననియు, భారత చట్టమును దాటి మాంటాగూగారు ప్రవర్తించిరనియు, ఆచట్టమున భారతదేశమునకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్య మిచ్చుట కుద్దేశంపబడలేదు. భారతప్రతిపక్షముల వైసను, దిగుమతులవైసను, పన్నులను సమాన జేయవలెననియు, దిగుమతులవైసను, అందువలన వర్తకము ఎక్కువగుననియు నారాయబారవర్గము వారు తెలిపిరి.

వింటర్స్ ప్రభు ప్రత్యుత్తరము

వింటర్స్ ప్రభువు రాయబారవర్గమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు నిట్లు నుడిచిరి:— భారత ఆర్థిక వ్యవహారముల యొక్క బాధ్యత భారతకార్యదర్శివైసనే నిలచియుండును. విషను తమ వ్యవహారములను చక్క బెట్టుకొనుటలో భారత ప్రభుత్వమువారికి కొంతవరకు స్వేచ్ఛనియవలెను. ఇప్పుడో మరికొంతకాలమునకో పార్లమెంటువారు భారతప్రభుత్వమునకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటయో ఈజుకపోవుటయో నిర్ణయింపవలెను. రాబోవు వర్సరమున భారత ఆశాయ వ్యయ పక్షమున వైసను ఈ దిగుమతి పన్నులయందు మార్పులు గలిగించుట కేర్పాటుజేసెదమని వాగ్దానమొనర్చబాటును. ఈవిషయమును పీఠ ప్రభునకు వివరముగ జెలిపెదను. వారు భారత ప్రభుత్వమువారితో సంభవించును. ఈ సమస్యను కామన్సు సభయందు బయలుదేరినదియేకల లాభముండవచ్చును.

రీడింగు ప్రభు రాజీనామా

వార్త యసత్యము

కామన్సు సభయందు 30 జి. డి. రీడింగు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు రీడింగు ప్రభువు రాజీనామా నిచ్చునను జడంతులయం దేమాత్రమును సత్యము లేదని వింటర్స్ ప్రభువు ప్రకటించెను.

సార్వభౌమ దంపతులు

మార్చి 31 :—సార్వభౌమ దంపతులు మే కివలే దీన బెల్జియమున కరిగెదరు. వారచ్చుట బెల్జియము రాజుగారికి అతిథులుగ నుండురు తరువాత యుద్ధమునందు ప్రాముఖ్యత వహించిన ప్రజ్ఞానులను జర్పించురు.

కారలు చక్రవర్తి మరణించుట

మార్చి 31 :— కారలు చక్రవర్తిగారి వ్యయమున కిచ్చు మొత్తమునందు కొంతభాగమును భరించుటకు బ్రిటిషువారు నిరాకరించిరి.

భారత దేశము: ఇంపీరియలు పిపరెన్సు

బ్రిటిషు ఎంపైరు ప్రాధు్యానర్న సంఘమువారు భారత దేశము ఇంపీరియలు ప్రపరెన్సున వర్తింప జేయవలెనని ఆర్థికసంఘమువారికి జెలిపిరి.

ఏమెలు:- కారలు చక్రవర్తి మరణించెను.

కాలానుకర్త బాపూను బ్రిటిషు ఇండియా స్టీరునకు అగ్ని ముట్టుకొనెను.

వైసాలాని బ్రిటిషు ప్రదేశము లందరి వైస్యభివృద్ధిమునకు అడ్డొరలు 30 అర్థుల రెవెన్యూ గారు నియమింపబడిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల పెట్టువారు వాషింగ్టను తిర్మానముల నామోదించిరి.

ప్రభుల సభయందు ప్రభిణులు గూడ సభ్యులుగనుండు విషయము ప్రివిలెజును కమిటీవారివద్దకు విచారణ నిమిత్తము పంపబడెను.

మార్చి 31 వ తేదీతో ఆంధ్రప్రదేశ్ వర్సరమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వపుటాదాయమున గతవర్సరమునకంటె 30 కోట్ల సవరణల ఆదాయము తగ్గెను. లాభములవైక వచ్చు ఆదాయము నందు మాత్రమే 189 లక్షల సవరణల ఆదాయము తగ్గెను.

ఏప్రిల్ 1 :— ఇండియన్ జోలీనుకర్త గనులపనివారి వేతనాభివృద్ధి జేయవలెనని యడుగుచు సమ్మెకట్టిరి. కాదాపు అన్ని గనులయందును, సమ్మెకట్టుబడెను. దీనిసంఖ్య ఘమారు 5 లక్ష లుండును. కెంటుకి అనుప్రదేశమునందలి పరిశ్రాద్రుకు ఇంకను 12 నెలల కాలమువరకు కంట్లా ట్టుడుటచే సమ్మెలో జేరలేదు. అని న్యూయార్కు నుండి తెలియుచున్నది.

వాతావరణస్థితి

1922-వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల 3-వ సోమవారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	గత 24 గంటలలో ఉష్ణోగ్రత	మునుపటి 24 గంటలలో ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో వర్షము	ఏప్రిల్ 1-వ తేదీనుండి వర్షము	ఏప్రిల్ 1 తేదీ నుండి దాదాపు సగటు వర్షము
హైదరాబాద్	88.7	78.8	...	0	...
రాజ్ గఢ్	88.0	75.1	...	0	00.6
సిద్ధపూరు	...	...	...	...	...
దేవనూరు	86.6	78.2	...	0	00.8
సాగర	87.4	79.7	...	0	00.9
గోపాలపురం	87.8	77.2	...	0	0
కోల్ హాట్	97.7	71.8	...	0	...
విశాఖపట్నము	88.9	80.1	...	0	0.03
కాకినాడ	97.4	81.2	...	0	0.05
మచిలీపట్నము	98.8	76.6	...	0	0.03
గుంటూరు	96.4	77.3	...	0	0.12
నెల్లూరు	97.9	74.3	...	0	0
మద్రాసు	90.4	75.9	...	0	0.03
తడలూరు	89.8	78.5	...	0	0
నాగపట్నము	89.0	79.2	...	0	0
పాంబన్	89.8	79.8	...	0	0.05
ట్రెంకోమరీ	90.4	75.1	...	0	...
కోళంబ్	92.2	74.5	...	0	0.35
తిరువేంద్రము	89.2	79.2	...	0	0.30
కోచ్చిన్	89.6	79.5	...	0	0.20
కాలికట్టు	89.8	79.0	...	0	0
మంగళూరు	92.2	78.8	...	0	0.03
మెరకూర	88.9	83.5	...	0	0.18
కార్ వార్	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	89.4	70.5	...	0	0
హంబాయి	90.6	75.6	...	0	0
హైదరాబాద్	101.6	81.5	002	0	0.03
రైచూరు	105.8	82.1	...	0	0.03
అనంతపురం	105.8	77.1	...	0	0.01
బళ్లారి	106.3	75.2	...	0	0.03
కర్నూలు	106.2	81.2	...	0	0.03
కడప	105.2	81.0	...	0	0
హన్మంట్	96.2	69.6	...	0	0.03
తెంగుటూరు	97.8	69.8	...	0	0.04
కొడయకలూర్	75.9	92.7	...	0	0.45
ఉదకమండల్	76.2	49.7	...	0	0.14
కోయంబూరు	102.0	72.7	...	0	0.06
యోలూరు	1.16	74.0	...	0	0.03
నలమ	103.4	76.1	...	0	0.12
తిరుమనూర్	103.1	79.0	...	0	0
వరంగల్	100.3	79.2	...	0	0.09
మధుర	100.1	76.5	...	0	0.04
తిర్తిపతి	...	...	...	...	0.12

పక్కా-రూపము:— కొన్ని ప్రదేశములందు మాత్రము ముప్పులు గలవు. అర్ధత తక్కువ. రాత్రివేది మహాభూతి 3 డిగ్రీలకంటె.

దక్కను:— ముప్పులు తేవు. అర్ధత అధికము. ప్రకటి వేదిమి 105 డిగ్రీలు దాటిన కర్ణాటకము:— ముప్పులు అర్ధత సామాన్యము. వేదిమి తక్కువ.

నెల్లూరు:— ముప్పులు స్వల్పము. అర్ధత తక్కువ. వేదిమి అంతటను 101 డిగ్రీలు దాటియే యుండెను.

| తడలూరు:— ముప్పు లాకమాదిగా గలవు. అర్ధత తక్కువ. రాత్రివేదిమి దాదాపు 3 డిగ్రీలు అధికము. ప్రకటివేదిమి 100 డిగ్రీలు దాటి యుండెను. |
| పశ్చిమ తీరము:— ముప్పులు స్వల్పము. అర్ధత అధికము. వేదిమి హెచ్చెను. |
| మైసూరు:— ముప్పులు తేవు. అర్ధత అధికము. వేదిమి హెచ్చెను. |
| హైదరాబాదు:— ముప్పు లాకమాదిగా గలవు. అర్ధత అధికము. వేదిమి 2 1/2 డిగ్రీలు హెచ్చెను. హైదరాబాదునందు 105. 8 డిగ్రీలు దాటిన హైదరాబాదునందు 2 సెంటిమీటర్లముగలదు |

స్థానిక వార్తలు

మద్రాసు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సంఘము:— ఆర్థిక కాలము వ్యాప్తగాత సి. యస్. వి., సి. వి. ఇ. వి. సి. యస్. మద్రాసు గవర్నరుగారి కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యులుగ సార్వభౌమముచే నియమింపబడిరి. వ్యాప్తగాత ఏప్రిల్ 1 వ తేదీ మధ్యాహ్నము తమ కార్యనిర్వాహకత్వమును స్వీకరించిరి. (ఫోటో నెలకొని గతము ఎక్స్ ప్రెస్ ఆఫీసరీ).

రై జింగునక సబ్బులు:— దిడక్కన్ పెయింటింగ్ అండులయిల్ మిల్స్ వారిచే యాదగిరిలో తయారచేయబడు తున్న 'రై జింగునక' పానామోల్ సబ్బులు తీర్తరక్కా రుల ఏజెంట్ల అయిన సి. వి. ఆర్. కాశ్మీరీ అండులకంపెనీ వారిచే రాజమండ్రి నుండి మాటపంపబడినది. అయ్యది ప్రస్తుతము అంగడు లందు కొంత సబ్బులకు ఎవ్విధమునను గుణములందు తీసిపోవుటతోగ. హిందూత్వ పరిశ్రమ యాగిలత భారతీయులెల్లర ప్రోత్సహము కోసగవలెను.

తిరువల్లి క్లెరిక్ అన్న దానసమాజము:— ఈ సమాజయాజమాన్యమున మార్చి 30 వ తేదీ గురువారంనాడు కే. లక్ష్మీనారాయణ చెట్టియ్యగారు 200 చుండి వీడతల మృష్టాన్నమిడి 100 చుండి శ్రీపురుషులకు వస్త్రహీనులకు వస్త్రముల నిచ్చిరి. 21 వ తేదీ సి. టి. యం. గోవిందస్వామి చెట్టియ్యగారు 25 చుండి కన్నము లెట్టించిరి. అప్పాసామి చెట్టియ్యగారును కోలా కృష్ణప్ప చెట్టిగారును ఒక్కొక్కరు 25 చుండి అన్నము లెట్టించిరి.

తంజావూరు జిల్లా చతుర్థ బ్రాహ్మణేతర మ హాసభ-కుంభకోణం:— ఈసభ కుంభకోణం పూర్తయి నాడై నెలలో పీడిలు 8, 9 తేదీలయందు సర్ యస్. ఆర్. యం. యం. సి. టి. మల్లయ్య చెట్టియ్యగారు. ఎం. ఎం. సి. (మద్రాసు మెరిట్) గారి యధ్యక్షత క్రింద జరుగును. ఆసమయమునకు మంత్రులును, బ్రాహ్మణేతర నాయకు లగు సర్. పి. లక్ష్మీనారాయణ చెట్టియ్యగారు బి. యం. యం. ఆర్. సి. నిచ్చెనెదరు. ఇట్లు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు వెల్లయిన్నారు.

డాక్టరు ఆని బెనెంటు:— న్యాయాధికారి పత్రికా సంపాదకురాలును దివ్యభాగ్యసమాభ్యుత్థురాలును నగు డాక్టరు ఆని బెనెంటుగారు కొంతకాలము విక్రాంతి పుష్పకొనుటకు త్వరలో ఆస్ట్రేలియాకు వెళ్లుదురని తెలియుచున్నది. జిడ్డు కృష్ణమూర్తి నిత్యానందము గారులు (సోదరులు) ఇంగ్లాండునుండి వచ్చిన తరువాత ఆడయ్యలలోకి మానుమలైతన సరిగా నుండుకమునకే ఆస్ట్రేలియాలో నున్న తమగురువగు లెక్చరురారివద్ద యింకను తీరుణము నొందు నుద్దేశముతో మార్చి 18 వ తేదీ నాడు వయనమెరి.

భారత శ్రీ మహామండలము:— ఈ మండలి యాజమాన్యమున గతసోమవారము సాయంత్రము కంకరనివాసములో (2 పరకువాం హైకోర్టు) యస్. పి. వై. నురేంద్రనాథ వోగల్ ఆర్యసత్వముగారి గృహమున నొక సభ జరిగెను. ఆసభకు అయ్య స్వామినాథుడు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. ఇ. జి. కినియార్ల కన్యలుకన్యాన భారతీలో తమదేశములోని శ్రీలు ప్రజల యశస్విధి కలుల పాటుబడుచున్నారో తెలిసిరి. అలహేలా మంగమ్మగారిగారు ఆ యాసన్యాసమును తరువాత యుచు పూర్వము సాంఘికాచారము లన్నియు నెట్లుండెనో అని యిప్పుడెట్లుల నిడనాడబడెనో తెల్పెను.

అధ్యక్షులకును, ఉపన్యాసకులకును రుక్మిణి లక్ష్మీపతి గార్లు వందనములర్పించిన పిదప సభ ముగిసెను. అని మండలి కార్యదర్శి మాట వ్రాయుచున్నారు.

బొంబాయి:— ముప్పులుతేవు అర్ధత తక్కువ వేదిమియందు మార్పులేవు.

పర్యత ప్రాంతములు:— ముప్పులులేవు. అర్ధతతక్కువ వేదిమియందు మార్పులేవు.

వాతావరణమునందార్ధతయల్పముగ నుండును అచ్చట వర్షములుగూడ నుండును.

ఎన్. ఆర్. యు. సావూరు.

వాతావరణ కార్యదర్శి

సి. ఆర్. డి. నాయుడుగారి యుపన్యాసము:— తేవు (4 వ తేదీ ముగిసినవారము) సాయంత్రము 5 గంటలకు తిరువల్లి క్లెరిక్ బీదిలో (వెసి టెన్స్ కళాశాల కదుట ప్రాధానయ మోనాసు సి. ఆర్. డి. నాయుడు బి. ఏ. గారు బ్రహ్మచర్య ఎత్తలై న్నినాను గురించి యాసన్యాసించెదరు. ఇది యవకులకును వృద్ధులకునుగూడ సతి ముఖ్యమైనది.

భూతదయ:— పంజాబు రాష్ట్రములోని షేహా పూరు కంటోన్మెంటునందు, భూతదయాసంఘమువారు నొరు లేని జీవముల సంరక్షణార్థము ప్రకంపనీయమగు సేవ చేయుచున్నాయి. ఈసంఘము జనవరి 1909 నందు స్థాపించబడినది. అనేకులు గోవులను మాత్రము సంరక్షించుచు మిగిలిన పశువుల యం దక్షతగలిగి యుండును. ఈసంఘమువారులు గాక సకల ప్రాణులయందు కష్ట వహించి అన్నివిధముల సేవ చేయుచుండురు. గ్రుడ్డివారు, కుంటివారు, నిరుపేదలు, నిస్సహాయులు, పిఠులవెంటి తిరుగువారుగూడ కొందరు ఈ సంఘమువారి యాదరణ కనుదినము పాత్రులగుచున్నారు. వేళమంతటను ఇట్టి విధానమును వ్యాప్తి తెచ్చుట యవసరమని వీరివిజ్ఞప్తి.

ఆంధ్ర విద్యార్థి పత్రిక:— ఆంధ్ర విద్యార్థి పత్రికను స్థాపించి, రెండేండ్లనుండి యొకవిధముగా నడపుచుంటిమి. ఇదివరకును మాకు స్వంతముద్రణాలయము లేనందున, శ్రీ అనంతగిరి పేర నామాత్యుని బాలభారతీ ముద్రణాలయములోనే ముద్రించుచుంటిమి. వారపుడు నిష్పాత్తులై నందున ముద్రణాలయమునని నిలిచిపోయినది. దానినై నాభారతీ యుండిన మా విద్యార్థి పత్రికకు కూడ దానిగతియే పట్టినది. తేవు శ్రీరామ నవమినుండి, మేమే, యొక ముద్రణాలయమును స్థాపించి పత్రిక నుచితకాలమున క్రమముగా చందాదారులకు పంప గలము. ఇంకొక మాట మేమియధ్య ప్రయించిన, శ్రీయత నురవరము, క్రతాప రెడ్డి బి. ఏ. గారిచే రచితమగు "మద్యపాపము" అను నూరుపుటలుగల గ్రంథరాజమును, మాచందాదారుల కుచితముగ పంపుచున్నాము. వలయువారు, పోస్టుభర్తులకు మాత్రము, నాల్గణాల రిక్లెం వెంటకే పంప కలయును. — కైక- గుల్ల మ్యాన్యుక్రర్య, ఆంధ్రవిద్యార్థి పత్రికా సంపాదకులు, అనంత పురము.

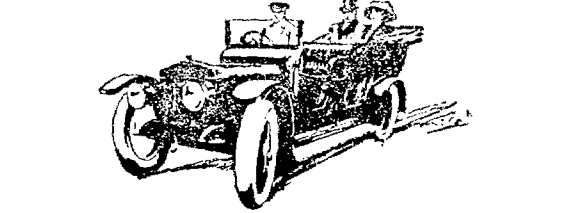
స్థానికసంఘములు.

అమలాపురం యూనియను
అవతాపురం యూనియనుకాన్సిలు ఎన్నికలు జరిగినవి కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు ఎన్నికలలో విజయముగాంచిరి. మువ్వూరు ప్రభుత్వ నియోజకులున్నను, కాంగ్రెసు పక్షమువారే కాన్సిలు నందు అధిక సంఖ్యాకులుగ నుండెదరని అమలాపురం తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి మాట వ్రాయుచున్నారు.

తిరుపతియనిసిపాలిటి.
గాంధీమహాత్ముని ఛాయాశతము, తిరుపతి మునిసిపలు భవనమునకు దుండలయినది మునిసిపలు సభ్యులు తీర్మానించి యుండిరి. ఆ తీర్మానము ననుసరించి ఏప్రిల్ నెల 2 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మహాత్ముని ఛాయాశతము భవనమునందు బహిరంగ గపరపబడినది.

గుంటూరు స్వరాజ్యభీను
1 వ తేదీ మధ్యాహ్నము నుమారు 12 గంటలకు గుంటూరు స్వరాజ్యభీనుకుచుట్టునున్న తాటియాకుల పండిత తగుల జడెను. తగులబడుటకు కారణము ఇంకను తెలియలేదు. గుర్తవల్లి, రామకృష్ణయ్య, కార్యదర్శి.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గెల్వర్నమెంటు లైసెం పొందగలరు. బస దొరకును. భోజనము 1-1/2 రు 16 లు చొప్పున చెల్లించవలె.
GALLEY'S MOTOR IN
Post Box No. 1004.

వృత్తాంతలేఖలు

చోడవరం వార్తలు

చోడవరం సారాశాతకర్త గ్రామీణుల వారికి 15 రూ॥ జరిమానాయు లేదనియు 2 రోజుల కఠినశిక్ష విధించుటయు పాతకులెరిగినంతయేకదా! కఠినశిక్షయే కాని అమాయకలైనట్లుట చాలాకాలమునుకూడ కాలేదు. నుమారు 15 దినముల క్రింద పద్మనాభుని సరిహద్దుగారి తల్లికి క్రయశస్తానేజు పత్రములముగా దఖలుపడ్డ ఆస్తి విరిగి పొంగి దని జప్తు చేసిరి. తదుపరి 22-3-22 తేదీని మిగిలిన 5 గురు వాలంటీర్ల ఆస్తియు జప్తుగావించబడినది. కలంటీర్లలో కొందరు సమిష్టి కుటుంబములోని వారలగు మిగిలినవారు ఆస్తిలేనేలేనివారుగా గుండుట తటస్థించినది. కాంగ్రెసు కమిటీలో సెక్రటరీ కావలె పాటి ప్రకారావగారి తిమ్మనియింటో ఆస్తికయినదే అని జప్తుచేసిరి. పెద్దాడ పీఠాధిపతిగారు సమిష్టి కుటుంబములో వాతనప్పటికి ఆస్తిలోని పెద్దపత్రికను జప్తుగావించబడినది. కలంటీర్లలో సేనాని మంగిపూడి కామేశ్వరరావుగారు గ్రామాంతరము వెళ్ళివున్న అయినగృహములోనికి పోతములు బోయి పెట్టెలోని బంగారు వుంగుళము జప్తుచేసిరి. ప్రజలలో అమితోత్సాహము ప్రబలినది.

నెల్లూరు
(స్వకీయ విశేషము)

కాటాపూజ.

ఏప్రిల్ 1 : — సంవత్సరాది రోజున మా పూజుండతి ఆంజనేయ దేవాలయమునందు కాంగ్రెసు సంఘమువారిచే కాటాపూజ జరుపబడినది. చాలమంది స్త్రీలు పురుషులు వచ్చియుండిరి. వడపప్పు, కొత్తేర, పంచారము చేయబడినది.

స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము.

సంవత్సరాది రోజుననే మా పురమందు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము స్థాపించబడినది. వెళ్ళుచుండిస్త్రీలు చేరి యున్నారు. ఈ సంఘమునకు చెరసాలకేగియున్న శిక్షిప్రము ఖులగు తిక్కనరపు రామిరెడ్డిగారి సతీమణి మద్యసమ్మగారు అధ్యక్షురాలుగా నుండిరి. పురమందు ప్రతియింటను మంతలను బెట్టి ప్రతివారమును తిలకు స్వరాజ్యనిశిత బియ్యమును వసూలు చేసి ధనమును గూర్చుచున్నారు. ఇప్పటికివిధముగ 192 నూపాయలు వసూలు చేసినది.

సి. ఆర్. వాయుడుగారు.

వారము రోజుల క్రింద మాపురమునకు గాంధీమహర్షిని విమోచనము, మహాత్మునితోగూడ సనేకపర్యాయములు దక్షిణాఫ్రికాయందు చేసినట్లుగా, సి. ఆర్ వాయుడుగారును ప్రియంగాను విజయము చేసియుండి మాపురమండలమున ఆంగ్ల తెలుగుభాషలగు దక్షిణాఫ్రికాయందలి భాషియులయొద్దను గురించియు, అచ్చులనుండి దక్షిణాఫ్రికాయానియక ప్రభుత్వమువారిచే మోసము చేయబడి భారతీయులెటుల యీ దేశమునకు పంపబడుచున్నదియు, మొదలగు విషయముల గురించి విపులముగ నుపన్యసించిరి. ప్రతి భాషియుడును ఖద్దరు గుడ్డును ధరించి అహంస, నవలించించి గాంధీ మహాత్ముని బోధలప్రకారము నడచుకొనిన స్వరాజ్యము త్వరగా లభించినయియు దక్షిణాఫ్రికాయందలి భారతీయుల కష్టములుగూడ నివారణయు గుననియు నుడివిరి.

కుని కేసులు.

మాజిల్లా కుని నేరములకు రాజధానియం దగ్రహణము వహించియున్నది. గతికెలలో మా పెనున్నజిగ్గారగు ఆస్తికగారు రెండు కుని నేరముల విచారణచేసి రెంటియందును శిక్ష విధించిరి. కనిగిరియందు కొందరు మహమ్మదీయులు కలహించి యొకరిని చంపివేసిరి. ఈ కేసులో నిర్దోషి 7 సంవత్సరముల ఖరీద శిక్షయు విధింపబడినది.

నిన్నటిరోజున మాజిల్లాయందు ధనశంకులగు రెడ్లలో నొకరగు బాపిరెడ్డిగారిని మరియొకరిని, బాపిరెడ్డిగారి పినతల్లిని ఆమె యాస్తికై కునిచేసి చంపినందుకు శిక్షిక్ష విధింపబడినది. అపిలుకై వారముగోజులు గడువియ్యబడినది.

బండా తొలగింపు.

నిన్నటిరోజున కొలభతు సంఘమువారిచే స్వరాజ్యపతాకము రాట్నము యూరేంపు చేయబడినది. రాత్రితోమ్మికి గంటలకరకు యుత్సవము నతి వైభవముగ జరిపిరి.

గుంటూరు మ్యునిసిపల్ వ్యవహారములు
(స్వకీయ విశేషము)

శ్రీయత గొల్లపూడి శివారామకృష్ణ, రాధాకృష్ణయ్య నరసింహాచారిగారు కారాగృహమున కేగినందున వారిని అభినందించుచు, మా పురపాలకసంఘసభ్యులు తీర్మానములు గావించియుండిరి. అట్టి తీర్మానములు మా కలెక్టరును వర్మను గారికి తెగటుగా తోచి పురపాలకసభ్యులను గరినెల 25 వ తేది కనకారామస్వామి నకు రావించి అట్టి తీర్మానములు చట్ట విరుద్ధమనే గాక దోతనమునకు అవిధేయత నూచించుననియు, దొరతనమునకు అవిధేయత యున్న రాజునకు అవిధేయతయనియు అవి వారముతోగా రద్దుపరచనియెడల పురపాలకసంఘమును రద్దుపరచుటకు దొరతనమువారికి నిషాదము తేనెద ననియు పూర్వనిజపు పన్ను సభ్యులవై వేసెదననియు చెప్పి పంపిరి. ఈ మాట విన్నంతనే యింతివరకు సహాయనిరాకరణచాదులుగ సభలో ప్రవేశించినసభ్యులు కలవరపడ బొచ్చిరి. సహాయనిరాకరణావల బులై న్యాయవాది వృత్తిని సహితముమానన మాపునా ధ్యతులు అధ్యక్షులు పూజించివచ్చునరకై న యోషికపట్టతక ఆమరునాడే రద్దుపాచి దోతనమువారి మెప్పుడయినవలయు నను యుద్దేశ్యముతో సభను గావించెను. అధ్యక్షులు యిట్టి ఆత్మగౌరవమునకు భిన్నమైన పృథ్వీను నివారించవలసిని ప్రశ్న ము చేసిరి గాని భిన్నమనోరథులై వారు యాసభను తదలి వెల్లిరి. రాధాకృష్ణయ్యగారు ప్రభుత్వమున తమ సహజ తటస్థ భావమును నూచించినను సభ్యులభయమునకు అచ్చెరవొంది వారికి వ్యతిరేకముగ పోరాడి తట్టుకుదకు వారునాడ విసుగుతో భయ వదలిరి. నరసింహాచారిగారు యిట్టి తీర్మానము తిదివరకు శ్రీయత ఈన్న కక్షిశారామణిగారు నరసింహాచారిగారు నిష్పందింపబడినప్పుడు యీ సంఘమువారిచేతన తాలూకా బోర్డు వారి చేతన యేక గ్రీకముగ చేయబడిన వనియు అట్టి తిది దోతనము యిట్టి యాక్షేపణ చేసినదనియు కలెక్టరుగారు పొరపడి యుండవచ్చు ననియు మరల వారికి పూర్వపు తీర్మానమును చూపి యాసభకు ఆపవలయు ననియు విన్నవించిరి కాని వారి మాట అణగారినదన మున్ను. అటుపిమ్మట అట్టి తీర్మానమును అవిధేయతనూచకము కాదని యొక చిన్నమని సభ్యుల ప్రతిపాదిరి. వారందులకు ఆంగీకరించినది కలెక్టరుగారికి కోపము వచ్చునను భయముతో యాసభను వివక్షించకపోయిరి. సహాయనిరాకరణ వారులకు నాయకుడును, వైకుంఠ కులార్జుమును అగు రామస్వామి గుప్తగారు తమ ముద్దీబాలమును నకు ముప్ప వాటిల్లునప్పుడు ఆత్మగౌరవము అడుగంటినను లోపము తేదని వాదించి చొచ్చి కింక యితరుల సంగతి చెప్పలేదు. ఇట్టి మహాభావులు సభ్యత్వము నడులగొని మాపుర గౌరవమును కాపాడెదరుగాక!

శేరిమల్లో స్వస్థ శత్రువును శత్రువాచి ఆత్మగౌరవమును నిలపెట్టుచు ప్రార్థించిన వైశ్యనాథుడు డగు శ్రీ చీమకుర్తి బసవయ్యగారు క్లాపూపాత్రులు. ఇట్టి తీర్మానములు అవిధేయని నూచకములు గాని సహాయవాద సభ్యులే అభిప్రాయపడ గుప్త ప్రభువులు మూకీభావము నహించుట కడకోని నీయును. ఇట్టి తీర్మానములు అవిధేయత నూచకము లెట్లుగనో సర్వజ్ఞులు నిర్ణయించెదరు గాక.

వార్షికోత్సవ వార్తలు

(స్వకీయ విశేషము)

ఈచుధ్య చీరాల గ్రామములో కాలిపోయిన యిండ్లను తిరిగి కట్టించుటకు సహాయమునిమిత్తం, తుంగ కాంగ్రెసుసభ్యులు ప్రచారకులగు శ్రీయత కోడేటి గంగాకాశ్యలాగారు ఇచ్చట శ్రీ మహాత్మ గాంధీగారి పుట్టుక లగాయతు దక్షిణాఫ్రికా సమస్యలయంతయువరకయిన జీవితమును హరికథారూపమున పురజులకు కరతలామలకముగా తెలియజేసిరి ఆంధ్రులలెలగాంలూరు 23-4-22 లు వసూలయినవి. యిందులో హరిదాసుగారి రయలుకై రాఖర్పులక్రిందను, రు 8-లు ఒక్కరయినవి. మిగతకు 15 రులను శ్రీయత టంగుటూరి ప్రకాశం పట్టగారికి మణి ఆర్డరుద్వారా యిచ్చట కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి పంపించి యిచ్చటిప్రజలకు చీరాలశేఖరులయందు గల ఉడతాభక్తిని చూపించినారని తెలియజేయుటకు సంకీర్తించుచున్నారు.

కాంగ్రెసు వ్యవహారములు

బద్వోలి తీర్మానము ననుసరించి శ్రవణినికొని పాటు పడుచున్న స్వల్పమందిలో నొకరయినట్టియ, నిచ్చట కాంగ్రెసుసంఘమునకు సహాయ కార్యదర్శిగా నున్నటువంటి

శ్రీయత మంతుల లక్ష్మీనగంహ్యంగారివయసి 9. పే. కో. 188 ను ప్రకారం పల్లెకొమ్మిడి 2 వ క్లాసు మేజిస్ట్రేటువారి కోర్టులో కేసువచ్చి, తే 27.3-22 దీని వారికి అయిదువారములు కులాసాఖయిదు విధించబడ్డది. వీరు తే 11-2-22 దీని పల్లెకొమ్మిడిలో జరిగినసారాపాటులు చూడ వెళ్లివారు. అచ్చట 144 నె॥ క్రింద యేలం స్థలంపద్దతు-2 ఫర్లాంగుల దూరముతోగా రాకూడదనే ఆర్డరుకట్టి ప్రకటించబడినది. అట్టి ఆర్డరును తీగన్నుండి పాటలనిమిత్తం కచేరి వెళ్లి నాగని తే 11-2-22 దీని, వీరివయసి న్యూ సెన్సుకేసు దాఖలయి, ఆరోజున లెంచి మేజిస్ట్రేటుగారు లేచేవరకు ఖయిదుశిక్షను పొందియుండిరి. ఆశిక్షచాలక, వారివయసి ఆరోజున జరిగిన యంతములనుబట్టి యే 188 క్రింద కేసులేబడి తిరిగి శిక్షింపబడిరి. ఒకేతప్పుకు రెండుశిక్షలు.

లోకలుబోధలు

శ్రీ త్రివింధనలప్రకార విభోద్ధ పునరుద్ధారణ కానున్నది. సదరు నిబంధనలప్రకారము పాఠ్యతీపురం, సాల్కూతాలూకాలకు ఒక్కొక్కటికి 7 రు చొప్పున. బొబ్బిలి తాలూకాకు 8 గురుకు జ్వలా 22 రు సభ్యులను ప్రజలెన్నుకోవలసియున్నది. యిందులో బొబ్బిలి తాలూకా 8 పాఠ్యతీపురం తాలూకాలోకి, జ్వలా 11 స్థలములకు, పోటీచాల్ల తేనెదురు, ఎన్ని కలవరపెనేతక సభ్యులెన్నుకోవడిరి. మిగతా 11 స్థలములకు ఏటితు మొదటివాంలూ ఎన్నికలు కానున్నవి.

ఈ దివిజనులో 8 తాలూకాకచ్చేరిలు ౫లపు ఏటికి సా 1 కి రు 90 ల వరకు ప్రతిసంవత్సరము, వేసవికాలములో ౫ కచ్చేరిలకు వచ్చే మనుష్యులకు మంచినీళ్లు దాహము యిచ్చే నిమిత్తం, యీ బోర్డువారు ఖర్చుపెట్టుచుండెదవారు. ఈసంవత్సరమునూడా అట్లే కర్చుపెట్టుట యననూ తేక యనవ సరమానున సంకేతము తే 21-3-22 దీని జరిగినసభలో యీ బోర్డువారు ఆలోచించిరి. తాలూకా కచ్చేరిలకు వచ్చే ప్రజలు వ్యాజ్యములనిమిత్తమే వేసవిలో కచ్చేరిలకు వచ్చేవారనిన్ని వారుగాని వారిల డబ్బుపుచ్చుకొనేవకీళ్లుగాని అట్టి ప్రజలకు నీటి సమపాడుమును చేసికోలవారనిన్ని అట్లు చేసుకొనుటయే భావ్యమనిన్ని ఒకరు తెలిపి. అందువయి మరొకరు తాలూకా కచ్చేరిలో వేసవికాలంలో మంచినీళ్లు యిచ్చే సదుపాడుమును కలిగించుటకల్ల బోర్డువారు ప్రజలకు వ్యాజ్యములలో ది మని హెచ్చరిక చేసినవాడుదురుగాన బోర్డువారట్టి సదుపాయము నిమిత్తము ధనము చెచ్చించుట భావ్యముగాదనిన్ని తెలియజేసిరి. అంగుల్ల వ్యాపకాదులగానున్న సభ్యులు వారికి విరుద్ధంగా యొంక నచ్చచెప్పుచున్న ప్రచారములేక, యీసంవత్సరం నుంచి, యీబోర్డువారట్టి నీటిసమపాడుము చేయరాదనిన్ని అందు వేదికచేసి ఖర్చుచేయరాదనిన్ని తీర్మానింపబడినది. దీని ప్రయు తీరిపోవునట్లు ఒక్కపర్యాయమే రు 90 ల ఖర్చును బోర్డువారు తగ్గించి, ఖర్చు తగ్గించుటకందరికి మూగదగ్గుల యినారుదా! ఆప్రకారములోని తక్కినబోర్డులూడా యిచ్చే సినయెడల కొన్నినిబంధనలుబట్టి తాలూకాబోర్డులకు మున్న యిక్కట్లన్నియు ఆంధ్రులపొచ్చు నెమోయగావించునుగాక! యీదివిజనులో నీటిసమపాడుము చేపు. యిట్టినిజములో యీ మునువేసవిలో తాలూకాకచ్చేరిలకు వ్యాజ్యములపయినిగాక, యితరవ్యాపకములపయిని వచ్చే ప్రజలకు నీటిసమపాడుము చేయుట తాలూకాబోర్డు వారికి విధాయకముగాకా లేక న్యాయముకాదా? వ్యాజ్యములపయినివచ్చేవారి మాత్రము మనుషులు కాక? వారికి ధామాముపట్టుట బుద్ధిమా తేక దోషమా? లేక మంచినీళ్లు కచ్చేరిలలో ప్రభుత్వమునాగుగాని తాలూకాబోర్డువారుగాని ప్రజల కియ్యకగోయింతిమాత్రముక క్రిమినలుకేసులుగాని నీటిలుకేసులుగాని తగ్గులవా? నీటిసమపాడుము నిమిత్తము ప్రజలు కోర్టులకు వెళ్ళుచున్నారా? అట్టినిజిదుపాడుము లేనిమాత్రమున ప్రజలకు వ్యాజ్యములపయినిగాని కోర్టులపయినిగాని విముఖత పుట్టగదని నిర్ధారణ చేయ వీలగునా? యీకారణములేత గాని మరేయేకాణముచే గాని ప్రజలకు యీకోర్టులయందు విముఖత గలిగించి పంచాయతీలయం దభిమానమును గలిగించినవో, సహాయవాదులైనను అసహాయవాదులైనను వారు సదాదేశములకు పూజ్యులగుదురు. ప్రజలను వ్యాజ్యములలో నుండి తొలించుట కిట్టి నూత్నమైన మార్గమును కనిపెట్టి వ్యాజ్య గాంధ్రులన్న, వారి ననుకరించు వకీళ్లకున్న తిగినబుద్ధి కలుగజేయ సమర్థికి సదరుసభ్యులు సదా కందనియులు పూజ్యులు నగుదురుగాక!

బోర్డు ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్ పునాధ్యాయుల తొంగి కొంతకు స్వదేశీబట్టలను ధరించినట్లున్న అసహాయాధ్యయ బలపూజులన్నట్లున్న తెలియపచ్చినదనిన్ని, అట్టివారిని శిక్షి ఖరీదానుంచి, అపిలులేకుండా, అనుమానంపయిని తీసివేయటకు సంపూర్ణాధికారమును తాలూకాబోర్డుల అధ్యక్షులకు కలుగజేయవలసినదని ఒకరు గదచిన డిస్ట్రీక్టు బోర్డు సభలో తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టినారట గాని దానినెవరు ఆమోదించినందున నోడిపోయినదట.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

(౧)

ప్రతినెల 18వ తేదీని పవిత్ర దినముగ భావించుట

చెన్నపురి బొంబాయిరాష్ట్రములలో ఏప్రిలు 14వ తేదీని హరటాలు జరుపుట

మహాత్మునిశిక్ష - ద్విశేంద్రనాథగారుగారి తేజ-హాకిం అబ్బలుఖానుగారి తంతివార్త

పండిత శుకులుగారిని అరెస్టుచేసి మరల వదలివేయుట

చారీహారా కేసువిచారణ

మూల్లీ సత్యాగ్రహ కేసులో శిక్షలు

ఆసాము శాసనసభ - అసహాయవాదులు 497 గురు చెరసాలలలో నుండుట

సంయుక్త రాష్ట్రముల శాసనసభ - పునర్విచారణ - 16 గురిని వదలుట

18వ తేదీ పవిత్ర దినము

మహాత్మునికి శిక్షవిధింపబడిన దినము

దేశీయు లాదినమునత్యాగవ్రతముల నాచరింపవలెను.

అనామదాబాదులో మార్చి 18వ తేదీని మహాత్మునిశిక్ష విధింపబడెను గాన ప్రతినెలలోను 18వ తేదీని పవిత్రదినముగా భావించి అనామ దేశీయు లందరును త్యాగమును ప్రార్థనలను సలుప నలెను. మహాత్ముడు కారాగృహమునం దుండు సంతకాలమును దేశీయు లందరును తప్పకుండ ప్రతి నెల 18వ తేదీని యిటు లాచరించుచుండువలెను. అనామ వచ్చిన ఆదాయము దేశీయులందరునులిలకు నిధి కిచ్చుచుండుటయే వారు ముఖ్యముగా చూప వలసిన త్యాగము."

13వ తేదీ హరటాలు

"చెన్నపురి, బొంబాయిరాష్ట్రములలో ద్రవిడులు మహారాష్ట్రము మున్నగువానికి 13వ తేదీ సంవత్సరాది యైనది గాన అనామ హరటాలు ఆ రాష్ట్రములలోమాత్రము జరుప వీలులేదు, గాన మరునాడు 14వ తేదీని హరటాలును జరుప వలెను" అను తీర్మానములను ఆఖరిభారతకార్య సంఘసభ్యుల అంగీకారము నిమిత్తము కాంగ్రెసు కార్యదర్శి పటేలుగారు తొలిముదముగ 2వ తేదీ సాయంకాలము పంపిరి. వీనికి సభ్యులు తమ అంగీకారమును తంతిద్వారా 5వ తేదీలోగా తెలుప వలెనని కోరిరి.

మహాత్ముని శిక్ష

ద్విశేంద్రనాథ తాగోరుగారి తేజ

వివరము

"వెనుక హిందూదేశమును పాలించిన నిరంకుశబ్రిటిషు పరిపాలకులు ఏర్పరచిపోయిన గుప్తపద్ధతులను, ప్రక్షుతకాలము న దూరాలలోచన లేకుండ నాలుగవ శతాబ్దం దురాలోచన లును ప్రస్తుతప్రభుత్వమును కడలమెకల వీలులేకుండ కాల బేతులను కట్టివేసెనని నే నూహించుచున్నాను అందువలన దేశీ యులకు విశేషయశమును భూతదయతో కూడినదియు న్యా యమైవదియు లాభకరమైనదియు నగు నెట్టి మేలునుగూడ నీప్రభుత్వము చేయజాలదు. ఈదేశమునకు భనాపహరణార్థము

వచ్చిన కొద్దియంది హిస్సాబ్యవ రక్షలును కైస్తవమతభోధకులు ను అజ్ఞాపించుటయే తదప్రకారము యాకౌరతమును అవివేకములును, హానికరములును, అక్రమములును, ఘోషములునగు కార్యములను తక్షణమేయొనరించుటకు నిరంతరమును చేతులుజోడిచుకొని సిద్ధ ముగ నుండును. ఇప్పటి కైస్తవమతభోధకులకు దైవము యేసు క్రీస్తుబోధించిన ప్రేమాస్వరూపుడుకాడనియు, జోషునాయకు ను వాని ఆచరణలను బోధించిన కశినాత్ముడే యిప్పటి కైస్తవ మతభోధకులకు దైవ మగుననియు వీరిచర్యలవలన నూహించ వలసినదీవని. కాన నీ ప్రభుత్వమువలన లాభకరమును మహా త్తరమునగు నెట్టి లాభమైన కలుగునని ఆశించుట నిష్ప్రయోజ నము. కావున ప్రస్తుతము మహాసముద్రమున మహానలలో చిక్కిన వెనువారవలె నున్న భారతఖండము నీటిపల్లముద్రము నుండి దశశేషులకు మనదేశీయులలోనే దృఢరంకలునును సమర్థులను భగవదనుగ్రహమున దివ్యప్రేమను అధికోత్సాహ మును సత్కారమును వివేకమును బడసినవాడునగు శోక సజ్జనమతంసుని నాయకునిగా నిర్ణయించుటయొక్కటే మన ముఖ్యకర్తవ్యము. అట్లుచేసిన సత్యము నురక్షితముగ భారత నాకను శేపు చేర్చుకలుగును. అట్టి మహానాయకుడు గాంధీ మహాత్ముడే యని నేను నిస్సంశయముగ తెలుపకలనని" ద్వి శేంద్రనాథ తాగోరుగారు మహాత్ముడు శిక్ష విధింపబడిన సంగతి తెలియగ నే వ్రాసిరి

* * * *

మహాత్ముడు హాకింబే

హాకింబేగారు పంపిన తంతివార్త

శ్రీమతి శు తా శేరిబాయిగారికి

సాదరీహాకి-భరతమతకు యథార్థమగు నేన చేయవచ్చు మార్గరమగు మహాత్ముడు తన మాతృదేశము కర్మభిక్షముగ ప్రేమించుట శిష్యు మరయే ఆపరాధమును చేయక పోయినను ప్రభుత్వోత్సాహుని లాసానుభవంపునకు శిక్షవిధించిరి. మనదేశము నకు స్వరాజ్యము లభించుట కతిముఖ్యము లగు బాతీయ విధాన ముల యిటువై సత్యభిక్షమగు నుద్దీపనమును కలిగించుట కీ శిక్ష సా ధనమగుటయేగాక భావిస్వరాజ్యమునకు శంకుస్థాపనము కూడ నగును. గాన మహాత్ముడు శిక్ష విధింపబడినందులకు మిమ్ము లను మిత్రులుమును మాత్రమేగాక దేశీయుల నందరను గూడ నేను మహాత్మాత్వముగ కభినందించుచున్నా నని హాకిం అబ్బ లు ఖానుగారు శ్రీమతి మారా కస్తూరీబాయిగారికి తంతివార్త నంపెను.

* * * *

పండిత శుకులుగారు

అరెస్టుచేసి మరల వదలివేయుట

విలాసపురము ఉద్యోగుల విన్నదనము

మార్చి నెల 25వ తేదీని పోలీసు తహద్యోగులు బలవంత మున అక్రమప్రవేశము గావించి రాయపూరు మండల కాంగ్రె

సు కార్యదర్శి పండిత రవిశంకర శుకులుగారిని అరెస్టుచేయుట వలన అచటి కాంగ్రెసు పక్షమువానికి సంపూర్ణనిజమును కలి గిసది. ఏసిద్ధాంతముకొరకు సభాధికారులు నిరాశూటముగ నెదిరించుకో ఆసిద్ధాంతము కొనసాగినది. శుకులు గారిని అరెస్టుచేసిన మరునాడు జిల్లామేజిస్ట్రేటుకును సభాధికారులకును తీర్మానములను జరిగినవి ఆ సభలోనికి రుకుము చెల్లింపకుండ ప్రభుత్వవిలేఖరుల నిర్దేశకంటే హెచ్చు గా రానియ్యగూడదని సభవారు చేసిన నిర్ధానిన వారంత మా త్రమును మార్చవీలులేదనిరి. 26వ తేదీ అదివారమునాడు సాయం కాలము సభ జరుగవలసిన కాలమునకు జిల్లామేజిస్ట్రేటు జిల్లా పోలీసు సూపర్వైంటెంటుతోను యితరపోలీసు దళముతోను అచటికి వచ్చిసభానాయకులతో చర్చించెను. సన్మానసంఘమువారుచి తముగ రాసేయనివా రందరునుటిక్కెట్లు కొనిరావలెనను నియ మమునకు కలెక్టరు సమ్మతించెను. 26వ తేదీ ఆదివారమునాడు సభప్రారంభమై సోవ వారమునాడు రాత్రిగూడ జరిగినది. 25వ తేదీ శనివారమునాడురాత్రి శుకులుగారిని అరెస్టుచేసి వేతికి బెడీలువేసి పోలీసులు స్టేషనుకు తీసుకొనిపోయిరి. ఆయన బామీను యియ్యననెను. రెండురోజులు కారాగృహముననుంచి 27వ తేదీ సోమవారమునాడు మధ్యాహ్న ము వదలివేసిరి పోలీసులు నిర్దేశకముగ ప్రజలకిట్టి ఆగ్రహ మును కలిగించినను ప్రజలు శాంతము నెంతమాత్రమును వదల లేదు. (బాలజేకానికలు).

* * * *

మూల్లీ సత్యాగ్రహ కేసు

12 మందికి శిక్ష

21 మందికి నోటీసులు

మూల్లీ సత్యాగ్రహ కేసులో పూనాలో తీర్పు చెప్ప బడెను. దేశీపాండే మహాలుగార్లకు చెరి 6 నెలలు విడిశైలును చెరి 50 రూపాయలు జుర్రానాయకును చెల్లించనిచో మరల చెరి 6 నెలలు విడిశైలును, కక్కిన 10 మందికి చెరి 50 రూపాయ లు జుర్రానాయకును వేయబడెను. 6 నెలలవరకు పూనీకత్తు కోరబడెను. తాతాకంవెనివారికి నికోభము కలిగింపగూడదని నుమంతుడేనా, తాండవగార్లకును మరి 19 గురికిని 144 క్రింద ఏప్రిలు 1వ తేదీని నోటీసు లియ్యబడెను

* * * *

ఆసాము శాసనసభ

అసహాయవాదులకు శిక్ష

497 గురిని చెరసాలకు పంపుట

"ఆసామరాష్ట్రమున 24-11-21 మొదలు 31-1-22 వరకు 497 గురు అసహాయవాదులను చెరసాలలయం దుంచిరి. కాచారజిల్లా-8, సిలహాటి-12, గోల్పారా-50, కామరూపు- 11, డరాంగ్-16, నాగాంగు-117, కనసాగరు-107, లక్ష్మీ పూరు-28. సారా మకాణములవద్దను విదేశీబట్టు మకాణ ములవద్దను బోధించినందుకు 80 మందికి శిక్ష వేయబడెను. వారి లో దుకాణవాదులు తెచ్చిన కేసులంద 47 గురికిని పోలీసు రిపోర్టులంద రిరి మందికిని శిక్షవేయబడెను. జైర్జస్య మొకరించి నందుకు 2-1-22 వ కుశిక్షింపబడినవారు—గోల్పారా 8, కామ రూపు-11, డరాంగ్-19, కనసాగరు-19 మొత్తము 78 మంది" అని శాసనసభలో ప్రభుత్వ సభ్యుడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

* * * *

సంయుక్త రాష్ట్రములు

అసహాయవాదుల కేసుల పునర్విచారణ

16 గురిని వదలుట

"డి. ఆర్. లిలుగారు విచారణచేసి వెనుకటి విచారణలు అక్రమమని నిర్ధారణ చేసిన కేసులలో ముద్దాయిల నందరిని కడల వలెనని" పండిత యిక్ష్మలు శారానుభుగుర్తాగా రుపపాదించిరి. అందులకు అనుకూలురు 24 గురు, ప్రతికూలురు 25 మంది అందులన నాతీర్మానము వీగిపోయినది. "22 కేసులలో విచారణ అక్రమమని లిలుగారు తీర్పు చెప్పిరి. 16 గురిని వదలివేసితి మని" సర్ లడ్విక్కుగారు తెలిపిరి.

గాంధీ నిర్బంధము

జి. ఏ. నటేశ్వర గారు

మన దేశమునకు ప్రియమిత్రుడును, భారతదేశమున కిష్టపడేవాడైన కార్యదర్శులతో గొప్పవాడును నైన మహాత్మా గారు దురాశాపరుల గర్వానలమున కర్పితము కావలసి వచ్చెను. జాతీయమిత్రులందు సమానస్థానము నొసంగబడినా, కన్యాభావిన భారతీయుల స్వత్యముల నణగద్రొక్క నుద్దేశించిన చరిత్రలుగారి ప్రయత్నములను భగ్నపఱుపుట కేసుద్రుతిని యాత్మగౌరవము లేకుండెను.

ఇతివరకే యధికముగ నుండిన పన్నులింకను దుర్భరమైనది. సైనికవ్యయము దేశాధిపత్యములలోగర్భభాగమునకన్న యధికముగ మొత్తమును దిగమింగుచున్నది. సామ్రాజ్యవాదనభృత్తి పీకరముగ నెడును మినహాయింపు లేదుజాలకున్నది. యుద్ధమునకు పూర్వముండిన జాతిద్రవ్యము యుద్ధాంతరము మరింత భారాకారముదాల్చెను. క్రొత్త సంస్కరణ చట్టమేర్పరచినద్యం ద్వ విధానము కృత్రిముగనున్నదని కొందరు వర్ణించి మొదలిడినారు. ఆత్మ పీకరమైనట్టియు, అపర్యాప్తమైనట్టియు, సంస్కరణ చట్టమునుగూడ యువసంహారించ దగునని లండను లైన్సు పత్రిక గర్హించుచున్నది. భారత క్రిమినల్ లాసురణ చట్టములోని 2-వ భాగమును ప్రచారమునకు లేవదెను నిరంకుశాధికారుల తెలివితప్పున ప్రయత్నములవలన కారాగృహములకు విద్యావంతులగువారు మరి యిరువదివేలమంది ప్రవేశించిరి. ఈ నాటకమంతయు చాలక కాబోలు, నిరాకరణ నాయకులు కొందరు గాంధీగారి కార్యక్రమములోని తీవ్రమునకు సాధనములను కొన్నిటిని రద్దుపఱచుననెని కొరయందే - ఆధ్యమమే యిందుమించుగ జీవితశైలినుండ-అధికారులు గాంధీగారిని కారాగారమున త్రోయుట యవసరమని నిశ్చయించుకొనిరి! వారి జ్ఞానము వారికి గోచరమగును. ఆరుసంవత్సరముల నిష్పాద శిక్ష పొందిన యీ గాంధీగారివరకు! శిక్ష వీరిన జడ్జిచే, గొప్ప దేశభక్తుడు, గొప్ప నాయకుడు, ఉన్నతాదర్శులు గలిగి ధీరత్వము గ నిలబడంబడినవము చేయువాడనియు, గోభరేచే భారతజాతి ప్రతినిధిమనియు, క్రైస్తవ మతభావన నొకనిచే భక్త్యమునకు ను కరుణాపరునకును నిలుచువాడనియు, వ్యవహారికపటి ప్ర నిధిబాధిన మహాశియుడు గాంధీగారు. తానుచేసింది యొక గొప్పపాపాటని యంగీకరించి సరిహద్దుకు యువవాన ప్రార్థనాదీకముల సలిపి, 'ప్రస్తుతస్థితిలో కాననోల్లంఘనమును ప్రవేశ పెట్టుట ద్రోహకరమని బహిరంగముగ ప్రకటించియుండినను అతనిపై నపరాధము త్రోసివారు. కొన్ని ఆంగ్లో హైందవ పత్రికలు సంకలన ప్రభుత్వకార్యము గొప్పపాపాటనెను. దీనినే ఒక పత్రిక ఆధికారుల యాచిత్యములేమి'యని ప్రాసెను.

ఈవివరములు అన్యాయమనిగాని తగినదనిగాని చెప్పటకు పిలు లేదు. కాలము చట్టముతో గాంధీగారి యాందోళన ప్రారంభమయ్యెను. పంజాబు పై ని క కా సన కా ల ము నాటి యకృత్యములవలన యాందోళన మరింత బలవత్తరమయ్యెను. తుర్కీ-విషయమై ప్రధానమంత్రి కాలించియుండిన పా గ్లానములు సెయ్యలలో కావలెనని మఱుపునకు వచ్చియుండుటచే ఆందోళన యింకను తీవ్రాకారముదాల్చెను. కాలము చట్టము రద్దయ్యెను. పంజాబు దురంతములను ప్రభుత్వముహా తంగీకరించిరి. 'మఱివిపొంద, తీసుకుండు'నను బాహ్యము గూడవచ్చెను. ముస్లిముల కొంగన పాగ్లానముల చెల్లించుటకై బ్రిటిషువారు తగినంతపట్టువల వహింపలేదని గాంధీగారియోజ్జ్వల, ఆయాజ్జ్వల కేరలము నిరాధారమైనదికాదు. పాట్టిగాంధీగా లేమాడు కారణములకై యాందోళన చేయుచుండిరో, ఆయాకుకారణములపై యందకును అసంతృప్తియుండలే యున్నది. ఇతరులు తమతమ దేశములలో నెట్లుండరో, మనముగూడ నాలోచించుచు దిన పత్తులను, ఎరుల కింక ప్రచండమగు యుద్ధముజరిగినో, ఎరులకు ఇందరు లక్షలకోటి ప్రాణములు నష్టించెను.

చారిత్రాత్మక విచారణ

1-2-22 వ తేదీ బుధవారము మొదలు వలంటిరుల వరకు జగతు సారాంశగారు వివరించెను. గోవర్ధన హిల్స్ను యింటనున్న నలు యింకొక్కరును యింకల కీర్తి ప్రత్యేకా సింగు గేటువద్ద వరకు వలంటిరుల వలంటిరు ఆవధానదోభి గారు చెప్పెను నలు యింకొక్కరు భార్యను బిడ్డలను కలంటిరులు బాధించిన రీతిని యింద్రజితు మామగారు వివరించెను. చివరకు నాకెట్లు బ్రిటిషుతో మాత్ర మరకు చెప్పుటల పోయెను.

చివర, ఆస్వయంనిర్ణయము మనకుగూడ నొసగియుండినదో ఇం తేదేము జరిగింది యుండదు. అంతయు స్వరాజ్యమునకన్న సా ధారపడియున్నది. గాంధీగారి యాందోళనగూడ యిందుమించుచుగ నియాకారమునే దాల్చియున్నది. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు ప్రజలకు విశ్వాసము చెడకుండెను యంతమాత్రపు భేదముగూడ జనించియుండదు. వ్యక్తుల కార్యనిర్వాహము విచిత్రముగను, అపా యకరముగ నుండిన నుండుగాక. కాని గొప్పవారిని, ధీమంతులను, కారాగృహములందు త్రోసినంతమాత్రమున యాందోళన యాగ దు. స్వాధీన గాంధీకన్న నిర్బంధితుడను గాంధీ యుభదన కారుడని గో జాక రిను నిర్బంధించిన వాక్యము సానుభూతి నే రుండిన యుండును. ప్రా శంభు గిబ్బర్నువ్రతే చెప్పినవాక్యము లం దిమిడియున్న భావము సమంజసముగ నున్నది:

“ఇంద్రియ సౌఖ్యములనుగాని, భోగభోగ్యములనుగాని సౌకర్యములనుగాని ప్రోత్సహించుటగాని, వాగ్దానములనుగాని ఏమాత్రమును లక్ష్యపెట్టక తాను సత్యమని నమ్మినట్లుల చేయ నిశ్చయించు కొనినవారి విషయమై ఆధికారమునందున్న వారు చాల మెరుకుతో ప్రవర్తించవచ్చును. ఆయన శరీరమును మాత్రము వశపఱచుకొనవచ్చును. కాని ఆయన ఆత్మను బంధించి వేరము గాదు. అందుచేతనే ఆయన చాల యుత్తరకరమైన శత్రువు.”

—ఇందియన్ రివ్యూ

బొంబాయి పాశ్చాత్యరంధ్రులచే జాతివిభేదము ఆధ్యక్షుని ప్రసంగము

డబ్ల్యు. ఏ. హేగ్ ప్రాముగారి ఆధ్యక్షతవ్రతే పాశ్చాత్య సంఘ (బొంబాయికాళి) వార్షికసభ బొంబాయిలో జరిగెను. ఆంధ్రు జాతులవారికిని సమానస్వాతంత్ర్యము లుండవలెనను విషయమున దేశీయులలో ఆభిప్రాయములను వెల్లడించిరి. చాలమంది అసమంజసము గను కొద్దియందమాత్రము సమంజసమును మాటలాడిరి. తక్కినజాతులవారితో మైత్రి గలిగి శాంతిముగ జీవించుటకే బొంబాయికాళివారు కోరు చున్నారు. పాశ్చాత్యులపై కేసులు వచ్చినపుడు వారికి ప్రత్యే కపు జ్యూరరుల నేర్పించి వారి కెక్కుడు సౌకర్యములనుచూపు చున్నారు. అట్లు చేయగూడదు గాన కర్మలో నావధిని నిలిపి వేయవలె నని యితరజాతులవారు విన్నవించిరి. ఏమాత్రమే నను హెచ్చు స్వాతంత్ర్యముల నిచ్చుటకు బొంబాయికాళి వారి కెట్టి ఆశ్చర్యమును లేదు గాని ఇతివృత్తము స్వాతంత్ర్యములను తీసివేయుటక మాత్రము మేముంగీకరింపజాల మని” ఆధ్యక్షుడు నుడివెను.

మార్పుఇందియా రైల్వేసమ్మె. అన్ని వేలవలలోను వనివారు అధికముగ పడలయచు ప్రవేశించుచున్నారు. ఏపిలు 1 వ తేదీ నుండి బొంబాయికి మెయిలు బరెడ్లు పోవుటకు ఏర్పాటులు చేసబడివి.

గుడివాడ రైక్రెయేషన్ సంఘవార్షికోత్సవము.

గుడివాడగ్రామములోని, రైక్రెయేషన్ సంఘముయొక్క (ఉచితపత్ర, గ్రంథాలభ్యుదయ) కృతీయవార్షికోత్సవము. యా దుండుభి సుం ప్రత శుం బుధవారము, మహానాజరాశ్రీ శ్రీ రాజా కమదన వేంకటాచార్యులచే జగన్నాథరావు బహదూర్ జమిందారుగారి యాజమాన్యమున జయప్రథముగ జరుపబడినది. శ్రీరాజాగారు, తమ వ్యవసాయశైలిలో, పాశ్చాత్యభాండము లందునలిగాక, భారతదేశ మన, గ్రంథాలయోద్యమము, అనేక నేలసంవత్సరములకు బూర్వమే, ముషియుగమున చెట్లు జనించి నదియు, తదాపి, యుద్ధమును బొంది నచ్చట, నీచస్థితులను, మాత్ర, ఆంధ్రరాజులు, ఉద్యమాభివృద్ధి కెట్లు పాటుబడినదియు, మహమ్మదీయ ప్రభువులలో కొందరు, సంస్కృత గ్రంథ భాండాగారముల స్థాపించి, యుద్ధమున కెట్టి దోహద మొన రించినదియు, వర్తమానయుగమునందు, మైసూరు, బహ్మదా మున్నగు స్వదేశసంస్థానాధీశులు, ఉద్యమముపట్ల నెట్టి యాదర ణను బ్రకటించుచున్నదియు, మున్నగుగల వెక్కిరింతాత్మ కములైన నిదర్శనములతో, విభులముగను, హృద్యముగను, సుప న్యసించి, ప్రజలవారును, నుద్యమాభివృద్ధికి తోడ్పడి, మౌఖ్యము కకముక్తి గాంచవలెనని పోలలకు హిత మొసంగిరి. ఆంధ్రములోను హిందీభాషలోను కొన్ని నాటకరంగములు బ్రవర్తించుటకు. ఆధ్యక్షునకు వందనములతో సభ ముగిసెను.

లక్ష్మీరాజు గోక శ్రీశర్వరావు.

గడివాడ 31-3-22 కార్యదర్శి

బంబరు తాలూకాబోర్డు ఎన్నికలు

సెడిలి మామంతరావు పంతులుగారు, వడ్లపల్నాటి నరసింహంగారు, చిట్టా సుందరరామయ్యగారు, తురగా నరసింహారావుగారు, కొండిపత్తి కృష్ణ బ్రహ్మంగారు, కృత్తివెంటి నాగేశ్వరరామగారు, నేమూరి నారాయణరావు గారు, కళ్యాణి కోదండరామయ్యగారు, మండల రామస్వామి గారు, నేమూరు వెంకయ్యగారు కలఁగి వేంకటరంగయ్య గారు, నేమలపల్లి వెంకటగోపాలరావుగారు, గట్టు వెంకట సుబ్బారావుగారు, వట్లపు వెంకయ్యగారు కాట్రగడ్డ బాపయ్య గారు, సర్వా ఆదినారాయణమూర్తిగారు రాయపాటి వాసు దేవరావుగారు, వడేసెన శ్రీరాములుగారు బందరుతాలూకా బోర్డు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

స్వామూర్తి గో లాలాభాయిపాగారు బొంబాయి హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగ నియమింపబడిరి. బారిష్టరు యశో డబ్ల్యు. కంపుగారు హైకోర్టుజడ్జిగ నియమింపబడిరి.

సంవత్సరారంభముగోజాన పోడవరమునందలి స్త్రీలు నగర పరిషత్తును గావించి విదేశవస్త్రములను దండి, దహ నము గావించినందు పురణక్రమముతోపాటు ఆసహాయా ద్యుల క్రతణము గావించినందు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

ప్రభుత్వమువారు తప్ప ఇతరులు రాక్షసిబొగ్గును పిం చుదేశము బయటకు గయింపి వెళ్లరాదనియు, ముంకముల కలెక్టరుసెలపు బొంది ఓడలకు మాత్రము నావికులు రాక్షసి బొగ్గును దీసికొనిపోవచ్చునని ఇండియన్ జిల్లులో ప్రకటించ బడినది.

కడప జిల్లా మహాసంగ్రామము యు మరణించిన పోల్లలు కాఖుకు చేరిన సైనికుల జ్ఞాపకార్థమై 31 వ తేదీ సాయంకాలము పొట్టు అండు కైత్రీగార్లు డైరెక్టరు జనరలుగారు బొంబాయి జనరలు పొట్టుకొనులో ఒక స్మరణదినా శిలాలిఖితమును బహిరంగపఱచిరి.

కొవ్వూరునందలి ఆంధ్రగోర్యణ పిద్యాలయ మందర ప్రవేశోత్సవము 1922 వ సం॥యేపియలు 11 తేదీ సాయంకాల ము రి గంటలకు మానసియులైన బయ్య నరసింహేశ్వరశర్మ గారి యాధిపత్యమున జరుగును. కాన విశ్వాభిమాను లందరును దయచేయవేడుచున్నాము. — తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణ రావు, కార్యదర్శి.

మహాత్మాగాంధీ జెండిపతకములు

త్వరపడుడు త్వరపడుడు

అమృతమునకు తయారుగా నున్నవి. అన్నట్లైన జెండితో చేయబడిన పతకములు తయారుగా నున్నవి. ఒకరొక్కన మహాత్మా గాంధీగారి ప్రతిమయు మరియొకప్రక్కన చరక లేక లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక గారి ప్రతిమయు గలదు. బహు అదముగా నుండును. 1-కి ఫర రు. 1, 12-కి రు. 11-4-0 144-కి రు. 132.

పోట్టుభుక్తులు ప్రత్యేకము అన్ని తెగలవారికి కావలసిన బంగారు వెండిగలు మా కద్ద సిద్ధముగా నున్నవి. ఉమ్మిగి రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి అండు కంవెని, నగలన ర్రకరులు వ్రె నాబబారుగోడ్డు, మద్రాసు.

వ క ట న

పి. సి. హెచ్. లక్ష్మణరావు అంతుకో.

చెన్నైపట్టణం బార్డిటవును (పోట్టుబాక్సు నెం 48) నెం 48 రు పలయపెయ్యబడిది, కొత్తాల్వలచాచిడి, సమీ పంలా, పొడుగుభిన లక్ష్మణరావు అనే నేను, యంతవరుకు కాళ్ల నూరయ్య పి. సి. హెచ్. లక్ష్మణరావు అనే పేరుతో వ్యవహరించుకొనుచు వచ్చిన వ్యాపారము, నా స్వంత వ్యా పారమనిన్నీ అందులో యంతవరుకు యంతరులకు యెవరికిన్నీ యేనిధమైన హక్కు భాద్యతలు లేవనిన్నీ యంతటినుంచి నా స్వంత వ్యాపారముయొక్క వై పేరును మార్చి పి. సి. హెచ్. లక్ష్మణరావు అందుకో అనే పేరుతో నా స్వంత వ్యాపార మును పూర్వము వలెనే జరుపుకొనుచున్నాననిన్నీ నాకాతా దాదలకున్నా యంతర లోబలకున్నా యందు మూలముగా తెలియచానుడమైనది.

ముప్పదియిద్దఱు మంత్రులచరిత్రము

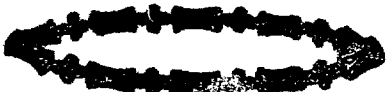
అచ్చటవచ్చట రత్నములపంటి చాటుపద్యములు గలవు. సేటివరకు లభించిన చరిత్రప్రమాణము లను సరించి వ్రాయబడి నది. వెల. ౦-౧౨-౦

అంధ్రపదపాఠశాలము ౮౦౮ పుటలు
కలికోబైదు. అకారాది నిఘంటువు 3-౮-౦
నిత్యకర్మావళిము సస్వరాంధ్రప్రయోగం ౨-౦-౦
అందఱు అత్యావశ్యకమయిన మత గ్రంథము కలికోబైదు ౨-౮-౦

మంత్రమునామము:-సప్తక విద్యారణ్య శ్లోకముగ్రంథ టీకాతాత్పర్య సమన్వితము } ౦-౮-౦
సూర్యనమస్కారమంత్రములు డిటో } ౦-౮-౦
సదాచారము డిటో డిటో ౧-౮-౦
సంధ్యావందనము డిటో డిటో ౦-౮-౦
శారీ తులసీ సంతానగోపాలపూజలు శ్రీ పురుషులందఱకు ఆన్నిజాతులవారికి
అత్యావశ్యక మయినది ౦-౮-౦
గోత్రప్రచారసంగ్రహము ౦-౮-౦
ఓంటిమిట్టరఘువీరశతకము:-అయ్యల రాజప్రిపురాంతక మహాకవి ప్రణీతము. ఇదివఱకు ముద్రింపబడి యుండలేదు. ౦-౮-౦

ఆత్మవిద్యారహస్యము వచనము ౧-౦-౦
ఈశ్వరదర్శనము సూత్రము వచనము ౧-౦-౦
సంఖ్యాధర్మసూత్రకాండ:సకలశాస్త్రములకు సంబంధించినవియములు:-సంఖ్యాక్రమముగ నిందు వివరింపబడియున్నది. } ౧-౦-౦
త్రివర్గదీపిక:-అర్థకాండము తిరుక్కురకు అను ద్వివిధగ్రంథమునందలి రాజనీతిమూల మీ కాండముగలది. అందరు చదువదగినది. టీకాతాత్పర్య విశేషార్థములు గలది. } ౨-౦-౦
సనత్కుజాతీయము, శంకరభాష్యము } ౧-౦-౦
అంధ్రటికాతాత్పర్యములు గలది. } ౧-౦-౦
౦-౮-౦ వెలకు తక్కువ గ్రంథము వి. పి. పంపబడును.
క. మార్కండేయశర్మ, కీ. పాకు, మదరాసు.

నవరంజంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సవరము బంగారుతో తయారుచేయబడిన సకలవిధసగలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. అర్హత యిచ్చినవాఁ యిష్టప్రకారము వారు కొనుగోలుమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నగలు శృంగీకరముగా లేనిచో వాడను తీసికొని మై వియ్యబడును.

వర్కుపాపు 158 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపిడి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
టెలిఫోను నెం. 330 } నాయుడు అందుసన్న
నగలకత్తులు 87 వైశాఖబారు మద్రాసు.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తసీసతన రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను పోగొట్టుట యందు శేఠస్థి క గాంచినది. ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు తుదితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్
నెం 144 ఫనసవాడి, బొంబాయి

BOOK TO STUDENTS! CURE GUARANTEED!
SOVEREIGN SPERMATORRHOEA PILLS
శుక్లమేహనివారణమాత్రలు.
(3473) 1 Tin of 30 pills per Re. 1-0-0
Sensational and startling results in 24 Hrs. Else money refunded. 2 pills alone stop emissions; cure wet dreams astonishingly. 2 Tins suffice for radical cure. (A)
M.V. R. RAMACHANDRA RAO MARKET TANK, COCONADA

ఆరోగ్యమార్గము శ్రీ గాంధీమహాత్మ ప్రణీతము

గ్రంథములో ఒక్క పంక్తి అయినను వదలక శ్రీ శ్రీనివాసుని కృపలన తెలిసింపబడినది. సబర్బత్రి సత్యాగ్రహ శ్రమములో ప్రత్యేకముగ తీయబడిన కాపీనధారియగు శ్రీ గాంధీ మహాత్ముని ఛాయాపటము ఇందు చేర్చబడినది. పుస్తకములు వి. పి. గా పంపిన కొన్ని తిరుగవచ్చుచున్నవి. ఈ కాలములో ప్రతిపుస్తకమునకు రిజిస్టరు, వి. పి. పోస్టేజి ఖర్చులలో పుస్తకము చేరునప్పటికి పుస్తకమునకు ఇట్టింపువెల అనగా రూ 0-12-0 (పండ్లెండు అణాలు) అగు చున్నది. కావున భరించలేనివారు ముందుగా రూ 0-7-6 యేడున్నర అణాలబిళ్లలను అందజేయవలయునని నా సమాహితప్రార్థన. క్రొత్తగా ఆర్డరు నిచ్చువారికి వి. పి. లు పంపబడును. మా భాషాంతరి కరణము నందు మూలగ్రంథమున కించుకేయి లోపములేక యున్నదని వ్రాయుచున్న యోగ్యతాపత్రికలను (ప్రచురింప ననవసరము, దీనిలాభము కుటీంభరత్నమునకు గాక ద్దమండల ఔషధివారణ కార్యసాహాయ్యార్థమై పదివినియోగము చేయబడునని నా మనః పూర్వకముగా జెప్పుచున్నాను.
గూఢారి రామచంద్రరావు.
సేవాశ్రమము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

జాతకమార్తాండుము

రెండవ భాగము

ఇది అచ్చుపూర్తి అయి సిద్ధముగా నున్నది. 800 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థులము, గ్రహస్థులము, భావస్థులము, వడ్డలములు, పాదశక్త్యు, అష్టకర్మ, తాత్పర్యసహితముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావస్థులములు మహాదత్త అంతర్భావములను, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి శుభశక్తిలినీ అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సామ్యు వాపసు చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరణములు పంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు. ఆలస్యమైనచో ప్రతులు దొరకవు. ఆ కేల్ల వెంకట శాస్త్రి.
గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.
(గోదావరి జిల్లా)

Wonderful Leprosy Cure.

"కుష్టురోగ నివారణ"

ఒక మహాత్మునివల్ల లభించినది.

అష్టదశవర్షవ్యాధులను, యేబారీ కవాయినయినను, బాదలు, మచ్చలు మొదలగు మేహవ్యాధులను యాత్మయాత్మకు, పిర్వకృష్టి కీరకాంతి కలగజేయును, గుణములేదని యుట లేనది వారు 116 లు బహుమానము వర్ణములేదు. ఒక నెల దినములకుంట్ల నుమాదగా నరవదు మందు దేవార్ప రూ 60-0-0
రెడ్డి అండ్ కో, ప్రొటెయిటరు యం. నుల్లారెడ్డి
(8888) గోపాలపురం, కొత్తపేటపాస్టు సోదారి జిల్లా.

స్వరాజ్య పద్యములు, పాటలు.

1. మహాత్మాగాంధీ ప్రబోధపద్యములు 0-1-0
2. మహాత్ముని దివ్యవాణి (వచనము) 0-1-0
3. భారతమాతపలుకులు (పాట) 0-1-6
4. స్వరాంజ్యాంధోళనము (వచనము) 0-1-6
5. దేశీయపదము (చక్కనిపాట) 0-2-0
6. ఆంధ్రపాఠశాలము (పద్యరత్నములు) 0-2-0
7. మజాబుపాట (బొబ్బిలి కళవత) 0-2-0
8. దేశీయ కీర్తనలు 40 (పాటలుగలవు) 0-3-0
9. రామదండుపాట (రాధామజన) 0-3-0
10. స్వరాజ్య ప్రబోధపద్యములు 0-3-0
11. మహాత్మాగాంధీ జీవితము 0-3-0
12. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు (60 గలవు) 0-4-0
13. లోకమాన్య బాగం. తిలకు హరికథ 0-8-0
14. స్వరాజ్యదర్పణము (కాంగ్రెసుకథ) 0-8-0

ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములు మావద్ద గలవు
స్వదేశపుస్తకశాల, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ రావుగారిచే రచింపబడినది గ్రంథములు— నాటకములు

నర్మదాపురుకుల్పీయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధనివాసము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, మూడవవాల్యూము. [3513]
పూర్ణిమముద్రిక— నాటకములు
వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగద్వైపాస్తలాభురము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక రహస్యములు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంకే గాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, కరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేడక చేయగలరని గాఢగంటి యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2118-688) పి. ఆర్. జనార్దనశాయకు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

వదనకామేశ్వర లేవ్యము

దుర్బలలపాలిటి సంతిని:— సేవాము, నిక్కాళ, శుక్ల సప్తము, నిస్సత్తుక, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతి, పిర్వకృష్టిని, సంతాన ప్రాప్తిని, కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కు డబ్బీ రూ 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (8851)
రోజుపుష్ప లేవ్యము:— ఇది వలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాయము 15 కు డబ్బీ రూ 0-10-0, వి. పి. చార్జి 0-7-0. [1]
పి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, వెలిజేపి, నెల్లూరుజిల్లా

తెలకుమ్మలకు పూచీయెన

ఔషధము

చర్మముపైన యందు తెల్లమచ్చలు వెల్లూత వలన 8 దినములలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే శ్రేష్ఠ మైన యాలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన భరకంటే రెండింతలు వైకము వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి. లో సహ రూ 8 లు.
ఉత్తరములు అంగభావలో వ్రాయవలెను
(3400) The Aryan Nursery, P O Kamtaul Darbhanga.

(8081) "కత్తికట్టలు"

వెన్నకత్తి గల్లి గజను పొడుగు గలది. సాగవైద్యం. 1-3 రూ 4-8-0.
దజను కొనువారికి 1డి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చులేదు.
వలయువారు ఆర్డరుతో ఒకరూపాయి అడ్రాసు పంపవలెను. వి. వెంకటేశ్వర్లు అందు కోరట్లకు అండ్ లాక్ మేకర్సు etc.
నెల్లూరు, (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగ్రాఫ్ అడ్డము: ఇంద్రప్రస్థ నెల్లూరు.
అంబేద్కర్ మార్కెట్, నెల్లూరు.

చదివినా చూడకు !

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రములు !!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు ?

1. లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలుచే గుణములు నాకును నాకర్థకు వచ్చు రోగులకు అతిశ్రేష్ఠికముగ నున్నది. కె. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాల్లబజారువీధి రంగూను, బర్మా. లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు జనులకు గలుగు సకలవిధ రోగములను పూర్తిగా నాశముచేయును. 250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూపు 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు ఔషధము. మెదడు దుస్థిలము, మరపు, తలవేడిమి, మలబద్ధకము, ఆకలిలేకుండుట, కాంక్షింపనత, గుల్మము, మూలరోగము, స్వప్నస్థలము, శీఘ్రస్థలము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధకర్మము నిచ్చుచు బలమును గలిగించును. ఇది మానవకోటికి గొప్ప వరప్రసాదము. 20 దినముల ఔషధముగల బుడ్డి 1 కి రూపు 1-0-0.

ముఖ్యగమనింపు:—మా కాతాదారుల సౌకర్యార్థమై వాగుకోరుటచే మద్రాసు, నెం 831 తంబుశెట్టివీధిలో మా బ్రాంచిని తెరచియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సాహ మొసంగు కోరదము. వి. పి. అర్జును మద్రాసు బ్రాంచినుండి పంపబడెను.

(954)

సాశ్వత వైద్యశాల వందీతులు శ్రీశీతారావున వైద్యశాల మొసూరు.

సెకద్రావకము.

చర వ్యాధులు సాపట్ లోషన్

తామర, గజ్జి చర్మవ్యాధులు మొదలగు వాటి కిది త్వరలో నిజమైన గుణము నిచ్చును. ఇది సువాసనగల ద్రావకము. గుడ్డలకు మరకకాదు.

బుడ్డి 1 కి రూపు 0...6—0

ఈ టూనిక్ స్త్రీలకు గమకారి వంటిది.

ఆందరిచేసిపార్శ్వచేయబడెడి తెలుపు వ్యాధిగల

స్త్రీల కిది రామబాణము వంటిది.

దీనియొక్క గుణములు ఆత్యుత్కృతములు.

ప్రదరరిపు.

[3404]

Sapat & Co.

Kalbadevi Road, Bombay

దంతచూర్ణము

మోహిని తైలము

వెల డబ్బి 1-కి 0-2-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకం.

అశేకులకల్ ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది.

5 కులములు గల సీసా 1-కి ఆకాలు 0—12—0 మాత్రమే.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు

అమృతాంజనము

గాయము పుండ్లకు పునమయిన మందు.

చక్కడిదబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది.

అమృతాంజనము అన్ని నెంపులకు సిద్ధామృతము.

అమృతాంజనము అమృతశబ్ద మాదినిగల మాయమందు గాదు.

నకలు మందులవలన మోసము గలుగును.

పంచభాషచీటిని చూచికోసిన మోసము గలుగుదు.

అమృతాంజనము అంజనశబ్ద మంతమున గల నకలుమందు గాదు.

అమృతాంజనమునకు సాటియైనమందు అమృతాంజనమే.

అమృతాంజనం డిపో, { 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, జార్జి టౌన్ - మద్రాసు.
లేక 109 ఫేరిరోడ్డు, ఫోర్ట్ - బొంబాయి.

ప్రచండమైన ఈ ఉష్ణ కాలమునందు దేహమునున్న ముఖ్యముగ మెదడునున్న చల్లగపెట్టుటకు

భృంగామలక తైలము

అనే స్నానతైలము

చాల

ప్రసిద్ధి జెందినది.

కండ్లకుంట, హస్తపాదములదాహము, శరీరతాపము ఇవి ఈ తైలవర్షాగమకల్ల పెట్టునే నివృత్తి యగును. మెదడుకు చాల చలవయిచ్చును. చర్మము మృదువుగాను, చల్లదిగాను, ఆరోగ్యముగాను అగుచున్నది. వెంట్రుకలు ఆకాలములో తెలుగుట, పూడిపోవుట వీనిని నివృత్తింపదు. నారాగ్యవర్తము మొదలయిన తలనొప్పలు, తలచుట్టుట మొదలైన వికారములున్న నివారణ మగును. అనేక ఆయుర్వేద - అంగల వైద్యశ్రేణులకల్ల ఈ తైలము క్లాఫింపబడి యున్నది. డిపోమా బొంబయి ఆయుర్వేద చికిత్సకున్న యస్. కే. పి. డి. ఆయుర్వేదాస్పత్రియందు

ప్రధాన డాక్టరున్న వైద్యశాలానికి సంపాదకులుగాను నుండు

ఆయుర్వేద భూషణు పండిత యం. దురైస్వామి అయ్యం - కె. పి. కే. పి. సి.

వారిచేత ఈతైలము తయారుచేయబడినది ఖరీద సీసా 1-కి రూపు 1—4—0. తపాలాఖర్చు మొదలైనవి ప్రత్యేకము.

ఆర్యఔషధశాల, 7. ఆదియప్ప మొదలివీధి, వేదేరి, మదరాస్.

నిష్ఠుడుగ తయారుచేయబడిన శాస్త్రీయ ఔషధములు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీతో బొంబయి.

తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మేనేజర్, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,

18, హాన్ రోడ్, బొంబాయి-40.

తాళీసాదిచూర్ణము

(కార్మధరంగహిత)

తాళీసాదిచూర్ణము శ్యావరోగములకు బలమిచ్చును.

దగ్గు ఎర్రూపిరి రోగమును పోగొట్టును.

తాళీసాదిచూర్ణము దగ్గుపోవాడిన జ్వరమును, వాంతులను, ఆతిసారమును పోగొట్టును.

తాళీసాదిచూర్ణము తీయరోగములో మిక్కిలి యుపయోగకరము

తాళీసాదిచూర్ణము ప్లీహము, గ్రహణిరోగములందు

దురోగములను పోగొట్టును.

తాళీసాదిచూర్ణము చిన్న పిల్లలకు తరుచుచున్న జల

బుల దగ్గుల పోగొట్టును.

తాళీసాదిచూర్ణము గర్భిణీస్త్రీలకు వచ్చు ఆరుచిని,

వాంతులను పోగొట్టును.

తాళీసాదిచూర్ణము గొంతుక రామికినిపోవుట, స్వ

రహీనము మొదలగు గొంతుసంబంధమైన వ్యా

ధులయందు మిక్కిలి యుపయోగించుక.

వైద్యులకు ప్రత్యేకమైన ధరలు. (సోప)

చూర్ణము 10 కు 1-8-0

పేజ్లెట్టు 50-కి 0-8-0

మేనేడింగు డ్రైరక్టరు

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. ఏ. ఎం. డి. సి. ఎం.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదఫార్మసీ, లిమిటెడ్,

9 హాన్ రోడ్, మాంటూరోడ్, మదరాసు.

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

భరితఖండమున అనేక స్వల్పవతికములను

మొదటితరగతి యోగ్యతాపత్రములను బొందిన

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

వైద్యరన్ని వందీద

డి. గోపాలాచార్యగారి

ఆలీనోదరులు, దేశద్రోహులా?

సర్ విన్సెంటుగారికి సమాధానము

కేంద్ర కిలాఫతు సంఘ కార్యదర్శి బొంబాయి క్రాంతి కమిటీ వ్రాసిరి:

ఆలీనోదరుల విడుదలకు గూర్చి మహమ్మదు సమ్మదు గారు మార్చి 9 వ తేదీ డిల్లీకాసన సభలో తీర్మానము నుపహరింపగా సర్ విలియం విన్సెంటు ఒకసారి యావస్థాసము విశోదకరముగ నున్నది. తనవై పరిశీలించిన సేరములన్నిటికి సమాధానము నిచ్చుటకు ఆలీనోదరులే బయట యుండిన సర్ విలియం దంభాత్వం యుచితానుచితములు బోధపడియుండును. సర్ విలియం విన్సెంటుగారి ముద్రపడిన జరిగిన ప్రాసిక్యూషన్లకు ఫలితముగ వారు బండికృతులై యుండునపు డిల్లీ ముట్లాడుట యసహ్యకరము, అనుచితము. శూరుడగు మహమ్మదతి జయాలేడు, కనుక యంతటి యశశాశము మరల తనకు దొరకదని సర్ విన్సెంటు విజృంభించెను. కనుక వాదములకు కాసన సభ తగనిది అతడు తలంచి యుండెనేమో? ఇదిగూ ప్రభువు ధర్మము నడు దృష్టికెరిగి యుండి సర్ విన్సెంటు ఒకసారి యావస్థాసముయొక్క ప్రతిని ఆలీనోదరులకు బంప యాత్మరథ చేయుచో తాము లేనపుడు మోపబడిన సేరములకు వారు తగిన సమాధాన మొసంగదురు. కాని రిడింగు ప్రభు వంటికి శూర కృత్యమునకు బూనుకొనునా? కాకాగారము నందు సామాన్య సేరము లొసగు బడిడి సోకర్యములు గూడ ఆలీనోదరులకు లేవు. వార్తాపత్రము లేవు. ఇరువురుకు పుస్తకము లుండవు. వ్రాయుటకు గావలసిన వస్తువులుగూడ వారి కొనగరు. ఇట్లుండ, వారియెదుట ముట్లాడుటకు జంకి జెయిలులో నుండగా ముట్లాడుట కవకాశము కలెనెను. అయినను వారితోటిపరిచయము నధికముగ గలిగియుండిన వాడగుటచే, నింత తారుమారు యాగొప్పించ జడిన సేరముల నన్నిటికిని సమాధానము నొసగుటకు బూనుకొనుచున్నాను.

మాపకా దురంతములు ఆలీనోదరుల యొక్క గాని, కిలాఫతు సంఘము యొక్క గాని ప్రబోధముల వలన ఫలితముని చెప్పుట యాత్మరథముగను అన్యాయముగను నున్నది. ఇదియే వాస్తవమైయుండినచో కరాచి విచారణకు పూర్వము మలబారు దురంత కారకులను శేతము నేమోపి వారిని విచారణచేసిన బాగుగ నుండెడిది. ప్రపంచములో నెన్నదగిన సేరము లెన్నిగలవో అన్నిటికిని ఆలీనోదరులకు ముడిపెట్టి వారి నన్నిటిపై ఒకేసారి చరణసగా విచారణ జరిపిన ఆలీనోదరులకును దేశమునకును జేయకరముగ నుండునని తలంచెదను. ఇవిజాలక వారింక నేమైన క్రొత్తవానిని జేయగలరన నూహలు స్ఫురింపుచో ఆ సేరములపై గూడ యిప్పుడే విచారణ చేయవచ్చును. మామిరారుంతముల నిజకారణములు ఇప్పటికి ప్రజలకు బాగుగ తెలిసి యున్నందుచే సర్ విలియం విన్సెంటు గారిమాట తలచిని మోసపలుకాలవు.

అంజుమానికుడంకి కాబా స్థాపనమును ఆలీనోదరులపై సర్ విలియం విన్సెంటు మోసప్రయత్నించెను. ఈ ప్రయత్నమును తయారధ్యక్షులతోడ కిలాఫతుసభలజరుపుటతో నుపయోగింపబడునని యెంచుచున్నను కట్టింపకొనుటకు అశ్వంతరములు గల్గించు లాగున నున్నది. సర్ విన్సెంటు మహమ్మదీయ సంఘమును, మహమ్మదీయ మతమును, మహమ్మదీయ ధర్మములను విచ్ఛిన్నము చేసినను చేయవచ్చును.

మహమ్మదీయ మతస్థులకు రాజకీయ మతవిషయములందు శేదము పాటింపని సర్ విలియంకు బాగుగ తెలియును. మహమ్మదీయుల యాత్రాస్థలములు మహమ్మదీయతలచేత కజలింపకుండులాగున వానిని సంరక్షించుటకై అంజుమానికుడమి కాబా స్థాపింపబడెను. ఈ సంఘమునకు మాలన మేకరత్తి కార్యకర్తగ నుండి యాంబంబు నుండి యాత్రాస్థలములకు వెళ్లువారి ప్రయాణ కష్టమును ప్రభుత్వమునకు వివరించుచుండగా భారతప్రభుత్వమువారి సంఘ యాత్మరథము నంగీకరించిరి గాని యంతవరకు మగు నుద్యమమునకు సంబంధించిన సంఘముని అప్పుడును వారొనలేదు. న్యాయమూర్తులు తిండ్నే, రహ్మాన్ గారుల నివేదిక ప్రజల సమ్మతిగాను నుండుటచే మహమ్మదీయులకు సర్ విన్సెంటు సిద్ధాంతముతోటి యనసరములేదు.

ఆలీనోదరుల కేసును విచారణచేయుట కప్పుడు రహ్మాన్ గారిక జడ్జిగ నియమింపబడెను. ఈతడు ఆలీనోదరుల యొడ అంతకు పూర్వమే దురభిప్రాయము గలిగియుండుటచే నోదరు తీరిని నిరూపకమును అధిక్షేపించిరి సర్ విలియం జైప్రయంచు కొనుట యనసరము. ప్రభుత్వమువారు ఆలీనోదరుల కార్యముల

వివరములను స్వభావమును నోదరులవక్షసుండియే స్వయముగ గనుగొను నుద్దేశముతో తమ యొద్దనుండిన కాగితము లన్నిటిని జడ్జిలకుబంపిరి. అట్టివిశ్వాసపుఅమీరుకు ఆలీనోదరు లుత్తరములు వ్రాసిరను శారోపణ అప్పుడు ప్రబలముగ నుండియుండుటచే అట్టి యుత్తరములను జూపుదని నోదరులు న్యాయాధిపతులను జేడకొనిరి. ఒకవేళ ఏమైననుండిన నవి తప్పదస్తావేజులుగ నుండుననియు వారు చెప్పిరి. ఆదస్తావేజులు తమకు ప్రభుత్వమువారు బంపలేదనియు, వానివి నామటకుగూడ తమ కవకాశమొన జడ లేదనియు న్యాయవాదులు స్పష్టముగ బలికిరి. కనుక విదేశీయులతోను విదేశీ ప్రభుత్వములతోను సోదరులు లుత్తరప్రత్యుత్తరములు రహస్యముగ జరుగుచుండెదన నారోపణ యన్యతప్రారంభమైన దని తేలెను. న్యాయాధిపతుల విచారణ ఫలితముగ నోదరుల విడుదల కిఫార్సుచేయుటకైన. కాని సరిహద్దులవద్ద రాజకీయ స్థితులు విషమాకాశము దాల్చుచుండె నను నెడమతో భారత ప్రభుత్వమువారు ఆ కిఫార్సును తృప్తికరించిరి.

స్వాధీన, జాతీయతను మతమును సంరక్షించుకొను నుద్యమము మహమ్మదీయ మతావేళ పూరితముని కొందరు యూరోపీయులు పరిభ్రాధిపతులు వ్యవహరింప జొచ్చిరి. మహమ్మదీయ సంస్థాపనలకుండును, మహమ్మదీయుల యందును ప్రజలకు దురభిమానమును గల్పించు నుద్దేశముతో నిపన్నుగడలు ఏర్పడెను. న్యాయమైనట్టియు, ధర్మమైనట్టియు కిలాఫతు సమస్య యందు సానుభూతి జూపుటండిన హిందూమిత్రులను చీలదీయుట కీ ప్రయత్నము లెన్నియో జరిగెను. కాని గాంధీ మహాత్ముని ప్రబోధము వలనను హిందూ దేశభక్తుల సామర్థ్యము వలనను ఈయోజనలు సాగినవి కావు. మహమ్మదీయులను ఆసియాఖండ వాసులను ప్రత్యక్షము ముఖ్యముగ బెదరించునది యింపిరియలిజమునందలి యాశేషము. ఆలీనోదరులు భారత జాతీయతను జోధించు చుండగా మహమ్మదీయ మతావేళమును పురిగొల్పుతుండెదనటు వట్టి యబద్ధముని స్పష్టముగ నెల్లరకును తెలియగలదు.

రావల్పిండిలో హతానా ఒబయదుల్లాను ఆలీనోదరులు కలసి కొనిరట. సి. వి. డి. లో వాదోక డు ఇష్టము వచ్చినట్లు వ్రాసి పంపిన కాగితమును, నోదరుల నిర్బంధము నకు తగిన కారణముగ నుండ గలదనియు సమర్థించు కొనుటకు పనికి వచ్చుననియు ప్రభుత్వము వారప్పటితో తలంచిరి. కాని జరిగిన వాస్తవముకి కాశేకారు. ఆలీనోదరులు అప్రయత్నముగ నొకమాట 1918 లో అతిమౌనీడుకు వెళ్లినపుడు భారత ప్రభుత్వము సరిగా నేర్పడియుండలేదు. తాత్కాలిక భారత ప్రభుత్వవిధానమును గూర్చి యాచించుచుండిన మహేంద్రప్రతాపు దేవునికి భారత దేశమును నదలిపెట్టి వెళ్లలేకు అయినను మాలన ఒబయదుల్లాను కలసికొని కావించిన సంభాషణపై బయలు దేరిన యతికయోక్తిపూరితమగు న్యాయాధిపతులకు శ్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు ఆలీ నోదరులే తగియుండురు. ఈవిషయమై తమ యొద్దనుండెడి విషయములను జరిగింక పలుచుటయు, విషయము లన్నియు కరాచికి పూర్వము తెలిసినచో అంతరము తెలిసినచో ప్రకటించుటయు అనసరము; తేవన్న యిదంతయు అన్యరీతుగ తలంపబడును.

సర్ విన్సెంటు రాజద్రోహకరముగ నుత్తరములను మూడిటిని పేర్కొనెను:

(1) ఒకవిశ్రుతకు (2) ఒకభారత సంస్థాపాధీశునికి (3) మాలన మేకరత్తికి ఒకవిశ్రుతవ్రాసినది. ఈయుత్తరములను బయటపెట్టినయెడల అందలి సత్యాసత్యములను దస్తావీరి సంతకములను మనము బాగుగ పరిశీలించుట కవకాశము గలుగును. అంతకంటె వానినిగూర్చి నమ్మబుట వీలులేదు. ఆలీనోదరులు పలుమా రీకల్పకాకథలు ఖండించిన చదునగు లెరుగుదురు. అయినను పజుసస్యముగ నొకయభిప్రాయమును గలిగియుండుటకు ప్రభుత్వమువారవకాశము నీయలేక. వాస్తావధింకము గలిగిన తెలిసికొని భారతమహమ్మదీయులు కిలాఫతు సంరక్షణమునకై యాంబోళన గావించ మొదలిడిరి. నోదరులును మహమ్మదీయాభిప్రాయమునే వెలిబుచ్చిరి. ఇట్లుండ సర్ విన్సెంటు ఇతరకాలమునకు భారతమునల్కానుల భావమును తృప్తికరింపబ్రయత్నించుట చోద్యముగనున్నది. ఈవిషయమై నోదరులు చేసిననేక కాశ్యతముగ నిలవగలదు. వానిని ఎల్లకాలము, యెదును ప్రశంసించుచుండురు. విశ్వాసరాలో నిర్బంధమునందుండగా ఆ

ప్రపంచముద్రమా తలమాపిన సమయమున నోదరులు తెలిపిన యభిప్రాయము లెల్లరకును తెలిసినవి. వారిని వెంటనే అందులకై బీటులు చెటసాలతో ద్రోసిరి.

హిజారు ఉద్యమమునకు ఆలీనోదరు లంతమాత్రమును బాధ్యులుగారు. ఈయుద్యమము వారిసలహాపై గాని యుగి కారముతోడ గాని ప్రారంభమైనది కాదు. ఆ సతీ యుద్యమము ప్రారంభమైన పప్పుడు మాలన మహమ్మదీయింగ్లాండునందుండెను. మహజరీనుల డిల్లీ సిండులనుండి తేచి పోవ ప్రాంధిచిరి. మాలన మేకరత్తి యాకార్యమును సంపూర్ణముగ ఖండించెను. కిలాఫతు సమస్యను పరిష్కరింపకున్న భారత ముసల్మానులు తగిన కార్యవిధానమును తయారు చేయ వలసి యుండు నని ఆలీనోదరులు చింత్యాగాలో నుండగ నే తెలిపియుండిరి. జెహదు- సుత యుద్ధము వీలుగదనియు ఇక తమకు మిగిలి యుండునది హిజరేకావున ఆది తప్పనిసరియనియు మహమ్మదీయులు తలచిరి. కాని గాంధీ మహాత్ముడును, హిందువులును కిలాఫతు ఉద్యమమునకు సానుభూతి జూపి ఆపత్తుమున వహించినది మొత్తము హిజారు ఉద్యమము మూలబడెను. కిలాఫతు సంఘముగూడ నేజోవిధముగ పరిష్కరింప నెంచియుండెను. కాని మహజరీనులు కొందరు తమ కకమానము గలిగెననియు అకమానముతో నిక ఇచ్చట నుండిన నుపయోగము లేదనియు తలచి లేచివెళ్ల నిశ్చయించుకొనిరి. కై బరుకనుమలకద్ద మృతినొందిన మహజరీనుల కెల్లయొకట కుప్పలన్నియు నెవర్న సందివలన గలిగిన ఫలితము. నెవర్న సంది యిట్లు పరిణమించుటకు బ్రిటిషు మంత్రులే కారకులు.

మాలన మహమ్మదీయి లండను, ప్యారిసులకు హిజరతు వెళ్లుటకు సర్ విలియం అధికారియగు ఛమ్ముఫర్డు ప్రభువు కారకుడు. కనుక ఇందులకై ఆలీనోదరులపై వాడివెడలుటకు అనసరమే కన్పింపదు. పని జాస్తియగుటచే సర్ విన్సెంటు జ్ఞాపక శక్తి తగ్గుచున్నట్లున్నది. నిరుపేదలగు భారతీయుల సామ్యము నుమారు ముప్పదిసంవత్సరముల నుండియు నుఖముగ తిని కాలము గడపుచుండిన యీతనికి మహమ్మదీయరాజభావము యూరపులో నేను మాసములుండుట కండ్లు కుట్టి యుండును.

తోడిహిందూవుల కుడద్రవము గలుగునట్లు భారతదేశమున మహమ్మదీయ రాజ్యమును స్థాపింపలేదని నోదరులు ఒక్కతేజ కాలమైనను తలపెట్టియుండలేదు. కనుక సర్ విలియం వారిని దేశద్రోహు లని వ్యవహరించుట కావంతయేని సమంజసకారణము లేదు. దేశమును జయించు నుద్దేశముతో అశ్రమలుగాని, తుర్కి దేశస్థులుగాని వచ్చిరేని వారితో పోరాడుచునని వాల్చెన్ యోమాదులు ఎల్లగెల్లి చాటియుండిరి.

మహమ్మదీయులనుండి ద్రవ్యము నిర్బంధపెట్టి కనూలు శేసి యూరపులో వృధాసేయుడెననియు వానికి లెక్కదాఖలాలు లేకరియు సర్ విన్సెంటు చివరనక్షేపించి. ద్రవ్యమును నిర్బంధపెట్టి కనూలుచేయు విషయములను నూచింపకున్నక్షేమముగ నుండెడిది. యుద్ధయుద్ధములను ప్రవేశపెట్టి వానిని ప్రజలు తమంతట తామెసగినను చెప్పుకథలు చాలును. మునిసిపల్ న్యూ బోర్డుకేసు మరియొకటి. నైజికాఖలో 82 కోట్లు రూప్యములును ఇతర కాఖలలో డిక్కుమాలినంతయు వ్యయమగుచున్నవి కాని మహమ్మదీయ తోడిమతస్థులు సమర్పించిన సామ్యవన ఖర్చు లెక్కల నడుగుటకు వారే తగియుండురు. ఇతరులకు వాని తో నేమాత్రమును సంబంధములేదు. రాయబార సందర్భమున వ్యయపడవపడిన ప్రతిదమ్మిడికే తెక్కలు గలనని యిప్పుడైనను సర్ విన్సెంటు తెలిసికొనునగాక. మాలన మహమ్మదీయికి ఊపిరి విడుచుట కైనను వ్యవధి యుండనందున తయారుచేయుచుండిన తెక్కల కాగితములను సంతేయింపట వీలులేకుండెను. మాలనా నిర్బంధానంతరము ఆతని కార్యదర్శి అపనికి బూనుకొనెను. వివరములు త్వరలో ప్రకటింపబడును. అప్పుడు లెక్కలను ఎదు ప్రకటింపవలసినదియు సర్ విలియం కనుగొనగలడు.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి చేతులలో గతి పడునంతర్వముల నుండియు పడుబాళలకును, ప్రాసిక్యూషన్లకును ఫలితముగ ఆలీనోదరులు తమ యమూలముగనుట్టి యాస్తిగి చుమించుగ నంతయు నమ్ముకొనవలసి వచ్చినను సంకల్ప సర్ విలియంకు తెలియకపోలేదు. వీరిని, వీరిబంధువులను డిక్షన్సెలో పెట్టుటకు సర్ జేమ్సు మెస్టరు, సర్ మాస్కోట్టెట్టు వారియెడలెల్లు పెట్టిన యడుచులవలన, నోదరులు తమ స్వగృహములనుగూడ వదలి దేశద్రోహులుగా కుగిలెను. ప్రశ్నికులు ద్రవ్యము వీరు వృధా సేయుచునని యెవరైనను తలంపగలరా? ఆలీనోదరులే యిప్పుడేదేవో వారిమతస్థులు వారికి కొన్నిలక్షల రూప్య

నిర్బంధవిధాన విజృంభణము

(1)

యరవాడచెరసాల - మహాత్ముని మామూలుకైదీని

చూచినట్లు చూచుచుండుట

సి. రాజగోపాలాచారి దేవదాసు గంధిగార్లు మహాత్మునితో సంభాషించుట
సంభాషణవివరములు - బొంబాయి క్రాంతి కలు విమర్శ

పంజాబులో తీవ్రనిర్బంధము - వారమురోజులలో 1000 మందిని అరెస్టుచేయుట

దేశీయు లందఱును 13-వ తేదీని హరటాలు జరుపవలెను - బొత్తుగ అవకాశము లేని రాష్ట్రములవారు
మాత్రము 14-వ తేదీని జరుపదగును - కాంగ్రెసు కార్యదర్శి పటేలుగారి ప్రకటనము

బొంబాయిలో అనుదినము సభలు - పండిత మాలవ్యగారు
మున్నగు నాయకు లుపన్యసించుట - బొంబాయి మహమ్మదీయుల సభ

మూల్లీ సత్యాగ్రహకేసు - శిక్షలు - చారీచారాకేసు విచారణ

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

బరంపురమునుండి కొందరిని కడలూరుకు మార్పుట - వారు నిన్న చెన్నపురికి వచ్చుట

మహాత్మునిసందర్శించుట

రాజగోపాలాచారి-దేవదాసు గంధిగార్లు
యరవాడనుండి బొంబాయికి వచ్చుట
వివరములు

(బొంబాయి ఏప్రిల్ 3-వ స్వకీయనిలేఖరి)

ఏప్రిల్ 3వ తేదీని యరవాడ జయిలులో మహాత్ముని సందర్శించి సి. రాజగోపాలాచారి, దేవదాసు గంధిగార్లు 2 వ తేదీకి బొంబాయికి వచ్చిరి. "మాస్కి 31 వ తేదీ కుక్రవారము నాడు నేనును దేవదాసుగంధిగారును పూనా వెళ్లితిమి. మహాత్ముడు యరవాడ జయిలు లోనున్నాడని మాకు చట తెలిసింది. మూడునెలల కొకసారిమాత్రమే మహాత్ముని చూచుట కనుమతిపడవలెనని జయిలు సూపర్వైంటెంట్ ప్రభు త్వోద్యోగులు తీర్మానించినట్లుని ధాకరు (సర్వెంటు ఆఫ్ యం డియా సాసైటీ) గారు చెప్పిరి. మహాత్ముని పుత్రుడగు దేవ దాసుగంధిగారును ధాకరుగారును నేనును యరవాడపోయి మహా త్ముని సందర్శింప ననుమతియ్యవలెననినూపర్వైంటెంట్ ను కోరిమి దేవదాసుగారితో మరియొక్కరుమాత్రమే చూడవచ్చునని ఆత డు చెప్పెను. ధాకరుగారు వాకోరకు బయటకు వెళ్లిపోయిరి. నేనును దాసుగారును సూపర్వైంటెంట్ నుండినుండి మహాత్ము యుల నిచ్చియుండునని సర్ విస్పెంటుకుగూడ తెలియును. అట్టి విశ్వసనీయుల ప్రవర్తననుగూర్చి సర్ విలియం ఆలోచింప వక్కరలేదు.

వారకేసు శాస్త్రయాశ్వాసముల వర్షించుట కిది సమ యముగాదు. శాస్త్రరియేడుట ఆతిసాదరు లాసగిన గొప్ప ప్రేటు మెంటును కదాచి తెయిలునుండి సమర్పించిన సమాధానమును, తీర్పును, చదివిన చాలును. ఆతిసాదరులవై మోపబడిన ముఖ్య మగు సేనములను శాస్త్రీ త్రోసివేయి శాస్త్రీ శిష్యాత్వ చేయి టయు, జడ్జి ఆశిష్యాత్వ సంగీకరించుటయు చాలును. కేసు ఆవమానకరమును నవజయ మొందినదనుట కీ నిదర్శన ము చాలును. ఏదోయొక యవకాశము నుపయోగించు నుద్దేశముతో స్వల్పమగు నేరమునై శిక్ష వేయబడెను. న్యాయ మూర్తి కన్నడి తీర్చును చతువుదని సామ్రాజ్య కానన సభాసభ్యులను సర్ విలియం కోరెను. మాలన మహమ్మదల్లి శాస్త్రీని యుద్దే శించి జడ్జికి బదులుపలికిన మాటలను, జయిలునుండి బంపిన సమాధానమును కాననసభాసభ్యులు చదువవలెనని మోకరింక.

బొంబాయి, } చిత్రించవలెను.
మాస్కి 31, 22 } ముఃఅజం అలి.

నవటకు వార్తరు తీసికొనివచ్చెను. నూపర్వైంటెంట్ కర్మిమిద కూర్చొనియుండెను. మహాత్ముడచట నూపర్వైంటెంట్ బల్లయెద్ద సంభాషణ జరిగినంత కాలమును నిలువబడియే యుండెను.

భోజనవిషయమున మేము మహాత్ముడిగితిమి. "మేక పాలును కొట్టెమును యిచ్చుచున్నాను. పాలు ప్రాద్దున సాయంకాలము విభజించి యిచ్చుటలేదు. ఒక్కమాత్రే అన్ని పాలును యిచ్చుచున్నాను. నేనిప్పుడు మాడుసారులు భుజించుటలేదు కందుసారులు మాత్రమే భుజించుచున్నాను. నాకు కోవాకు రెండు నారింజపండ్లనిచ్చుచున్నాను. నేను కుమ్మర్రాక్షపండ్లను భోజనసమయమునందు తినట వాడుకయయ్య న్నదని చెప్పినను ఆ ఫలములను వాడు నాకింకను యిచ్చుట లేక." అని మహాత్ముడు తెలిపెను. కొంతమంది అరబ్బీ ఖైదులు నిడిసించుచున్న ఆవరణమునందలి పొయిమిద మహాత్మునిపాలను కాచుటకు ఆనుమతి యిచ్చెనని నూపర్వైంటెంట్ మావిడుట వాదానముచేసెను. "కొంతకాలాలు గాదుగూడ నీ చెరసాలలోనేయున్నాను. ఆయనను గాని ఖైదీ లలో మరి ఎవ్వరినిగాని నేను చూడ వీలులేదు. ఏకాంతవాస శిక్ష విధింపబడినవారి నుండు కొట్టలో నొక కొట్టనందు నన్నుంచి. రాత్రి తాళములేనెదరు. దానికి రెండుగవాక్షము లున్నవి. ఒకటి వైకపునగ్గరకు, రెండవది క్రిందిభాగమునకు చేరువయియున్నవి. దానికి వసారాకూడనున్నది. వకటిపూట నేను సంచరించుటకు వేరుగ కొంతప్రదేశ మేర్పరుపబడినది కాని చులమాత్ర విసర్జనమున కియ్యబడిన పాత్రమునుగూడ నేనుపరుండు చిన్నగదిలోనే యుంచవలెను." అని మహాత్ముడు చెప్పెను. "కుండకుబడులుగా నొక మూతగల పింగాణీతోటైన వెట్టించెదనని"మావిడుట నూపర్వైంటెంట్ చెప్పె ను. "బయటనుండి సామానులు తెప్పించుకొనగూడదు. నా పరపురు తెప్పించుకొనుటకుగూడ వారింకరింపలేదు. కైదీ లందరికిని యిచ్చు రెండు కంబళీలనుమాత్రమే నాకును యిచ్చిరి. అనిమహాత్ముడు తెలిపెను. తలాదనిచ్చిరా అని నే నడుగలేదని మహాత్ముడనెను. నా కాళ్ళవ్యూహ కలిగినది. "తలాద ఆవసర ములలోనిది గాదు భోగసాధనములలోనిది" అని నూపర్వైం టునెను. "ఖైదీల కందరికిని యిచ్చు పింగాణీజారీని గిన్నెను మాత్రము నాకుగూడ నిచ్చిరి. ఒకచెప్పాన్ను తెచ్చుకొనుటకు మాత్ర మనుమతించిరి. వారాప్రతికలను నాకిచ్చుటలేదు" అని మహాత్ముడనెను. "మతగ్రంథములనుగాని మరి ఏగ్రంథములను గాని యిచ్చుటకు తీర్మానించెదని నూపర్వైంటెంట్ చెప్పెను. అది ఆక్రమణని మహాత్ముడువాదించెను."మీరు విజ్ఞప్తి వ్రాసినవో దొరతనమునకుపంపెదనని"మావిడుట నూపర్వైంటెంట్ మహాత్ముని తో చెప్పెను. "కలమును సిరాయిడ్డిని నే నుపయోగింప నభ్యంత రము చేపట్టలేదు. నేను స్వయంకృషి కలన ఉరురు భావ న భక్తి సిం చు చున్నాను.

ఆఖావను క్రాయంటకు మాత్రమే కలమును సిరాయిడ్డిని వాడు చున్నానని" మహాత్ముడు నడివెను! మహాత్ముడు మామూలు భోగతనిమాత్రమే కట్టుకొని యుండెను. మహాత్ముడు చూచుట కంత ఆశోగ్యముగా నున్నట్లు కనబడలేదుకాని, మహాత్ముడు చెరసాలకు వచ్చినప్పటికంటే నిపుడు బలయుతుడయ్యెనని వార్త రుమాత్రము చెప్పెను. ఒక భోజన విషయమున తక్కిన కైదీల అన్ని విషయములలో మామూలు ఖైదీల నిబంధనల వన్నిటిని మహాత్ముడుగూడ తప్పక అనుసరింపవలసియేయున్నది. ఖైదీలని బంధనల విషయమున బొంబాయి నిబంధనలు యితరరాష్ట్ర ముల నిబంధనలకంటె చాల అననుకూలముగా నున్నవి. తా నేవిషయమునను యిబ్బందిపడుచుండుట లేదని మహాత్ముడు చెప్పెనుగాని తీర్పు నొప్పిన శాస్త్రయాధిపతి పలికిన మధురోక్తు లను, చూచిన సౌజన్యమును బట్టి మహాత్మునినంటి పురుషపుంగ పునికెట్టి ఆదరణచూపుట సమ. జనమని మనము భావించుచా అట్లు కాకపోయినను, అతనిగౌరవమునకు తగిన భోగ గూడ కాకపోయినను, యుద్ధమునందు పట్టుబడిన ప్రముఖులకు చూ పెడు రీతివైన మహాత్ముని కావరణను ప్రభుత్వమువారు చూపె దరని మేమాసిందితిమి. కాని మేము మహాత్ముని కందర్శించుట కలన బ్రిటిషువారి హిందూనేక పరిపాలనా విధానము నందలి సత్యము లో విదితమైనదని" బొంబాయిక్రాంతి కలు ప్రతికా ప్రతినిధితో సి. రాజగోపాలాచారి గారు చెప్పిరి.

* * *
బొంబైక్రాంతి కలు ప్రతిక విమర్శ

"మహాత్మునికి యరవాడ చెరసాలలో మాపబడుచున్న ఆదరణ యిట్టిదని రాజగోపాలాచారిగారు తెలుపగ నే ఈనెల 3 వ తేదీని క్రాంతి కలు ప్రతిక దానినిగూర్చియే ప్రధాన వ్యాస మును వ్రాసెను. "మహాత్ముడును యరవాడ చెరసాలయందు మాపబడుచున్న ఆదరణనుగూర్చి సి. రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిన విషయములను చదివిన వెంటనే ఉచితజ్ఞతను పూర్తి గా గోల్పోయినవారు తప్ప తక్కిన వారందఱును గాఢ సంతా పమును చెందుట నిశ్చయము. ఆ సాధుపుంగవుని ఆకస్మికముగ సబర్బుతీ చెరసాలనుండి మార్పుటవలనను ఎక్కడికి గొనిపోవునది యు నెవరికిని తెలియకుండ ఆతిరహస్యముగ మహాత్ముని కొనిపో వుటవలనను అపుడే యుద్యోగుల యుద్దేశమునుగూర్చి కొంత సం శయము కలిగినది ఇపు ధానంకయము రూఢియైయున్నది. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు మహాత్ము నొక సామాన్యకైదీగానే భావించుచున్నారు. గాన నటులే మాచుచున్నాను. మహా త్ముడు. ఈకళ్యాణమణి యనియు సాధుపుంగవు డనియు భారతీయులందఱును-భారతీయులె గాక విదేశీవాసులందఱును- ముఖ్యముగా ఆసియా ఖండవాసు లందఱును భావించుచున్నా రను విషయమును బొంబాయి దొరతనమువారు తిరుగరా? తేక మరచిరా? మహాత్ముని ఆశస్త్రవేయంటుకు మొదట నిశ్చ యించినది బొంబాయి ప్రభుత్వసంఘసభ్యులను ప్రయత్నించునో యని యొక బొంబాయిపత్రిక యిటీవల - ఆ విషయమును తెలుపు నగత్యము లేకపోయినను - కలుగజేసికొని దేశీయులకు తెల్పించినది. భారతీయులలో నొకని గొరకవని, కలిగినవో నది దేశీయుల కందరిని కలిగినట్లే యని భావించవలసి యుండ మహాత్మునికంటే సజ్జాత్రేయమునకు విశ్వైకపూజ్యుడని మానక ప్రపంచమున వాసిగాంచిన మానవశ్రేష్ఠునకే అగౌరవము కలు గుట భారతీయులకందరి కిని గూడ అ గౌ రవము కాకుండు నా? బొంబాయి ప్ర భుత్వసంఘసభ్యులగు భారతీయు లివిషయమును మరచిరా? యరవాడ చెరసాలలో మాపబడు నాదరణవలన మహాత్ముడ కెట్టి అవమానమును కలుగదు. ఆ అవమానము భారతదేశమున కును, దేశీయులకును, మానవప్రపంచమున కంతకునుమాత్రమే కలుగును. దీనికలన అవమానముతప్ప సంతాపమేయియునలేదు. దేశసేవయం దిదివర కుదాసినతను సహించుటవలనను, అభి ప్రాయభేదములను వెంచుకొని దుర్మర్మగ్రస్తుల మగుటవలనను, త్యాగభీరువుల మగుటవలనను, ఇట్టి అవమానమునకు మనము సాక్షులమయ్యే యుంటిమి. మనము దేశభ్రోహాలమృత్యుకుండు మేని దేశభక్తి కి కలిగినవారము కాకుండుమేని మహాత్ముని కిట్టి కారాగృహవాసమే తటస్థించియుండదు.

ఈ అవమానమును తొలగించుకొనుట ఎట్లు! ఆగ్రహ మును చూపుటవలన అవమానము తొలగదు. మహాత్మునికి కారాగృహమం దిట్టి ఆదరణ మాపబడుచున్నదని తెలియుటచే దేశీయులు కాంతిని వహించుట మిగులకష్టమేయైనను మహా త్ముని ఆజ్ఞాసారము ఆతడు మనకోరక చేసిన మహాత్మాగ మునకు మన ఆర్థతను నిరూపించుటకు మనమందరమును ఏకా గ్రతతోను ఏకీభావముతోను దృఢసంకల్ప మొనరించి ఆంగ్లే యులకు కలిగిన భీతిని పూర్తిగాతొలగింపవలెను. గడియారపు నడకవంటి సక్రమపద్ధతితోను పంజాబు మెయిలు క్రైయను

వేగముతోనే వేగముతోను నిర్మాణవిధానమును కొనసాగింపవలె నని మహాత్ముడొంగిన ఆజ్ఞలను సేరవేర్చుటయే ఆనమానమును తొలగించుకొనుటకు ముఖ్యసాధనము మహాత్మునికి చెరసాలతో మాపబడుచున్న యీ నిరాదరణ వర్తమానము ఆశ్చర్యపోత సదృశమని నిజము నొప్పుకొనవలసినదో అత్యంతమైగలవారు (మితవాదులు సహాయవాదులు) గూడ చెప్పక తప్పదు. ఈ హిందూదేశమునందును ప్రపంచమునందలి యితరదేశములలోను గల భౌతికతయల కంటెక్కిన- మితవాదులకు, కాంగ్రెసుసభ్యులకు రాజభక్తులకు, సహాయవాదులకు, ఏనుగుల సంఘమునకు సర్వ శ్రమ స్వామి-యమువాదాను ద్వారకదాసుగారు ప్రధాననాయకు లుగ ప్రకాశించుచున్నారో అట్టి కేవలము పార్టీ భారత కానసభ్యులకుగూడ - ఎల్లవారికిని అత్యధికాగ్రహమును కలిగించుటకైన మైమరచి దొరతనమువారి టిటిపనికి బూసెదరని ఎవ్వరు స్పష్టమయిందలెదని క్రాంతికులు పత్రిక ముఖ్యానమునందు వ్రాయబడినది.

మహాత్ముడు-నెహ్రూగారు

చెరసాలలోని ఆదరణయందలి భేదము యరవాడ చెరసాలయందు మహాత్మునికి మాపబడు చున్న ఆదరణతో పోల్చిన, లక్షో చెరసాలలో పండిత మోతీ లాలు నెహ్రూగారికి మాపబడుచున్న ఆదరణ వేయవలదు గులు శ్రేష్ఠమని చెప్పక తప్పదు. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములలో చాల శ్రేష్ఠమైనది కీర్తింపబడు బొంబాయి ప్రభుత్వముకంటె సర్వోచచ్ఛ్రేష్ఠ బట్టరుగారి ప్రభుత్వమే చాల శ్రవణాభ్యుమును కలిగి యున్నదిగానూ చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది. నెహ్రూపండితుని గౌరవమునకు తగినరీతిని వాచుట చెరసాలలో యేర్పాటులు కేరీ. మంచములు, కుర్చీలు, బల్లలు, పత్రికలు, పుస్తకములు మున్నగువాని సన్నియు సందర్భార్థి. పండ్లు మున్నగువానిని టిటి యిచ్చుచున్నారు. పండితుడు పరుపు మున్నగువానిని తెప్పించుకొనుట కనుమతించిరి. కాపురములేని యంత్రకాలలో నొకవికాలముగు భాగమును పండితునికిచ్చిరి. అందొకమూల చక్కని స్నానపుగది నమర్చిరి. స్నానమునకు వలయు ఏర్పాటుల నన్నిటిని చేసిరి. పండితుని పట్ల కాకా గృహా ద్యోగులు సువిచారముగ మెలగడరు. పండితుని సోదరపుత్రు లిరువురుగూడ నతని చెంతనే యున్నారు. వారు ముగ్గురును యిష్టాగ్రహిణి కాలము పుచ్చుచుందురు. పండితునకు కావలసిన పరిచర్య చేయుటకు టిటిలలోనే కొందరిని నియమించిరి. కార్యకర్తలమును కదిలి పోగూడదను నిరోధ మొక్కటిలేవు తక్కినవిషయములలో పండితున కట్టి ఇబ్బందియు కలుగకుండ తగిన యేర్పాటులు చేయుటచే సంయుక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారిని ప్రశంసింపక పోలేము. అచట మహామహాబాదు రాజాగారు హోము మెంబరు. సర్ బట్లరుగారు ఇటీవల నిరంకుశత్వమున మునిగిపోయినను వెనుకటియెంతజ్ఞులను పూర్తిగా మోచివేట్టులేదు. బొంబాయిరాష్ట్రమున సర్ బాట్లలాయదుగారు హోమముగారి విషయమున కరితమానప్రత వలంబించినను అపుడపుడు స్వార్థపరులను ముఖ్యము పరాయణులను తెలుపు వాక్యములనల పూర్తిగా పొరబడుచున్నను మొత్తముమీద పురోవృత్తినే కొరవది తలంచువారు వెక్కువంటి కలరు. గాని జగద్వైద్యుడగు మహాత్మునికి మాపబడుచున్న ఆదరణను బట్టి సర్ బాట్లగారినికూర్చి సదభిప్రాయములుగల పీఠికగూడ నిక నీ అభిప్రాయము తొలగక మానకు. ఈ అనమానము పూర్తిగా ర్తిగా ముఖ్యులచే యెయింద జాని నావంతియును వారు గణింపకుండు నంతటి మైమరపు ఈ అధికారమువలనన యీ వదలినలననే కత్తికాని అని మనము చుంతుల నడుగుట సమంజసమని యొకరు వ్రాసిరి. (హిందూ).

మహాత్మునిశిక్ష

సబుజడ్డి రాజీనామ
సమితి సెంటునకు రాజీనామా
మహాత్మునికి శిక్షవిధించినందున మార్చి 22 వ తేదీన క్యాబులూరు సబుజడ్డి లాలాహరదయాలు ఎం. ఏ గారును ప్రభుత్వాలా సబుజడ్డియేటు స్వస్థు లాలా హనుదాసు గారును రాజీనామాల నిచ్చిరి.

ఖద్దరువ్రతము

బారీసాలు న్యాయవాదుల సంఘతీర్మానము
“జగద్గంగుడు, మానవశ్రేష్ఠుడు, కాంతి స్వార్థిత్వ ప్రభావకుడు, మహాదారుడు, సాగుప్రంగవుడు నగు మహాత్మునికి శిక్షవేసిరి గాన నీసంఘమువారందరూ పుత్రసంతకకు ఖద్దరుబట్టలే ధరింపవలెను. ఖద్దరుబట్టలే యితరులుగూడ ధరించునట్లు ప్రోత్సాహపరపవలెను.” అని వాద్యతీర్మానించిరి.

మహాత్మగాంధీశిక్షాదినము

13-14-తేదీలు హద్దాలు

పటేలుగారి ప్రకటనము

“గాంధీమహాత్మునికి శిక్ష వేయబడిన 18 వ తేదీని అన్ని రాష్ట్రములలోను జయప్రదముగ నెరవేర్చవలెను. 13 వ తేదీ హరటాలురు గూర్చి 13 వ తేదీ ద్రవిడ కేరళ మహారాష్ట్ర పాంచాల రాష్ట్రములవారికిని 14 వ తేదీ వంగరాష్ట్రము వారికిని నూతనసంవత్సరాది దినములైనవిగాన 13వ తేదీని మార్చిన లాభము లేదు. దేశీయులందరును, 13 వ తేదీనే హరటాలు జరిపెదరు. ఆనాడు జరుపుటకు బొత్తుగా వీలులేనిచో ఆ రాష్ట్రములవారు మాత్రము 14 వ తేదీని జరుపదగును” అని దేశీయ మహాజనసభా ప్రధాన కార్యదర్శి వి. జే. పటేలు గారు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘముల కన్నిటికిని తెలియజేసిరి.

జాతీయవారము-బొంబాయి పౌరులసన్నాహములు

ఒకవారములోజూర ప్రతిదినము బొంబాయినగరము నందు సభలు జరుగుచున్నవి. ప్రతిసభయందు ముఖ్యముగ పండిత మదన మోహన మాలవ్యా, శ్రీమతి శరోజినీదేవి, శ్రీ యుత పటేలు, స్వామి సత్యదేవుగారు ఈమాస మారక తేదీ నుండి 13 వ తేదీవరకు జాతీయవారమును జయప్రదముగను, నిర్విఘ్నముగను జరుపవలసినదని ప్రవచనమిచ్చుచున్నారు. జాతీయవారపు ఉత్సవములను 14 వ తేదీ వరకు జరుపవలెనని కొందరికడ కేము. గాంధీ మహాత్ముని కేసునిచారణ ముగియగానే పండితమాలవ్యాగారు బొంబాయిచేరి. తత్తణమే స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు అనుగుణ్యమైన ఒక ప్రత్యేకకార్యక్రమమును తయారు చేసి పెట్టివట్టును, దీనినిగురించి అలోచించుటకు అన్ని రాజకీయపక్షముల నాయకులను సమావేశపరచెద మనియు మాలవ్యాగారు తా మిచ్చట ఇచ్చిన ప్రభుత్వపర్యవసానమునందు చెప్పిరి. ఈసభ జరిగిన వారముదినములలోగా కాంగ్రెసు సామాన్యకార్యదర్శి శ్రీయుత వి. జే. పటేలుగారు మరయొకసభలో నుపవసించుచు పండిత మాలవ్యాగారు మరయొక కార్యక్రమమును తయారుచేయుట కిది తుణుము గావనియు దేశము ఎదుట ఇప్పుడు ప్రజల కొక నిర్మాణపు విధానము గలదనియు చెప్పిరి. మాలవ్యా పండితు లంతట పరిసీతులను గురించి తీర్పుముగ నాలోచించి, కాంగ్రెసు సమృద్ధి పడయకుండ, గాంధీమహాత్ముని చెరసాలకు వెళ్లి సంపర్కపడకుండ తమ ప్రత్యేక కార్యక్రమమును బయల్పరచ వని మరయొక సభలో బలికిరి. ఈలాగు పండితుడు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును సంపూర్ణముగ సంకీర్ణించుటయు, జాతీయవారమును సంపూర్ణ విజయముతో జరుపవలసినదని ఆపేక్షించుటయు వాస్తవత్వకల యొక్కయు సాతాకము ప్రచారమునకు ద్వీగుణీకృత్యా హము గలిగించినది.

కేంద్రకలీలాభాతుసంఘము

కేంద్రకలీలాభాతుసంఘమువారి యాహ్వానము క్రింద బొంబాయి మహామర్మదీయులు ఆదివారమునాడు రాత్రి ఒక సభచేసి గల్లిజోలి, పక్ష్మపుత్రేను, ఏదీయానోపిలలుగ్రినుదేశ మునకు దాసముచేసి, స్మిర్నా దేశములో అంతర్జాతీయాధికారమును స్థాపించి, జలసంఘటనలో తురుష్కములను తీసివేసి, జర్జీతులు అరబ్బీ, పవిత్రస్థలములను గురించి మహామర్మదీ యాభిప్రాయములను నిర్లక్ష్యము చేయుట ఇస్లామతమునకు గొప్ప అన్యాయముచేయుట అగుననియు, అంగ్లవాగ్దానములకు ప్రతిపాటుగ నుండుననియు తీర్మానములను చేసిరి.

బొంబాయి విదేశవస్త్రబహిష్కారము

ఆనామృదాబాదు వర్తకుల తీర్మానము.
విదేశవస్త్రములు, ఈదేశమునందలి మిల్లులలో విదేశపు నూలుతో తయారుచేయుట వస్త్రములను కొనకూడదనియు అత్యుత్కాదనియు ఆనామృదాబాదునందలి మస్తాజీజట్టలవర్తక సంఘమువారు తీర్మానించుకొనిరి.

వంగరాష్ట్రము

చిత్రరంజనదాసుగారి పత్రిక

ప్రకాశకునికి శిక్ష

కలకత్తాలో చిత్రరంజనదాసుగారిచే స్థాపింపబడిన బంగ్లాగు కథ (కంగదేశవస్త్రాంతము) అనుపత్రిక సంపాదకు డగు కిరాను శంకరరాయి, ప్రకాశకుడగు అరవింద్ ముఖర్జీగారైన రాజ్ కిరాను నేమో మోపబడెను. ప్రధాన రాజధాని మాజిస్ట్రేటుఅగు స్విస్టోగారు యీకేసు విచారించి కిరాను శంకరరాయిగారు నిర్దోషుని తీర్మానించి వారిని విడుదలచేసిరి. అరవింద్ ముఖర్జీ గారికి 6 మాసములు విడిఖైదు విధింపబడినది.

పంజాబులో నిర్బంధము ప్రబలుట

విమర్శలేని ఆరెస్టులు

వారమురోజులలో 1000 మందిని ఆరెస్టుచేయుట (లాహారు మార్చి 29)

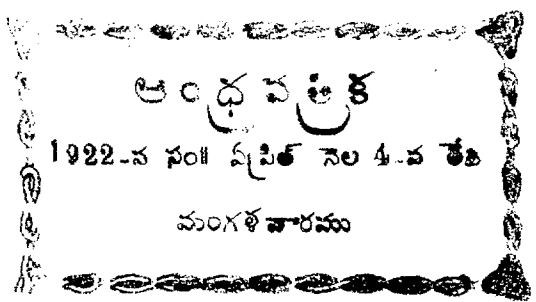
ఆనామృదాబాదును పూర్తిగావదలినచుటకు ప్రభుత్వమువారు తీవ్ర నిర్బంధవిధానమును ప్రారంభించిరి. మార్చి 8-10 రోజులలో 1000 మందిని పట్టుకొనిరి. వీరిలో మోచ్చు మంది సిక్కులు. వారంట్లులేకుండనే పటాల్ పముతోను చాలవోట్ల అనవసర దౌర్జన్యముతోను పోలీసులు ఆరెస్టుచేయుచున్నారు. అనవసరముగ నైసిదిదేశమును కావలియుచును న్నారు. దౌర్జన్య మెచ్చటను జరుగలేదు. కొన్నిచోట్ల మితవాదులను కాంగ్రెసు విషయమున కనిచేయనివాడిని గూడ ఆరెస్టుచేసిరి. గ్రామపంచాయతీసంఘముల సభ్యులలో మోచ్చు మందిని ఆరెస్టుచేసిరి. లాహారు నందలమున చాలగ్రామములం దీసంఘములు కలవు. వీరినందరిని చిల్లర చెరసాలలోనే యుంచిరి. అచట తావుచాలక వారికి చాలయిబ్బందిగానున్నది. సరుపాయములు బొత్తుగారేవు. చాలమంది ఆనామృదాదులగుటచే విచారణమార్తము తేలికగా జరిగిపోవుచున్నది. తుమాణలిచ్చుటకు ప్రోత్సాహ మధికముగ నున్నదిగాని యంతెంతకప్పురును తుమాణల నియ్యలేదు. చాల కఠినదీర్ఘ కాల కేతులను వేయచున్నారు. చెరసాలలో సరుపాయములు నానాటికి నశించుచున్నవి. మామూలు సౌకర్యములనుగూడ మాపుటలేదు. ఈ సంగతులను తక్కిన రాష్ట్రములకు తెలియనిచ్చుటలేదు. టపాలకాళివారు ఉత్తములను తగిల్చివేయుచున్నారు. తింతి వార్తల ననలే పోనిచ్చుట లేదు. ఇంతవరకు దేశీయు లతి కాంతిముగ వైర్యముతో మెలగుచున్నారు. (బోంబే క్రాంతికులు)

గంజాము రాజకీయ శిక్షితులు

గూడలూరుకు మార్పులు

నిన్ను నారు చెన్నపురికి వచ్చుట

కందాళం సర్వేశ్వరరాష్ట్రీ (అఖిలభారత ఆనామృదా విద్యార్థి సంఘమున ఆంధ్రప్రదేశ్, ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడు), ఇంద్రగంటి వెంకటేశ్వర్లు (మాడుగుల-వికాఖ పట్టణముజిల్లా), పిన్నంటి వేంకటమహారావు (బొంబాయి), తామర రామకృష్ణారావు (శ్రీకాకుళము), అనామృదా (కటకం), గార్ల బంపురం చెరసాలలో కఠినశిక్ష ననుభవించుచుండిరి. ఇటీవల నవంబరు 18 రోజులు తిండి మానినవారిలో అనామృదా, సర్వేశ్వరరాష్ట్రీ, రామకృష్ణారావు గార్లుగూడ నుండిరి. ఆరోజులలో నూపర్నెంటు పలునారులు నిర్బంధమున వారిచేత భోజనము చేయించెను గాని యిసమైక్యరు జనరలు అనుమతిని కొరవది వారికి కొన్ని సరుపాయములను చేసెను. వి. జి. ఏమి నాననో తెలియును గాని 2 వ తేదీ ఉదయమున ఆకస్మికముగ వీరిని చెరసాలనుండి రైలుస్టేషనుకు వదిలిపించిరి. చేతులకు బేడిలు తగిలించి వారి సామానులను వారిచేతనే స్వీకరణ మొందించిరి. వీరందరూ చిక్కిపోయిరి. చెరసాల నుండి పంపి వేయునపుడు మరల వారిని తూచకపోవుట మరయొకతెలుసు. వీరు నిన్న (13 వ తేదీ) కలకత్తా మెయిలులో చెన్నపురికివచ్చిరి. వీరిని కడపూరుకు పంపుటచే చెన్నపురికి తీసికొనివచ్చిరి. వీరు నిన్న రైలుదిగి సర్ రామస్వామి మొదలగురు సత్రమున భుజించినపిమ్మట మరల రైలుస్టేషనుకు వచ్చుటదనగా మాకు చాల సమానముగానున్నది గాన మేము నడువలేమని వాదించెప్పిరి. నందులకు పోలీసులు ఊగులై వానిచాల నూపించిరి. పోలీసు టులు కాదు లగ్నీనను కీడితు లేమియును శాంతిముననిదనక నడవలేమనిమాత్రము ఖండితముగ చెప్పిరి. ఇక చేయునది లేక పోలీసులువారిని ట్రాయునిగ ఎగ్గురు స్టేషనుకు తీసికొనిపోయిరి. వారు తన్నాహముతోనే యున్నారని మోక్షకు వ్రాసిరి.

మహాత్ముని బాధలు

భారతీయుల దుఃఖములను తా ననుభవించి వారిని తరింపజేయుటకు, గాంధీమహాత్ముడు కారాగృహమునకు జనెను. తా ననుభవించెడి బాధలు, దేశమునకు చాలునని, మహాత్ముడు పూర్వవిశ్వాసముతో బలికెను. ఏలనన, అత్యంత పనిలేహ్యదయు లనుభవించెడి కష్టములు, మిత్రులను శత్రువులను గూడ పవిత్రపతుల జేయజాలి యుండును. ధర్మమును స్థాపించుటకు బనికెవచ్చున. మహామహుల త్యాగము చిరకాలము నిలిచి యుండును. ప్రహ్లాదుడు, హరిశ్చంద్రుడు, బుద్ధుడు, జినసే, మొదలగు ధర్మవర్తనలు, ఆత్మార్పణ గావించిన ఫలము, నేటికిని నిలిచియున్నది. వారి నామస్మరణము ధర్మవర్తనమునకు మనుజుల నేటి కిని పురికొల్పుచున్నది. బాధానుభవమునకు అర్హత గలవారు అరుదుగ నుండురు. నిష్కళంక న్యాయులును, పావనచరితులును, ధర్మమార్గాను సరులు నగు మహామహుల త్యాగమే, అత్యంత ఫలదాయకముగ నుండును. లోకోత్తరపురుషుడగు గాంధీమహాత్ముడు సోదరదేశీయుల ముక్తి కొరకు, బాధ ననుభవించవలసివచ్చుట, గొప్ప అదృష్టమని భావించక తీరదు. మహాత్ముడు బాధ ననుభవించునపుడు, సహించుటకు సామాన్యజనుల కెంతకష్టముగ నున్నను, దూరదృష్టితో యోచించిన నట్టిసందర్భ మత్యంతావశ్యక మయ్యెనని గ్రహింపవచ్చును. మహాత్ముని ఆదేశము ననుసరించి, భారతీయులు తమ విధ్యుక్తమును నెరవేర్చి యున్నచో మహాత్ముని నిర్బంధమున కవసరము దొలగిపోయెడిది. న్యాయస్థానముల బహిష్కారమును కొనసాగించి పంచాయతులను స్థాపించినను, విద్యాశాలలను బహిష్కరించి జాతీయవిద్యాలయములను స్థాపించినను, రాటమును చేపట్టి స్వదేశ వస్త్రధీక్షను విదేశవస్త్రబహిష్కారమును పూర్తి జేసినను, సామ్రాజ్యము లను ఎండమావులవెంట బరుగిడక శాసనసభలను బహిష్కరించినను, అహింసావ్రతమును నిష్కర్షగ నవలంబించినను స్వరాజ్యము గడుపుదినములోపల సిద్ధించియుండు ననుటకు సందియము లేదు. స్వల్పత్యాగముతో జాతి విముక్తిని గాంచెడిది.

కాని, భారతీయులకు అవిశ్వాసము తొలగలేదు. అత్యంత క్రియండు నమ్మకము బాగుగ గుదురలేదు. ధర్మము తప్పక జయము గాంచు ననియు, అధర్మముతోలగిపోవుననియు విశ్వాసమునాటుకొనలేదు. త్యాగావశ్యకతను వారు బాగుగ గుర్తించకబోయిరి. అందుచేతనే శాసనసభలుగాని, న్యాయస్థానములుగాని, పాఠశాలలుగాని ఖాళీ గా లేదు. రాటపు పూజ, దేశమునందంతటను నెలకొనలేదు. మహాత్ముని విశ్వాసమునందు అట్లాంశముయినను ప్రజలలో నధికసంఖ్యాకులయందు నాటుకొని యుండిన, స్వరాజ్యస్థాపన కింత కాలయాపన జరిగి యుండును. ప్రజలు తమధర్మమును క్రమముగ నిర్వహింపక బోవుటచే, మహాత్ముని నిర్బంధము తప్పనిసరి యయ్యెను. అందుచే, మహాత్ముని

బాధానుభవమునకు వగచి ప్రయోజనము లేదు. మహాత్ముడు యరవాడా జయిలు నందు ఆనుభవించుచున్న బాధలను తలపోసి, దుఃఖంప ననగత్యము. ఏల నన ప్రస్తుతపరిపాలనావిధానము క్రింద, ఇచ్చి బాధలు లోకోత్తరపురుషులకు సయితము తప్పనని, ప్రజలు మొదటనే గ్రహించి యుండురు. గాంధీమహాత్ముని జయిలులో దర్బంచిన సి. రాజగోపాలాచార్యులగారు బొంబాయి క్రాంతికు ప్రతికాప్రతినిధికి దేలిపిన వృత్తాంతమును మా బొంబాయివిలేఖకుడు, తంతిద్వారా తెలిపెను. ఆ వృత్తాంతమును చదివిన, ఎట్టి మహామహుల కయినను, కారాగృహబాధలు తప్పనని కనుగొన వచ్చును. నాగరిక దేశములలో, రాజకీయప్రత్యర్థుల సంచలనము నరికట్టుటయే ప్రధానమని ప్రభుత్వమువారెంచెదరు. అందుచే, రాజకీయ నిర్బంధితులను శారవముతో జూచి, వారిహోదాకు తగిన మర్యాదల గావించెదరు. హిందూదేశము నందటలుగారు. పగసాధించుటయే, ప్రధానముగ గనపించును. రాజకీయనిర్బంధితులను, ఇతర నేరస్థులనుండి విడదీయుట కేర్పాటు లేదు. అటుల జేయుట మిగుల కష్టమని, మాంటాగూ గారే సూచించియుండిరి. లా, ఆర్డరులను పూజించెడి దేశమున, నేరస్థులను విచక్షణ లేకుండ సమాన బాధలకు లోనుగావించుట వింతగాదు. ప్రస్తుత పరిపాలనావిధానము మారనంతవరకు ఈదుస్థితి తొలగదని ధ్రువపడుచున్నది.

రాజగోపాలాచార్యుల గారి వృత్తాంతము ప్రకారము, జయిలు సూపరింటెండెంటు గారు కుర్చీలో సుఖముగ కూర్చునియుండగ, మహాత్ముడు సంభాషణ ముగియువరకు నిలుచుని యుండవలసి వచ్చెను. మహాత్ముడు మామూలుగ భుజించెడిపదార్థములనిచ్చియుండలేదు. ఆకారాగృహమునందే నివసించుచున్న శంకరులాల్ శ్యాంకరుగారినిగాని, మరియెవరినైనను ఖయిదీలనుగాని చూచుటకు మహాత్ముని కనుజ్ఞ యొసగరయిరి. ఏకాంతనిర్బంధమున కుపయోగపరుప నెంచిన గడిలో, మహాత్ముని ఉంచిరి. రాత్రిళ్లు గడికి తాళమువైచుచున్నారు. వెలుపల నుండి ఏవస్తువులను మహాత్మునికి పంపుటకు ఏలులేదు. స్వంతపు పరుపునయినను తెప్పించుకొన ఏలులేదు. రెండు జయిలుదుప్పట్లను మహాత్ముని కిచ్చిరి. దిండుసముతము అనవసరమని, సూపరింటెండెంటుగారు చెప్పిరట. జయిలు పాత్రలను మహాత్ముడుపయోగింపవలెను. మహాత్ముని ఆరోగ్యము గూడ తిన్నగగనమింపలేకని, రాజగోపాలాచార్యులు గారు పలికిరి. ప్రపంచమునందెల్ల ఉత్కృష్టపురుషుడనియు, పావనచరితుడనియు నుతింపబడిన గాంధీమహాత్ముని సామాన్యనేరస్థునివలె జూచుటకన్న ప్రస్తుతపాలనా విధానతోపమును తేటపరుచుట కింకేమి గావలయును? జయిలులో తనయెడ ప్రవర్తించుచున్న రీతినిగూర్చి తలపోయవలదని, మహాత్ముడు ఆచార్యులగారి ద్వారా ప్రజలకు దెలిపుచున్నాడు. విచారణయందున్నపుడు, సబర్యతీక్షణులు నందు మహాత్మునికి విశేషసౌకర్యముల మొనగూర్చిరని, అంగ్లో హైందవపత్రికలు ప్రభుత్వమువారిని నిందించియుండెను. కారాగృహములకు ప్రజలిక మీద ఉత్పాదముతో జరుగిడెడ రని, మద్రాసు మెయిలుపుత్రిక సూచించెను. ప్రస్తుత సమయమున యరవాడాజయిలులో మహాత్ముడునుభవించెడి బాధల జూచి, అంగ్లో హైందవపత్రికలు విచారమును మాని సంతృప్తి జెందవచ్చును.

ప్రస్తుతకర్తవ్యమేమి? మహాత్మునిబాధల గని, ప్రజలు రోషముజూపుటవలనగాని, విచారము గనుపరుచుటచేగాని, ఇసుమంతయు ప్రయోజనము

డదు. భారతీయుల విమోచనముకొరకు, తాను కష్టములను భరింప నుద్వృక్తుడైనపుడు, మహాత్ముని కిట్టిబాధలు తప్పనని, ప్రజలు లూహించి యుండురు. అందుచే నిపుడాశ్చర్యపడ నక్కరలేదు. దేశముక్తిని మహాత్ముని నిర్బంధ విమోచనమును త్వరలో చేకూర్చుకెట్లు? ఈవిషయమునే భారతీయులు లెస్సగ యోచింపవలయును. సత్సరస్వరాజ్యసిద్ధి కాలంకము గలుగుటకు ప్రజల ఉపేక్షయు అవిశ్వాసమును వెనుక కారణము లయ్యెను. మరల నట్టి యుపేక్షను వహించుటచే, మహాత్మునిబాధ లినుమడించును. స్వరాజ్యసిద్ధి దూరమగును. అందుచే భారతజాతి తన మాంధ్యమును విడిచి, ఆవేశమునకు చోటియక, చార్జన్యమును సంపూర్ణముగ విడనాడి నిర్మాణకార్యక్రమమును పూర్తి జేయుటకు వెంటనే బూనుకొనుట యత్యంతావశ్యకము. మహాత్ముని నిర్బంధముచుండి తొలగించుట కింతకన్నను ఫలప్రదమగు మార్గము లేదు. గాంధీమహాత్మునితో పాటు పలువురు దేశభక్తులు స్వరాజ్యక్రమము లందు బాధలనుభవించుచున్నారు. స్వాధీనభారత వర్తమునందు అట్టి దేశభక్తులు మరల నడుగిడుటకు కుతూహలులై యుండురు. లేనియెడల వారిత్యాగము నకు తగినఫలము గలుగదు. దేశభక్తులకెల్లరకును నుత్సాహముతో స్వాగత మొసగెడి భాగ్యము ప్రజల కెంతత్వరలో లభించిన నంత అప్లాదకరముగ నుండును. మహాత్ముని యుపదేశములను కొనసాగించుట కందుచే, దేశము తడవుజేయుట భావ్యముగ నుండదు. అట్టి యవకాశము, జాతీయవాసరమున లభించును. మహాత్ముని బాధానుభవము, దేశీయులను కార్యోత్సాహపరమకుల జేయుటకు తోడ్పడునని నమ్మెదము. వారి స్వరాజ్యసంపాదనా దీక్ష, ఇందుమూలమున బలపడవలెను. మహాత్ముడుపదేశించిన కక్షరుమంత్రమును జపించుచు, భారతజాతి స్వదేశవ్రతమును అనుష్ఠింపవలెను. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుచేయవలయును. కాంగ్రెసునందు సభ్యుల నధికముగ జేర్చవలెను. పంచాయతులను నెలకొల్పియు, జాతీయ పాఠశాలలను స్థాపించియు, దేశీయులు నిర్మాణ కార్యక్రమాంశముల నన్నిటిని త్వరలో బూర్తి గావించుట ధర్మము. మహాత్ముని గౌరవించుట కింతకన్నను ననుకూల మార్గ మేమి గలదు? స్వరాజ్యస్థాపనమునకును, మహాత్ముని నిర్బంధమునుండి త్వరలో విడిపించుటకును, ఫలప్రదమగుమార్గమువేరొకటిలేదు. హిందూదేశ పువ్యధలు త్వరలో తొలగిపోగలవు. స్వాతంత్ర్య భానుడు, కొంచెము చాటుగ నున్నను, ఆతని కిరణప్రసారము ఆంధకారమును తొలగించినది. బాధానుభవములను మబ్బులు, స్వాతంత్ర్య లేజము ముందర చిరకాలము నిలువజాలవు. అవిశ్వాసమున కీ తరుణమున తావులేదు. సందియముల కిది సమయము గాదు. వాదప్రతివాదములకును, అంతఃకలహములకును, పరస్పరానుమానములకును అవకాశము లేదు. ఒక్క సంకల్పము, ఒక్క దీక్ష, ఒక్క కార్యసంవిధానము, భారతవర్తము నంతను ఆవహింప వలెను. భిన్నాలోచనలకును భిన్నసంకల్పములకును, చోటు లేదు. మార్తవిమోచనమున కిక అటంక మే ముండును?

కాశ్మీగారి అధినివేశరాజ్యయాత్ర

గా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు మరల అధినివేశ రాజ్యములకు పయన మగుచున్నారు. పూనానగరమునందు దక్కనుసభవా రొసగిన విందుసందర్భమున, శాస్త్రిగారు తమ పర్యటనముల గూర్చి

ముచ్చటించిరి. భారతీయులకు తాము ప్రతినిధిగ వెడలుచున్నట్లు, ప్రజలు భావింపకున్నను, శాస్త్ర గారికి మాత్రము సంతృప్తి గలదు. ప్లేటుకొన్నిలు సభలో తాము సభ్యుల మనియు, సామాజ్య శాసనసభవారు తమ ఖర్చుల నిమిత్తము ఏకగ్రీవ ముగ సొమ్ము నిచ్చియుండుటకట్టి, వారి విశ్వాసము తమకు గలదనియు, శాస్త్రీగారు సూచించిరి. కాని, ప్రస్తుత శాసనసభలు, దేశీయులకు ప్రాతినిధ్యము వహించుట లేదను విషయమును, శాస్త్రీగారు ఇంకను గ్రహింపలేదు గాబోలు. ప్రీవీ కౌన్సిలరు గౌరవమును, లండను పౌరస్వాతంత్ర్య గౌరవమును శాస్త్రీగారు అంగీకరించినందులకు, కొందరాక్షేపించుచున్నారు. ఇందుకు జవాబు చెప్పుచు, తమ స్వాతంత్ర్యమున కీబిరుదములు భంగము కలిగింపలేదనియు, భారతదేశ విషయములను లండనుక్షేపకులబడి గతవారి దృష్టికి దెచ్చుట కివిలాభించె ననియు, ఈ గౌరవములు తమకు లాభము గలిగించుటకన్న దేశగౌరవము నినుమడింపజేసె ననియు, శాస్త్రీగారు నుడివిరి. అధివేశ రాజ్యములకు తాము వెడలుటచే, దేశమునకు విశేష లాభముగల్గునని శాస్త్రీగారి నప్తుకము. శాస్త్రీగారు తమపర్యవసములవలన దేశమునకు విశేషలాభము చేసూరని మనస్ఫూర్తిగ విశ్వసించ వచ్చును. కాని దేశ మటుల భావించుటలేదు. నానారాష్ట్ర సంఘసభయందు గాని, వాషింగటను సమావేశమునందుగాని, సామాజ్య సమావేశమునందుగాని, శాస్త్రీగారు సభ్యులుగ నుండుటవలన హిందూ దేశమునకు చేసూరనిలాభ మెదియు గనుపింపదు. హిందూ దేశమునందు, భారతీయుల జన్మస్వాతంత్ర్యములకు భంగ మధికముగ కలుగుచున్నది. అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయులస్థితి రానురాను దుర్భర మగుచున్నది. నానారాష్ట్ర సంఘమునందు భారత దేశముసభ్యురాలుగ నున్నను, ముఖ్యమగు విషయముల గూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తమ యభిప్రాయములను వెలిబుచ్చుటకు వీలు గలుగుటలేదు. శాస్త్రీగారు అధినివేశ రాజ్యములకు వెడలెదలేని, అక్కడి యధికారులు వారికి స్వయముగ నెన్ని గౌరవముల నయినను సలుప వచ్చును. కాని, అందువలన, భారతీయుల స్వాతంత్ర్యమునుమడించునని తలంచుట వ్యర్థము. భారత వర్తము, స్వతంత్ర నాభారపడి యుండుట ప్రయోజనకరముగాని, పరుల యనుగ్రహమును సంపాదించుటయొనెంచుట లాభము లేనిపని గాంధీమహాత్ముడు భారతీయులకు జేసిన యుపదేశ మిదియే. భారతీయుల దృక్పథమునందు మార్పు గలుగుట కిదియే కారణము. ఈసంగతిని శాస్త్రీగారు కనిపెట్టికటలు గనుపింపదు.

పంజాబునిర్బంధములు

బొంబాయి ప్రాంతముల పత్రిక కులా హేమారు విలేఖకును తెలిపిన సంగతులకట్టి, పంజాబుస్థితి రానురాను తీవ్రగతి జెందుచున్నది. గతవారమునందు దాదాపు వేయిమంది సహాయ నిరాకణావలంబులు అరెస్టయి రట. మిలిటరీ, పోలీసువారి భయ మధికముగ నున్నదని తెలియుచున్నది. కాంగ్రెసు విషయములలో జోక్యము నంతగ కలుగజేసికొననివారిని గూడ అరెస్టుజేయుచున్నారు. నిర్బంధితులసౌఖ్యము నాలోచించుట లేదు. సామాన్యసౌకర్యములు గూడ నిరాకరింపబడుచున్నవి. కఠినశిక్షలు విధింపబడుచున్నవి. పంజాబులోని స్థితినిగూర్చి ఇతరరాష్ట్రములవారికి తెలియుటలేదు. ప్రజలు మాత్రము ఇంతవరకు కడు శాంతముతో మెలగుచున్నారు. తీవ్రనిర్బంధములవలన, నశాంతిని బోధించి గలుగుట దుష్కరము.

జాతియదీక్షావారము

ఏప్రిలు 6 నుండి 13 వరకు.

స్వరాజ్యస్థాపనమునకు

- కాంగ్రెసునందు సభ్యుల శతృపం
- తలకు స్వరాజ్యనిధిని పోషింపుడు
- ఖద్దరు వ్రతమును స్వీకరింపుడు
- అహింసా సత్య ధర్మముల నారాధింపుడు
- అస్పృశ్యతను తొలగింపుడు

హారటాలు-దేశీయుల కందరికి 13 తేదీ. బాత్తుగా వీలులేనిరాష్ట్రములవారికిమాత్రము14తేదీ.

గాంధీమహాత్ముని, నాయకులను భజియింపుడు.

పంజాబు ప్రభుత్వ విధానమునందు ఇంతవరకును ఎన్నడగినమార్పు గలుగలేదని స్పష్టపడుచున్నది. పంజాబు నిర్బంధములనుగూర్చి మహారాజా పత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది. “పంజాబు నిర్బంధముల గూర్చి మాకు జేరెడి వార్తలు హృదయవిదారితముగ నున్నవి. అకాలీసిక్కులను, కాంగ్రెసు ప్రచారకులను ప్రతిదినము వందలకొలది నరెస్టు జేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. అరెస్టు లటుండ నిండు. పశుబల ప్రయోగము, దెబ్బలశిక్షలు, కంపము గలిగించుచున్నవి. శిరోమణి గురుద్వార ప్రబంధసంఘ ప్రకటనములు, భయానహముగ నున్నవి. అహింసా ప్రతిజ్ఞను బూనిన సహాయనిరాకణావలంబులయెడల నయినను, మితిమీరినవర్తించుటచే ఎట్టి యనర్థములు వాటిల్లునో పంజాబుప్రభుత్వము వారు గ్రహించుట యుక్తము. త్వరలో వారికి వివేకము గుదురునని యూహించెదము. వెలుపలి వారి దండయాత్రలనుండి అనేక శతాబ్దములు ఈ ప్రాచీనభూమిని కాపాడినందులకు ధైర్యశాలులగు పంజాబు ప్రజలకు భారతీయులు కృతజ్ఞులై యుండి వారిని గౌరవించుచున్నాము. అట్టివారిపై కురిపింపబడెడి ఇట్టియవమానములు తొలగింపబడునని తలచెదము.” సాంచాళదేశీయు లీతరుణమున పడెడిబాధలు, సత్వరదేశాభివృద్ధికితోడ్పడునని నమ్మెదము.

హారతాళదిన మేది ?

మద్రాసునందును, పంజాబునందును 13 తేదీ సంవత్సరాది యగుటచేతను, వంగదేశమునందు, 14 తేదీ సంవత్సరాది యగుటచేతను, భారతదేశము నం దంతటను జరుగఁజలసిన హారతాళదినమును 13 తేదీనుండి మరియొక దినమునకు మార్పుటకు వీలులేదనియు, 13 తేదీన హారతాళము జరుపుటకు ఏ రాష్ట్రము నందయినను అసంభవమగుచో 14 తేదీన జరుపవచ్చుననియు, కాంగ్రెసు కార్యదర్శియగు వి. జి. పటేలుగారు వివిధరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘములకు వ్రాసియుండెను. ఇందుచే ఒకటిరెండు రాష్ట్రములలో దప్ప, భారతదేశమంతటను 13 తేదీననే హారతాళ మవలంబింపబడునని భావించెదము. ఆంధ్రదేశము 13 తేదీననే హారతాళము జరుపుట సహజము. 13 తేదీకి ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యముగలదు. ఆదినమున, నిరపరాధులు పలువురు జలియో వాలాబాగ్లో ప్రాణముల నర్పించిరి. హిందువుల మహమ్మదీయుల రక్తము కలసి ప్రవహించి, హిందూ మహమ్మదీయ

సంయోగమును జలియో వాలాయందు దృఢపరిచెను. అప్పటినుండియు, హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యము బలపడుచున్నది. స్వార్థముచేగాక, సమానత్యాగములచే ప్రేరేపితైవ వికమత్వము ఎన్నటికిని తొలగిపోదు. అది కృత్రిమసఖ్యము గాదు. తాత్కాలికప్రయోజనములపై నది ఆధారపడియుండలేదు. ప్రపంచదృష్టిని హిందూదేశముపై మరల్చుటకు, జలియో వాలాబాగ్ ఎంతయు తోడ్పడినది. ఇట్టి పవిత్రదినమున అవలంబింపఁజలసిన వ్రతమును అనివార్యమగు యిబ్బందియున్న దప్ప మరియొక దినమునకు మార్పుట, అసభ్యముగ నుండును. హారతాళదినమగు 13 తేదీన, భారతీయుల వృధనిష్ఠయము బలపడి, నిర్మాణకార్యక్రమము అవిచ్ఛిన్నముగ కొనసాగుటకు ఏర్పాటులు పూర్తియగు గాక !

విదేశవస్త్రబహిష్కారము: వర్తకులు

బొంబాయి వర్తకులు విదేశ వస్త్రములను తెప్పించుకొనుటకు నిశ్చయించినట్లు, ఇటీవలి వార్తలు తెలిపెను. ముస్తాబిబ్బటబజారువర్తకులు, విదేశవస్త్రములను కొనకుండుటకును, వానిని అమ్మకుండుటకును, నిశ్చయించిననియు, ఇట్లులే విదేశపునూలుతో ఇండియను మిల్లులతో తయారయిన వస్త్రములను గూడ కొనగూడ దనియు అమ్మగూడ దనియు నిశ్చయము జేసికొని రనియు, అహమ్మదాబాదునుండి యొక తంతివార్త బెలుపుచున్నది. హిందూదేశమునం దన్ని భాగముల వర్తకులును, వీరిమార్గము ననుసరించుచో, హిందూదేశ స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి అమూల్యమగు సహాయము జేసినవారగుదురు.

మద్రాసులో మహాదీక్షావాద్యి:— మద్రాసు కార్పొరేషను హెల్త్ అఫీసుగారు రావునామాక్ డాక్టరు కే. రావుచేంద్రరావుగారు డి. యం. డి. సి. యం. డి. డి. హెచ్. యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

మద్రాసు పట్టణములో మహాదీక్షావాద్యి కాలతీతముగ నున్నది. కావున మద్రాసు సిటీమ్యునిసిపలు ఇట్లము ప్రకారము ప్రజలందు యాకాఖత్ యొక్కదేశకర్త అవ్యాధిలతో బెలుపవలెను. అప్పుడు వ్యాధివ్యాపింపకుండ తగుకట్టెట్టములు గావించబడును. ఆనెక్కు యేయగా—

“నెక్కు ను 245:— పట్టణములో నొకయింటి కాపురము వున్నవారు యెవరైన మహాదీక్షావాద్యి బాధనొందునున్నప్పుడు, టూంజములో పెద్దయైనవారు, అట్లుగాకున్న ఆయింటి కాపురమున్నవారు కమీషనరుకు గాని, హెల్త్ అఫీసుకు గాని జిల్లామేడికలు రిజిస్ట్రారుకు గాని, ఆ డివిజను క్యాబిలరీ యనస్పెక్టరుకు గాని యేమాత్రముగాని అలస్యముజేయక తెలుప వలెను.”

ఈనెక్కు నునుల్లంఘించినవారు నేరముముజురై నమిదవ 357 నెక్కు ను (1) (2) ప్రకారము 50 రూ. జరిమానా విధింపబడును.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము

రష్యను రాయబారవర్గము

ఏప్రిలు 1:—రష్యను, బాల్టిక్ రాష్ట్రముల ప్రతినిధు లందఱును గల జెనోవా సమావేశమున కొన్ని విషయములందు సహకారముతో ప్రవర్తింపవలయునని యొడంబడికను గావించుకొనిరి. ఈ ప్రతినిధు లందఱును ప్రాచ్యయురపు పునర్నిర్మాణము నిమిత్తము విదేశీయులధనమును ఋణరూపమున పుచ్చుకొనుట కంగీకరింపవలయునని యొడంబడికను ప్రతిపత్తి చేసిరి. ఇదియు రష్యను ల ఆర్థిక రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము నై విదేశీయుల కెట్టి హక్కును తీసికొనరాదు అనియు సమ్మతించిరి. రష్య ప్రభుత్వము నంగీకరింపవలసిన బాల్టిక్ రాష్ట్రములవా రంగీకరించుచున్నారు. ఎస్తోనియా, లెటోనియా, లిథువేనియాలు గూడ నీ సమావేశమున పాల్గొనిరి. ఫిన్ లండువారు మాత్రము సమావేశమునందు పాక్షిభూతులుగ మాత్రముండిరి.

బర్లినునకు చేరుట

రష్యను రాయబారవర్గమువారు బర్లినునకు చేరిరి. వీరు జర్మను విదేశాంగ శాఖవారిచే రైలుస్టేషనునంద స్వాగత మిచ్చబడి సత్కరింపబడిరి. రైలుస్టేషను చాలాగ్రాత్రగా రక్షింపబడుచుండెను. క్రాసిన్ మొదలగు మరికొంతమంది ప్రతినిధులు తరువాత జనుచుండురు.

పరాసులతో మైత్రి

పరాసుచాంబరునందు పాయింకేరు గిట్టు నుడివిరి:— జెనోవా సమావేశమునందు తమతో సహకారముతో మెలంక వలెనని సోవియట్టులు పరాసు ప్రభుత్వమువారిని ఇతరలద్వారా అడుగుచున్నారు. బ్రిటిషువారితో సమాధానముగానే మెలంక వలెనని ఇతరవిధమున వర్తించ నునియు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

పరాసు ప్రతినిధులు

ఏప్రిలు 2:—జెనోవా సమావేశము జరుగునో జరుగదో యని యశమానముగ నుండుటచే పరాసువారు ప్రతినిధులను నియమించుటలో ఆలస్యము జరిగెను. పరాసు ప్రభుత్వ రాయబారమునందు బార్టో, కోరెటెలు, బాగోరు, సెడూనుపికార్డు గార్లను సభ్యులుగ నియమించిరి. బార్టోగారు రష్యతో పరాసువారు సమాధాన మొనర్చుకొనవలసిన 2 వార్షికులకు పూర్వము వాదించియుండెను. మిలిరాండుగారు ఈ సమయమున ఆత్మరాధి కాకు జనుచుండుటచే పాయింకేరుగారు ప్రాంసును ప్రస్తుతము వదలుటకు వీలులేదు. అందుచే వీరు జెనోవా సమావేశమున ప్రథమచర్యలకు హాజరై పాల్గొనజాలరు. వీరు జెనోవా సమావేశమునకు హాజరైవలెనని బార్టోగారికి బదులుగా వీరే పరాసు ప్రతినిధిని వాడుకుడుగ నుండును.

నవ్వుపరిహారములు-ప్రాంసు

ఏప్రిలు 1:—పరాసు ఛాంబరునందు పాయింకేరుగారిట్లు నుడివిరి:—వర్షాంత్యసంధికి సంబంధించిన విషయములుగాని నవ్వుపరిహారములకు సంబంధించిన విషయములుగాని జెనోవా సమావేశమున చర్చించుటకు పరాసువారు రంగీకరింపరు. డాక్టరు రథెనోగారి దివళకు గావించిన యుపహాసమును గమనించిరి. బాగోరు సమావేశాంతరము ప్రకటించిన ప్రకటన వారికి ప్రత్యుత్తరముగ నుపకరించును.

కాంతిమహాసముక్తప్రాంతమున పరాసువారి స్థానము నుబట్టి జూచినయెడల వాషింగ్టను సమావేశ తీర్మానములు నాకు అసంతృప్తికరముగ నున్నవి. అయినను ఆయెడంబడికల నంగీకరింపవలసిన ప్రభుత్వమువారు ఛాంబరువారిని కోరెదరు.

కారలు చక్రవర్తి

కారలు చక్రవర్తి మరణించెదనని దెలిసినపుడు వారిభార్యయగు జిటారాణి తనయందు గల రక్తమును చక్రవర్తిగానే చేమామునకు ఎక్కించి చక్రవర్తి ప్రాణాంతక మొనర్చవలెనని డాక్టరులను చాలాప్రాధింపను నని వారు వినలేదు.

కారలు చక్రవర్తిగారి రాజగౌరవములతో నుత్తరకేయ లానర్చబడెను. శ్రీప్రభుత్వ కేక రాల్లలను ఎన్నిటియందును విచారనాచకముగ కావ్యములు నిలిపివేసెను.

కారలు చక్రవర్తిగారి కుమారునికి చక్రవర్తిపదవి నీయవలెనని కోరు పక్షమును రాష్ట్రీయానుంధధికమగుచున్నారని

లాయడు జార్జి

కామన్సునభయందు చర్య.

ఏప్రిలు 3:—ఈ దినమున ప్రధానామాత్యుని యుపహాసము నై కామన్సు సభ యందు జరుగ బోవు చర్య సంబంధమున చాల యుత్సాహము ప్రబలును. సభయందొక్క స్థానమైనను భాషిగా నుండెను. సభవారు సగము సగముగ తనయందు నమ్మకమును ప్రకటించిన యెడల లాయడు జార్జిగారందులకు సమ్మతించెనని కొయలిమను పక్షపత్రికలు వాకొనుచున్నవి. జెనోవా సమావేశము నిరుపయోక్తమైనదనియు యూరపునీతియందు మార్పులు తీర్చవలెన్న జర్మనుమిత్రమందలి యొడంబడికయందు మార్పులు గలిగింపవలసి యుండుననియు చాలచుండి సభ్యు లెంచుచున్నారు. కొయలిమను పక్షముందు గూడ నందరును ఏకాభిప్రాయముగ లేరను విషయ క్లమెంటు ఎడ్వర్డుగాగ సోవియట్టుల నంగీకరింపరాదని తెచ్చిన సమాచారముబట్టి నువ్వక్త మగుచున్నది. ఈ సభరణ యుపహాసపరిచి దని తోచుచున్నది. కొయలిమను పక్ష విరోధులు ఈతరుణమును బారవిడువరు. లాయడుజార్జిగారు కామన్సు సభయందు తొంబదివిమములు పూర్వమింపనట. లాయడుజార్జిగారు క్రాంతియనుపేర నింటికి జని విశ్రాంతికాలమున నీయపహాసమును దయారు జేసికొని వచ్చెనని కొందరనుచున్నారు. శ్రీప్రధాన మంత్రియొక్క సహజగంభీర వాచాచమత్కృతిచే పరిపత్తులు వివక్షలైననే దప్ప చాలమండ్రము ప్రబలును. తీర్మానము అధికసంఖ్యాకులచే నంగీకరింప బడునయే నమ్ముచున్నారు.

భారతీయుడు లండనునందు శిక్షింపబడుట

ఏప్రిలు 1:—కేతారాము సంపత్ రావు గై క్యారు అను నాడనకు లండనునందు వెస్టుమిన్స్టరు పోలీసు కోర్టునందు 6 మాసముల కఠినశిక్షము 200 సవరణల జరిమానాయు విధింపబడెను. కోర్టు నమ్మజూచుటచే నాతడు శిక్షింపబడెను.

గై క్యారు గత దినముననే ఇంగ్లండునకు జనుచుండును. అతను రాగానే విక్టోరియా స్టేషనునంద నాత డరెస్టుజేయబడెను. విక్టోరియా స్టేషనునంద నొకడి బెట్టి పుస్తకము కొనుగోడుని దెలిపిని గై క్యారుతో ప్రసంగింపగడంగెను. మాటలనెడర్రమున గై క్యారు తనవద్ద కొత్తను గలదనియు యెంతయైనను సరఫరా చేయగలుగుదు ననియు బెన్సు 1 కి 30 సవరణలనొప్పన నిచ్చెదననియు దెలిపెను. అతడు నాడి బెట్టి వాతని నరెస్టుచేసి కోర్టునకు నొనిపోయెను. గై క్యారు వయస్సు ఇరువదియేడు వత్సరము లుండును.

సమీప ప్రాచ్యము

సంధి వరతులు

ఏప్రిలు 3:—కాన్స్టాంటినోపొలు ప్రభుత్వముయొక్క నైతిక ఆర్థిక న్యాయ శాఖలవారు మిత్రమండలివారు దెలిపిన సంధివరతులను విచారించు చున్నారు. ఇటు పాపాగారు ఆంగ్లోరా నుండి వచ్చువరకు ప్రభుత్వము నారు ఈ విషయమున ప్రత్యుత్తర మియ్యరు. కెములు పాపాగారు ఆంగ్లోరాకు జేరి ఆంగ్లోరాశాసనసభ సమావేశపరపబడెను.

లండనునందు దసగృతి

మిత్రమండలివారు ఏర్పాటుజేసిన వరతులనై నమ్ముతని దెలుపుటకు లండనునందలి యూరపీయను ఆఫీసుకు ఆమెరికను పాల్గొనుసంఘముల ప్రతినిధులు శాల్గొనవలసింది సమావేశమై తీర్మానము గావించిరి.

గ్రీసునందు

ఏప్రిలు 2:—కురుమ్లగ్రీకు సంధిప్రయత్నముల సంబంధమున గ్రీకుశాసనసభవారు మంత్రివర్గమునందు దమకు నమ్మకముగలదని తీర్మానము గావించిరి. ఇందునై సతిత్రచర్య జరిగెను. 162 గు రనుకూలముగను 52 ప్రతిగులముగను సమ్మతులనిచ్చిరి. చర్య సంబంధమున ప్రధానమంత్రియగు గౌనరుగారు ఇదివరకు ప్రధానమంత్రిగారి రహస్య కుట్రలవలన పరిస్థితులందు చాల చిక్కులు తలగెని నడుపుటచే వెనజలను పక్షమువారు శాసనసభనుండి వెడలిపోయిరి.

జుగోస్లావియా ప్రభుత్వములను పరాసుగ్రేటులెటులను, పూర్వమునందు కాంతిని నెలకొల్పుటకు దమకు సహాయ మొనర్చవలెనని గోరిరి.

అధికము పక్షమునందుండుటచే లిసెనుగారి కరీరాగోగ్యము చెడెననియు వారిది తీక్రమైన వ్యాధి గాదనియు చిచిరసగాను దెలిపిరి.

శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికి విందు

పూనా, ఏప్రిలు 3:— గౌ. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికి శ్రీనివాసము రాత్రి దక్క-క్ సభవారు విందుసంగిరి. 125 మంది ఆతిథులు ఉండెదలని సత్కరింపబడిరి. భారత శాసనసభాసభ్యులలో నొకరగు కామత్ గార గౌనరాధిపత్యము వహించిరి. లండన్, జీనీవా, వాషింగ్టన్ పట్టణములలో శాస్త్రిగారు మనదేశమునకు చేయగలిగిన సేవను గురించియు, భారతజాత్యభివృద్ధి యంద తననికి గల ఏకాగ్రభక్తి, వినుగు విరామములు లేని పరిశ్రమ, ప్రజావిశేషములను గురించి కామత్ గారు ప్రారంభమున విశేషముగ కొనియాడుచు దీర్ఘముగ నుపన్యసించిరి.

శాస్త్రిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు లేవగానే, అచ్చట సమావేశ మైయుండిన ఆతిథిమిత్రులు తమ కిందగల ఆతిథియందు గల అనురాగమును వెల్లడిచేసిరి. శాస్త్రిగారు మనదేశమందలి 800000000 మంది ప్రజల కొక్క మానవుడు నిజమైన ప్రతినిధిగా నుండుట దుస్సాధ్యమనియు, ఇదిగాక దేశములో వివిధతెగలు, అనేకమతములు గలవనియు చెప్పిరి. ఏలాగైనను స్టేటుకాన్సిలు సభకు ఎన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులలో తామెకరనియు, అచిరకాలములో తాము అధినివేశరాజ్యములకు వెళ్లుటకు భారతశాసనసభయందలి యావస్థానిసభ్యుల సమ్మతితో నియ్యబడిన రు 20000 ల సొమ్ము తమయందు శాసనసభాసభ్యుల కందరికి గల విశ్వాసమునకు నిదర్శనమనియు శాస్త్రిగారు నుడివిరి. ప్రీవీకాన్సిలు ప్రభుత్వబిరుదు, లండన్ నగర స్వాతంత్ర్యములను గైకొన్నందు కతనిని కొంద రాక్షేపించుచుండిరి. ఈ గౌరవములు, మర్యాదలు, సత్కరింపులు ఆతిథి స్వాతంత్ర్యాభిప్రాయముల సేమాత్రము మార్చలేదు. ఈ గౌరవముల నతడు తన భారతజనని పాదపద్మములకు సమర్పించెను. ఈ గౌరవములను నిరాకరించినచా చెప్పవలెను లేదు. ఈ గౌరవముల నంగీకరించుటను జూచి ఎవ్వరు వెలగంద నక్కలేదని అతడు రూఢిగా బలికెను. లండన్ పౌరులందలి ప్రముఖవర్గములను నొకటిగ జేర్చి భారతదేశ స్థితిని గురించి ఉపన్యసించుటకు వీలుపడునని ఎంచి అతడు లండన్ నగరస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించెను. ఈ గౌరవములు తనకు స్వయముగ నియ్యబడినవి తలచరాదు. తన మాతృభూమిని జూచి వారు మెచ్చుకొనుట కిది యొక ఫలితము. అధినివేశరాజ్యములలో ప్రయాణము చేయుట కతని ఏర్పాట్లన్నియు ముగియవచ్చెను. ఇట్టి సందర్భములలో ప్రయాణమును నిలుపుటకు వీలుపడెను. అనేకమంది అధినివేశరాజ్యముల ప్రధానమంత్రులు తన్ను స్వయముగ నాహ్వానించిరిగాని వారితో సహా, ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతరసంఘము లనేకము లతనిని తమ దేశములకు వచ్చి వెళ్లవలసిగదని ఆహ్వానించిరి వారందరు తనను సత్కరించెదరని అతడు నిశ్చయించుచుండెను.

ముల్తీపేట సత్యాగ్రహులు శిక్షింపబడుట

2నవరి నెల 20 వ తేదీన ముల్తీపేటలో తాతాశాసని వారి పంపును భ్వంసము చేసినందులకు 22 మంది సత్యాగ్రహిణులంబటలపై కేసు తేబడెను. సబుడివిజనలు మాజస్ట్రేటుగారు కేసును విచారించి 8 మందిని విడుదలచేసిరి. మిగిలిన 14 మంది చట్టవిరుద్ధమగు సమావేశపు సభ్యులుగ నుండిరియు డౌర్లస్వము సలిపిరియు మాజస్ట్రేటు తీర్మానించి 4 గురికి చరి అనుమానములు విడిచి ఖయదు 50 రూప్యములు జరిమానా విధించెను. జరిమానాచెల్లించనివో మరిఆరుమాసములు బైదు అనుభవింపవలెను. మిగిలిన 10 మందికిచరి 50 రూప్యములు జరిమానాలేకున్న ఒకటిన్నర నెల కఠినశిక్షవిధింపబడెను. 6 మాసములవరకు పూచీత్తు కోరబడెను.

చౌరీచౌరాకేసు

చౌరీచౌరా కేసు విచారణ జరుగుచున్నది. శంకర దయాలుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు వాలంటీర్లు సమావేశ పవచిన బెహారీవాసి గారిని గుర్తించిరి. హత్యలు జరిగినదినము పాతీను శాశాయందుండి మిగుల చిత్ర మగువిధమున ప్రాణములతో పారిపోయిన హైదరుజాలాహా, బింద్యాచలమహాదా అను ఇరువురు చౌకుదారులు సాక్షులుగ విచారించబడిరి.

బెంగుళూరు వార్తలు

మైసూరు దివాను అగు సర్ యం. కాంతరాజ ఉర్సుగారి ఆహ్వానితీ చక్కగ లేనందున తమ ఉద్యోగమునకు రాజీనామా ఇచ్చెదనని తెలియుచున్నది. ప్రస్తుత దివానుగ ఆర్ట్స్ చేయుచున్న ఎ. ఆర్. బెనర్జీగారు ఖాయపరపబడుదురు.

సర్ హెన్రీ ప్లీయరుగారు పాటలీపుత్రమునకు శనివారము 8 వ తేదీకి చేరెదరు.

స్థానిక వార్తలు

మదరాసు కానసభాధ్యక్షుడు శ్రీ. పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు తిరువాన్కూరుకు వెళ్లి ఆచ్చటనుండి ఆంగ్లదేశమునకు బయలుదేర : శివయించిరి. తిరువాన్కూరులో ఏప్రిల్ 2వ తేదీన బయలుదేరుటకు, దేవా మస్యస్థగ నుండుటచేత ఆయన ప్రయాణము తాత్కాలికముగ వాగినది.

భగవత్కాథాప్రసంగసభ:— ఈసభవారి యాజమాన్యముక్రింద 1922-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 6-వ తేదీ గురువారం రాత్రి 9-గంటలకు "సీతాకళ్యాణము" అను కాలక్షేపము లొండచుండలము న్యూలు హాలులో తంజావూరు - బ్రహ్మశ్రీ త్యాగరాజ భాగవతుల వారివలన జరిపించబడును.

శ్రీరామనవమి ఉత్సవములు:— 1922 ఏప్రిల్ 6 వ తేదీనుండి యథాప్రకారము మద్రాసు జార్జిటవును నందలి నైనియపుకవిధి నెం 55 శ్రీ వెంకటేశ్వరమాళ్ కోయిలలో జరుగును. ఇరుండి కోయిలలోనైగా హరికథాకాలక్షేపములు జరుగును. భక్తులందఱును విచ్చేసి ఉత్సవములు జయపదముగ జరుగుటకు జేప ద్రాధితులు.

మదరాసు ఆంగ్లగ్యము: ఏప్రిల్ 1వ తేదీతో ముగిసిన వారములో వెయ్యిమందికి 49. 5వండ్లి వంతున చనిపోయిరి. అంతకు ముందువారమున 54.2వండ్లి వంతున చనిపోయిరి. స్కూట కము 147 మందికి పోయగా 87వండ్లిచనిపోయిరి. అక్కోణ మునుండి కలరా తగిలిన వాగోకరు వచ్చియిచ్చట చనిపోయెను. ఇక ప్లామెంజావలన 1రును ఇతరజ్వరముల వలన 44వండ్లియు చనిపోయిరి.

స్వదేశీవ్రతము-గొప్పబీచినభ:— మద్రాసు కౌగ్రెనుసంఘం, మహాజనసభల యాజమాన్యమున కేపురుధ వారము 5 వ తేదీ సాయంత్రం 5-30 గంటలకు ట్రిప్పి కేసు వీచి యుద్ధన ప్రెజిడెన్సీకాలేజి కడుగుగా యన్. శ్రీనివాసయ్యగారి యధ్యక్షతక్రింద నొక గొప్పసభ జరుగును. ఆసభకు గాంధీమహాత్ముని స్ఫూర్ణించినందులకై, ప్రతిభారతీయుడును స్వదేశీవ్రతము నాచరింపవలసినదిగో కోరబడును.

శ్రీమద్రామచంద్ర భక్తజనసభ-శ్రీరామ పట్టాభిషేకము:— చెన్నైలో జార్జిటవును స్టాటన్ ముత్యా మొదలిపిధి 35 నెంబరు గృహమున ఈనెల 6 వ తేదీ గురువారము (శ్రీరామనవమి) వాడు రాత్రి 8 గంటలకు ఇగో భూమణి కేంకటాచలకాశ్రిగాడు శ్రీ రామ పట్టాభిషేక కాలక్షేపమును జరుపుదురు. పి. రాకవ్యరమునుండి జరుపుచున్న రామానుజ కాలక్షేపములం దిది కడపటి కాలక్షేపము. ఆ వాడు సాయంత్రం 5-30 వ పిధి యూరేగింపు జరుగును.

కరణకన్యసభ:— కరణకన్య సభాప్రయోక్తరుడు సమావేశమును వార్షికసామాన్యసభయును విశాఖపట్టణమున 1922 సం॥ం యేప్రిల్ నెల 15, 16 తేదీలు శనివారమునను ఆ దినవారమునను జరుపబడును. కార్యానుక్రమణిక తరువాత ప్రచురింపబడును. సభకు రాంగోరు రాయబారులగు వార తేదిన మేకాలమునకు రానడైకించినదియు 1922 సం॥ం యేప్రిల్ నెల 10 తేదీనాగా వెలుపుచు యేప్రిల్ నెల 16 తేదీజరుగు సభలో నాలోచింపవలసినటుల తమకుం దొచ్చెడు విషయము లను ఆనరే శ్రీకృష్ణకేంకట వెలుప గోరుచున్నాము. ఆహ్వాన సంఘము-విశాఖపట్టణము.

మద్రాసు జాతీయ స్వచ్ఛందసేవకులు-వార నివేదికము:— మద్రాసు జాతీయ స్వచ్ఛందసేవకుల జెనరలు కైకూటుటింగు ఆఫీసుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— ట్రిప్పి కేసు, పురుషేటలో జాతీయ స్వచ్ఛందసేవకులు తమ నాయకులగు గురుస్వామి, వి. యర్. కేశవులుగారు చెప్పిన ప్రకారము కద్దర నమ్మటయు, కాంగ్రెసుసభ్యుల శత్రుటయు మున్నగు పనులను చాలచురుకుగ గావించిరి. కాంగ్రెసుసభ్యులు చాలమంది శత్రుబడి కద్దర చాలవరకు విక్రయించబడిన. స్వచ్ఛందసేవకులు యింటియింటికీ వెళ్లి జేయు ప్రచారమువలన మంచిపేలు జరుగుచున్నది.

ఆదివార మదయము జార్జిటవునులో స్వచ్ఛందసేవకులు, ఏకతాలైవరు, శ్రీమాన్ యం. సింగారవేలుచెట్టిగారల నాయకత్వముక్రింద జేసిన కవాతువలన కాంగ్రెసు ప్రచారముగావించబడిన. ఆసమయమున టి. వి. వెంకట్రామయ్యగారు, వి. చక్కరయ్య, యస్. శ్రీనివాసయ్యగారు వచ్చియుండిరి. ఏ కు మారస్వామిచెట్టి, సి. దొరైకజ్జగారు కవాతుజేసిరి. చూళ చాలంటీరులు జన ఆబుర్ రహీమాన్ సాహెబుగారి నాయకత్వముక్రింద కవాతునబాగుజేసిరి. చూళ చాలంటీరుల పచ్చని కద్దర దుస్తులును, ఇతరుల తెల్లని దుస్తులును, ఆదివారమునాటి కవాతునకు అందమును దెచ్చివెట్టెను.

రాజ్యపత్రనిధి పర్యటనము.

రీడింగు ప్రభుదంపతులు పినానయనం దున్నార. ఏప్రిల్ 1వ తేదీన రీడింగుప్రభువి ఎగర్లను జిలియ వైద్యశాల చూచెను. 2వ తేదీన ఎవర్లప్రభువి వైద్యశాల మిషనరీ వైద్యశాలల చూచెను. మూడవతేదీన నైనియ వైద్యశాల జెనరలు హాస్పిటలు చూచెను.

కావలయును

ఆచార్యసూక్తి ముక్తావళి

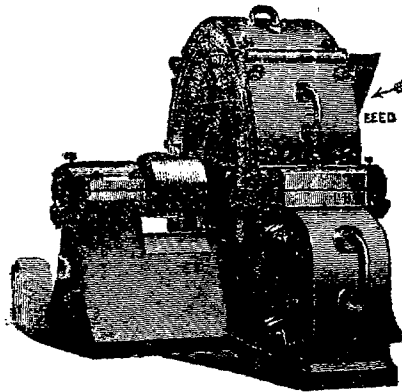
ఈపుస్తకము కావలయును. విక్రయింప దలచినవాకు వెలను వివరములకు ఈక్రింది చిరునామాకు వ్రాశుటయును వ్యవస్థాపకుడు ఆంధ్రపత్రిక 7 కంటుకెట్టిపిధి మద్రాసు

మదరాసు అందుసదరక మరాటా రైల్వేకంపెనీ (లిమిటెడ్)

నోటీసు

(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)

- (1) మద్రాసు, నుంగంబాకమునందు స్టర్లింగు గార్డన్సునద్ద ఆఫీసునకుగాను నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకై టెండర్లు పంపుకొనవలెను.
- (2) వైన తెలుపబడిన పనికి టెండరులు 1922 సం॥ం ఏప్రిల్ నెల 25-వ తేదీ మధ్యాహ్నము టెండరుగంటలవరకు అంగీకరించబడును.
- (3) మద్రాసు పార్కు-టౌనుయందుండు చీఫ్ ఎంజినీరు ఆఫీసునందు కాపీ 1-కి రూ 2 లువంతున చెల్లించిన టెండరు ఫారములు యివ్వబడును.
- (4) సదరు నిర్ణయింపబడిన ఫారమునందు వ్రాసిపంపని టెండరులు అంగీకరించబడవు. కంపెనీవారు తెలుపు వివరముల ననుసరించి పని జరిపించవలెను. సదరు వివరములను రాయపురము డిస్ట్రిక్టు ఎంజినీరు ఆఫీసునందు చూడవచ్చును. ప్రతిటెండరుదారుడును రూ 100-0-0 సంచకార ముక్రింద కట్టవలెను. జయమొందిన టెండరుదారుడు అగ్రిమెంటు ప్రకారము నడచుకొనుటకు తప్పిచచో సదరు సంచకారము మొత్తము వాపసీ యబడదు.
- (5) కంట్లాక్టును పూర్తిగా నెలవేర్చు విషయమై జయమొందిన టెండరుదారుడు, అతని టెండరు అంగీకరించబడినదని తెలుపబడిన 14 రోజులలోపల స్టాంపుకాగితముపైన ఒడంబడికను వ్రాసి యివ్వవలెను. డిస్ట్రిక్టు ఎంజినీరుగారిచే జారీచేయబడిన ప్రతిబిల్లునందును, 100-కి 10 రూపాయలు చొప్పున త్రోసి చెల్లించబడును. కంట్లాక్టును పూర్తిచేయ గలందుకై ఇది డిపాజిట్టు క్రింద నుంచబడును. కంట్లాక్టుదారుడు తాను వ్రాసియిచ్చిన ఒడంబడిక ననుసరించి పనులు పూర్తిచేయనిచో డిపాజిట్టు క్రింద పట్టి యుంచబడిన మొత్తమునందు కొంత భాగమునుగాని లేకపూర్తిగా గాని యివ్వబడదు.
- (6) రాయపురమునందుండు ఎమ్ అండు ఎస్. ఎమ్ రైల్వేకంపెనీ లిమిటెడ్ డిస్ట్రిక్టు ఎంజినీరు గారికి టెండరును సీలుచేసిన కవరులో పెట్టి పంపవలెను.
- సదరు సీలుచేయబడిన కవరుపైన "నుంగంబాకం నందు స్టర్లింగు గార్డన్సునద్ద నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకు టెండరు" అని వ్రాయవలెను.
- (7) ఈ కంపెనీకిగాను ఇదివర కెప్పుడును పనిచేయనట్టి కంట్లాక్టుదారులు వారి టెండరులతో యోగ్యతాపత్రికలను సహా పంపుకొనవలెను.
- (8) తక్కువ మొత్తమున కంగీకరించిన టెండరును అంగీకరించవలె నను నిర్బంధము కంపెనీ వారికి లేదు.

పిండివిసురుట, పప్పువిసరుట

మొదలగు పనులు

మీ కేమైన గలవా?

గలిగినచో

మేము సహాయము చేసెదము

అన్ని పదార్థములను విసురుటకు కార్బరు డాన్ ఇంటి గ్రేటరు

మిగుల మంచియంత్రము ఈ దేశమునందు ప్రభుత్వమువారు, రైల్వే అధికారులు, కంట్లాక్టులు, ఈ యంత్రములను అధికముగా ఉపయోగించుచున్నారు. ఈ యంత్రము నందుండు భాగము లన్నియు మంచి ఉక్కుతో చేయబడినందున యంత్రము చెడుటకు ఎట్టి అవకాశము లేదు. తక్కువ పనులపయోగించిన ఇది పనిచేయును. విసరిన తరువాత అంతయు ఒకే మాదిరిగా నుండును. కార్బరు డాన్. ఇంటి గ్రేటరు యంత్రమునందు యిదియొక గొప్ప అనుకూలము.

మార్కులు సోర్ట్ బల్ ఆవిరియం తములచే నడుపబడు కార్బరు డాన్ ఇంటి గ్రేటరులు మిక్కిలి నమ్మకమైన విసరుయంత్రములు.

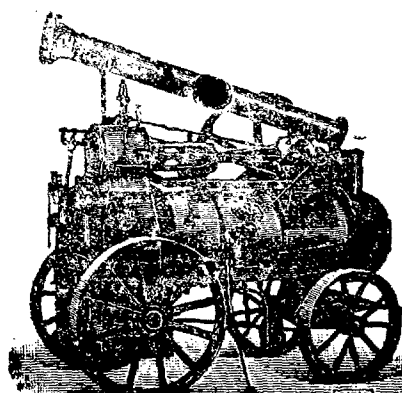
వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

MARSHALL, SONS & Co.

India, Ltd.

CALCUTTA, BOMBAY, MADRAS, LAHORE, BEZWADA & TANJORE

A. A. A.

గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

31 వ మార్చి 1922 సం॥ తేదీని రాజమహేంద్రవరములో గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము సమావేశమై చేసిన తీర్మానములు.

తీర్మానములు

1. శ్రీయత గజపతి రామచంద్రరావు పంతులుగారిని యీ సభకు అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనడమయినది.

2. ఈ సంఘమునకు 2.5 అభ్యర్థకులు, యిద్దరు కాంగ్రెసు పక్షమున ఒక కోశాధిపతిని యీ సభకుగాక మరి 7 గురు సభ్యులు మొత్తం 11 గురు సభ్యులు కాంగ్రెసుపక్షాక శర్మముగా వుండవలెను. కాంగ్రెసుపక్షాక వర్గ సభకు 5 గురు అనుభవసంఖ్యగా వుండవలెను.

3. "సంఘాధ్యక్షుడు కోశాధిపతిగావుండి కాకినాడలో వుండవలెను" అను చట్టము తీసివేయడమయినది.

4. ఈ సంవత్సరమునకు గజపతి రామచంద్రరావుగారిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనడమయినది.

5. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారిని శ్రీ గుండు పూడి కామోజీరావుగారిని కార్యదర్శులుగా ఎన్నుకొనడమయినది. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు శ్రీ కృష్ణజన్మ స్థానమునండి వచ్చువరకు శ్రీ బొన్నలగడ్డ వల్లపరాజు గారు కార్యదర్శిగా ఆయన స్థాన తనివేయటకు ఎన్నుకొనడమయినది.

6. శ్రీ చాగంటి సుందరయ్యగారిని కోశాధిపతిగా ఎన్నుకొనడమయినది.

7. శ్రీ మైలవరపు సాంబశివరావుగారు (రామచంద్రపురం)

,, శ్రీ రాజా మీర్జా నల్లపరాజు (అప్పల నరసింహ రాజుగారు (తూని)

,, వుమర్ అతిసు సాహేబుగారు (శిశాపురం)

,, చంద్రగిరి బోగయ్యగారు (పెద్దాపురం)

,, కలిదండి రాజంరాజుగారు (పాడగట్లపల్లి రాజోలు తాలూకా)

గం॥ బ్రహ్మబోక్కుల నరసమ్మగారు (రాజమహేంద్రవరం)

శ్రీ దిడ్ల పుల్లయ్యగారు (రాజమహేంద్రవరం)

ఈ 7 గురుకు మిగతా కార్యనిర్వాహక వర్గసభ్యులుగా ఎన్నుకొనడమయినది.

8. ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోద్యమసంఘమునకు యీ సభకు ప్రదేశములు వాటియెడల చేసిన సంఖ్యల ప్రతినిధులను ఈ ఏప్రిల్ 18 తేదీనగా ఎన్నుకొని వారి పేర్లు చిరునామాల యీసంఘ కార్యదర్శులకు పంపించవలెను.

ఎన్నికలు జరుగవలసిన ప్రదేశములు-ప్రతినిధులసంఖ్య.

- 1. రాజమండ్రితాలూకా 5 గురు
2. రామచంద్రపురం 5 గురు
3. అమలాపురం 5 గురు
4. కాకినాడ 5 గురు
5. రాజోలు 4 గురు
6. పెద్దాపురం 4 గురు
7. శిశాపురం అందు తుని జిల్లములు 4 గురు
32 గురు

9. 1922 సం॥ 30 మార్చి నెలఖరవరకు యీ సంఘముయొక్క జమాఖర్చు పట్టి యీ ఏప్రిల్ నెలఖరవరకు తయారుచేయించి కార్యదర్శులు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రచురించవలెను. సభకుపట్టి తయారుచేయటకు శ్రీ గుండుపూడి కామోజీరావుగారిని, శ్రీ చాగంటి సుందరయ్యగారిని శ్రీ మైదా వెంకటసుబ్బారావుగారిని ఉపసంఘముగా ఏర్పాటు చేయడమయినది.

10. రాజోవు జాతీయవారములో ఆనగా యీసంవత్సరం ఏప్రిల్ 6 తేదీ లగాయితు 18 తేదీవరకు (i) కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చుట (ii) తిలకు స్వరాజ్యనిధి వసూలుచేయుట (iii) భిక్షుప్రచారము చేయుట మొదలగు పనులు వివిధగా చేయవలెనని యీ సభవారు ప్రబలము హెచ్చరించుచున్నారు.

రాజమహేంద్రవరం గజపతి రామచంద్రరావు 21-3-22 అధ్యక్షులు.

మలచారు

కల్లికోటలో స్వయంజ్యోతి ఆర్. నారాయణయ్యగారు తియూరు భిలాపతు సంఘ కార్యదర్శివై తేలిచిన కేసును విచారించుచున్నారు. సాక్షుల విచారణ ముగిసినవిమ్మట జడ్జిగారు నిందితునివై వి. పి. సి. 121 కేసును అనుసరించి నేరమును అరోపించిరి. నిందితుడు ఈ క్రింది విధమున వాగ్మూలము కోసంగన:-

నేను నిరపరాధిని. ఛార్జీషీటునందు నూచింపబడిన విధమున నేను రాజుతో అనుభవముచేయలేదు. మాజీలా విప్లవము నందు నేనేమి బోక్యముపుచ్చుకొనలేదు. భిలాపతు ఉత్తమాభివృద్ధికి నేనే పనిచేయుచుంటిని. కావున నాపై కనీసపుని నిజమును కప్పిపుచ్చి నన్ను పరాభవించుటకు పోతేనువారు నాపై నేరము తా వి నా రు. నే ను ని ధో షి యు ని నియాపింపగల గొప్పవారిని కొందరిని సాక్షులుగ మీ రింకను విచారించలేదు. కల్లిసుగారిని మంత్రే రామయ్యతుగారిని విచారి చిన కొంతవరకు నిజములేను. విప్లవకార్యాలలో చేరక, నేను అకాంతిని అణచుటకై ప్రయత్నించితి నని మీసాక్ష్యమువల్ల తేలును. ప్రాణము నై నను సుఖచేయక ఆనామండి పోతేను వారి యొక్కయు మువ్వరు అంగీకరముల యొక్కయు. ప్రాణములను నేను కాపాడినాను. ట్రిటపు ప్రభుత్వము నంతమొందించి భిలాపతు ప్రభుత్వమును స్థాపించవలయునని నేనెప్పుడు చెప్పియుండలేదు. దౌర్జన్యమును నే నెల్లప్పుడు ఖండింతుచుంటిని."

ఈ కేసు ఏప్రిల్ 24 వ తేదీకి వాయిదావేయబడినది. నిందితుని పక్షపుసాక్షుల విచారణ ఆదివారము జరుగును.

ఉన్నిమమ్మకురిక్కలు, చాక్కుట్టి మునెలియారుగార్లపై సార్వభౌమనితో యద్ధముచేసినను నేరము మోపబడిన ఈ కేసును స్వయంజ్యోతి జె. డబ్ల్యు. హ్యూజెను వి.సి.యస్ గారు 31 వ తేదీనండి విచారించుచున్నారు. సాక్షివిచారణ జరుగుచున్నది.

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరుడు)

ఏప్రిల్ 2:- పితాపుర రథముకేసు విచారణ తరువాయి మార్చి 30, 31 తేదీలందును ఏప్రిల్ 1 వ తేదీని కాకినాడ అడిమకల జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో జరిగెను. 1 వ తేదీని పెద్దాపురం పాటపాడిశంకురు పెట్టిన బావినుకేసు విచారణ తరువాయి జరిగెను. రెండుకేసుల తీర్పు 7 వ తేదీని చెప్పబడును.

గం. దువ్వూరి నుబ్బమ్మగారి కేసు విచారణ యీ 1 వ తేదీని జరుపబడలేదు. వై రెండుకేసులను పూర్తియగునట్టికి సాయంత్రము 6-30 గంటలైనది. అప్పుడు నుబ్బమ్మగారికి తిలక రిమెండుచేసి పితాపురములో విచారించుటకు కేసు 4 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. ఈ విచారణ చూచుటకు గం. బ్రహ్మబోక్కుల నరసమ్మగారు (రాజమహేంద్రవరము) కూడ వచ్చిరి.

స్వరాజ్యపతాకములు పట్టుకొని కలెక్టరీకాఫీసు కాంపౌండులో పిరుగుచుండిన భద్రుల కాంతివైకుంఠలైన దువ్వూరి లక్ష్మీనరసింహముగారిని జడిగుట్ట భాస్కరరావుగారిని కోర్టు హాజులో హెజర్స్ట్రేటుయెడల నిలువబెట్టిరి. ఆఫీసు కాంపౌండులో పతాకములు పట్టుకొని తిరుగుచున్నట్లయితే క్రిమినల్ ప్రొసీడింగు వారిపై తీసికొనబడుననియు నిట్టికి యెప్పుడును చేయబడదని మేజిస్ట్రేటు చెప్పి పంపివేసెను.

గోదావరిజిల్లా బోర్డు 31 వ మార్చి తేదీని సమావేశమై చాల విషయములు చర్చించిరి. అంతు ముఖ్యముగా ఎక్కువైన తీక్తరచ్చ కోటిపల్లి ముక్తేశ్వరము వశ్య రేవు వాటింతుటకు స్టీమరు నడిపించుటనుగురించి. ఇందువల్ల బోర్డుకు నష్టము వచ్చుననియు, ప్రస్తుతము వచ్చెడి లాభముకన్న 3/4 వల రూపాయలు స్టీమరు ఫెర్రి వెట్టివందువల్ల నష్టమువచ్చుననియు, ఒక సంవత్సరము (Experimental) గా నడిపించి నుభువు బలములుమాచి నిదానించి వెట్టవలయుననియు ఇట్టి అభ్యంతరములు వెట్టబడినవి. స్టీమరు ఫెర్రి కంట్రాక్టరు అయిన ఆర్. ఎస్. ప్రకాశరావు నాయకుగారు దీనినిగురించి తాను నడిపించునని పిటిషను వెట్టివంతువల్ల యిది చర్చింపబడినది.

కంట్రాక్టు వాయిదా, ఎంతసామ్య బోర్డుకు వెల్లింపవలసియున్నది మొదలుగాగల విషయములు చర్చింపబడినది. గంటి వెంకట్రావుగారు కంట్రాక్టు 8 సం॥ లుండవలెననియు, మొదటి 4 సం॥లకు రూ 5000 ల చొప్పునను తిరిమా 4 సం॥ లకు రూ 5500 ల చొప్పునను బోర్డుకు కంట్రాక్టుకు వెల్లింప

వలెనని ఉపసాదించిరి. అది ఆమోదించబడినది. తుదకు బోర్డు చేసిన తీర్మాన మేరకు, కోటిపల్లినుండి ముక్తేశ్వరమునకు స్టీమరు నడిపించవలెననియు, కంట్రాక్టు 8 సం॥లు యిచ్చుటయును, స్టీమరు నడిపించుటయు, 1 వ బోర్డు మొదలు 1 వ డిసెంబరు వరకు మనసి 1 కి ఒక అనా చొప్పున 1 వ డిసెంబరునుండి 30 వ జూనువరకు లోమ్మిరి వైసలకుండునను చార్జీ చేయవలెననియు, కంట్రాక్టు పుచ్చుకొనవలచువారు 18 వ ఏప్రిల్ తోపుగా దరఖాస్తులు పంపవలెననియు, బోర్డు ప్రవీడెంటుకు మంజూరు అధికార మిచ్చుటను తీర్మానించడమైనది.

గుంటూరు కలెక్టరుగారి వింతచర్యలు

మహారాజశ్రీ గుంటూరుజిల్లాసంఘ కార్యదర్శిగారికి అంతరీక్షము గ్రామసంఘసభ్యులు వెక్క విశ్వనాథము గొల్లపూడి శ్రీరామమూర్తి ప్రాసికోన్న రిపోర్టు.

అయ్యా, 23-3-22 తేదీకి మదరాసు డిస్ట్రిక్టుపోలీసు అమెండుమెంటు ఆక్టు 1861-15-4 సెక్షన్ క్రింద విచారణ చేయుటకు మాయొక్క హాజరు ఆవర మనియు గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరుయెడల 25-3-22 తేదీన గుంటూరులో స్వయముగా హాజరు కావలసినదనియు మాకు సమ్మతులు వారి చేసిరి. ఆత్రతారము మాయూరిజనులు మరీ పరు నెనుమిది ఘండికి సమక్షము వారిచేయుటయెను. అందులో యీక్రింద గంతుకము చేసిన మేమిద్దరము మరీ యొకరు గాంధీబోపిలతో నిమిమితకాలమునకు జిల్లా కలెక్టరు యెడల హాజరుగట ఆఫీసు తంపపోలో నటునిటు తిరుగుచుంటిమి. కొల్యూపోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు కచ్చి గాంధీబోపిలను భరించిన మాముగ్గురిని టోపి అ తీసిలోనికి జైల్ కలసిగదని మాతోజెప్పిరి. మేము టోపిలను తీయమని ఖండితముగా చెప్పితిమి. మిగిలినవారిని లోనికి పిలిచిరి. మమ్ముల పంచపోలో నుండుమనిరి. కొంతసేకటికి తెనాలి తాలూకా తహసీలుదారు మదగ్గరకు వచ్చి, యీకొంచెము సేపు టోపిలు తీసి హాజరు కావలయునని రహస్యముగా చెప్పిరి. మేమట్లుచేయుచుంటిమి. విశిష్టము లేనియెడల ఆఫీసు లోనికి రాము అనిచెప్పితిమి. వారులోనికిపెట్టి వెంటనేకచ్చి మమ్ములనురమ్మనెను. మేముఆఫీసువారిని దాటినామారేఖో కలెక్టరుగారు భీకరాకారములాచ్చి మొగ మెరచేసుకొని యింగ్లీషుతో టోపిలి తీసివేయుమని అనిబిగరగా జగ్గరనున్న వారు బెగ్గడిల్లు నట్లు రెండుమూడుసార్లు అరచిరి. మేముభయపడక టోపిలను తీయమని నిలువబడితిమి. అంతట కలెక్టరు బంట్రోవచేత మాటోపిలు తీయించెను. పిలిపించిన విషయమై మాయూరిజనులను విచారించి మాముగ్గురిని తమ స్వాధీనమందుమకొని మిగిలినవారిని పంపిరి. మమ్ములను గంధీబోపిలను వెట్టుకొని కోర్టుకువచ్చినారు గనుక కోర్టును అవమానపరిచిరి. అనుసెక్షన్ క్రింద ఏకక్షిం చకుడదో తెలుపుమని అడిగిరి. మేముందరము టోపిలను ధరించుట మా విధి అది దేశాభిమాన నూ చ క ము. అదితీసివేయుట అత్యగౌరవమునకు లోపము అని స్టేటుమెంటు చెప్పితిమి. తరువాత బంట్రోతును సాక్ష్యముగా విచారించిరి. బంట్రోతు టోపిలను తీయమని మాతో చెప్పినట్లు మేమునిరాక రించిట్లును తానేకలెక్టరుగారి యజ్ఞానుసారము మా నెత్తిమీది టోపిలు తీసినట్లును సాక్ష్యమిచ్చెను. మాకుచేరి రూ 15-0-0 లు జరిమానావేసి యిచ్చుమనిరి. మేము యిచ్చుట లేదు అని చెప్పినమీదట పది దినములు విడితైరు చేసి నామనిరి. అంతట రిజర్వు పోలీసువచ్చి మమ్ముల గుంటూరు సబ్ జైలులో నప్పించిరి. మాదగ్గనున్న కు 6-7-6 రొక్కము తీసికొనిరి. అందుకుగాను మేము అనుభవించవలసిన కాలములో రె.దుదినములు తగ్గించి యీబోజున విడుదలచేసిరి. మూడవవారిని 3-4-22 తదతివైకెదరు.

హోల్ మకాము } వెక్క విశ్వనాథము

గుంటూరు } గొల్లపూడి శ్రీరామమూర్తి

1-4-22 } అని సంతకములున్నవి.

ఇది అసలుకు సరియైన నకలు

గుంటూరు జిల్లాసంఘము } గుల్లపల్లి రామకృష్ణదేవరాయ

2-4-22 } కార్యదర్శి.

కొన్నిమానములక్రిందట బొమ్మిడి స్టేషనులో మెయిలు బండిని సామానులరయలుమీదికి గొనిపోయిన ఇంజన్ డ్రైవరుకు నేలంపండలము నందలి ధర్మపురి సబ్ - డివిజనల్ మేజిస్ట్రేటుచే 18 నెలల కఠినశిక్ష విధించబడినది. ఆతడు నేలంపెనున్న జడ్జివాలెను వి. సి. యస్. గారికోర్టులో ఆపిలుచేసి కొనెను. కోయంబుత్తూరు బారిష్టరు నరసయ్యగారు ఆపిలుచుటనునను పట్టి ప్రాసిక్యూటరు బారిష్టరు బార్క్లగారు కిత్తున రద్దుచేయగూడదనియు వాదించిరి. 18 వ తేదీని తీర్పు చెప్పబడును.